KA

JINGIATHUHKHANA PURISKAM

DA

U RABON SINGH

★★*

SHILLONG

PUBLISHED BY MRS. FAIR BEAULAH LYNGDOH

La Shon Ha Scorpio Printers Mawkhar, Shillong,

1987

STATE CENTRAL LIBRARY

GOVERNMENT OF MEGHALAYA

SHILLONG

1. Books may be retained for a period not exceeding **15 days** by members.
2. Books may be renewed on request at the discretion of the Librarian.
3. Dog-earing the pages of a book, marking or writing therein with ink or pencil, tearing or taking out its pages or otherwise damaging it, will constitute an injury to a book.
4. *Any such injury to a book is a serious offence; Unless a borrower points out the injury at the time of borrowing the book, he/she shall be required to replace the book or pay its price.*

Help to keep this book fresh & clean

KA

Jingiathuhkhana Puriskam

DA

U RABON SINGH

SHILLONG

Revised Edition

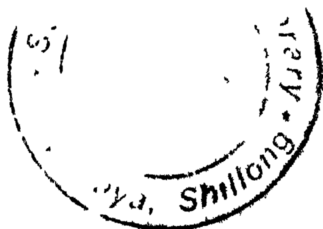
CONTENTS

KA SHIKYNTIEN

Ngi ki khun ki ksiew jong i Parad Rabon Singh Kharsuka (bam kwai ha ïing u Blei) ngi pynpaw la ka jingsngew burom bad jingsngewnguh bakhraw ia i bah Sondar S Majaw. Lecturer ka Synod College, iba la ai mynsiem bad kyntu iem ban pynmih pyrthei biang ia kane ka matti barim.

Kumjuh ruh da ka jingtrei shitom jong i ban buh beit ia ki kyntien (spelling), ki sentence ki punctuation bad ki paragraph ba la lah pynmih biang sa shisien, ia kane ka thup ki puriskam ki purinam jong i Parad Rabon Singh kaba la jah la 27 snem; bad mynta la lah ban sei madan ia ka kumba ka long.

F.B. Lyngdoh
13.11.1985

KA JINGIATHUH LAMPHRANG

Ha kane ka kitab don tang ka jingiathuh khana Puriskam ki tymmen Khasi Hyndai ; ki tymmen hyndai ha kane ka Ri Khasi jong ngi ki ju sngewbha shibun ban iathuh khana ha ki por mynmiet, bam don eiei shuh ban trei, ki khynnah ruh ki ia shah shkor bha ia kita ki jingiathuhkhana, ki sngewtynnad, ki sngewmyllen ; katno ki ia peitmiet ban iohsngew naduh ba sdang haduh ba kut, haba dei ba dei ba hap ha ki jingiathuh kiba sngewthamula lei katno ki la sngewbha bad ki ia rkhie shaw shi shaw ; la ki tymmen ki sngewbtai ruh, ki khynnah ki pynbor ia ki tymmen ban iathuh. Ka jingiathuh khana kaba myntoi ruh ia ki khynnah, don kiba bha bad kiba pynsian pynshemphang ia ki. Kumta kane ka kitab nga tharai kan pynsngew byrngia shibun ia kiba lait por ban pule kai.

MAWMLUH,
15th February 1908. RABON SINGH

KA JINGRUIDPHANG (INTRODUCTION).

Ki sngi ka byrngia ka pelt-miet peit-iong, ka birai ka biria, ka lehkai ka lebthot u Khun Khasi ki la leit noh hynrei katno kito ki la "pynsian pynshemphang," ki la pynproh ia ka jingpyrkhat ka pyrdain, pynbang pynthiang ia ka juban, pynkhraw ia ka nia ka jutang u khun Khasi-Khara haduh mynta mynne Hamar ka por ka jingkiew kyrthep u 'bar muluk,' dang eh ka rngiew ka Ri Khasi-Ri-Pnar, mih pyrthei ki bud dien rim kum ki jong U Ma Radhon bad Rabon Singh na Mawmluh ban lum ban lang katba ioh synei ia ki tukri tukra, ki pharia ki pharai ba sah thwet U Ñi U Kong, u longshuwa u manshwa khraw jutang khraw pyrkhat. Katba ka Welsh Mission ka dang shu pynnoh kjat ha ki lum pyngngad ka ri jong ngi, la kha ia u nongthoh jong kane ka kitab ha Mawmluh. Ha kito ki sngi ka tieng ksuid tieng khrei ia ka pule-kot pule-sla, na ka jait Kharsuka kaba rit u mih da la ka sngewthuh hi ban pyrshang pule kot da kaba leit skul sha Nongsawlia, ar mail shiteng na Mawmluh. Ynda la ia don jingnang katto katne, mar shikhmat haba la ia mih lympung lem u para riewkhmat ha Sor Shillong, balei u Rabon Singh un sahkut ha i jylli i barit ka shnong Mawmluh ban dang shah rkhie rieij ha u Sohra. "Ha Kor-shon-kot" (Government Press) I la trei lehse haduh ka snem 1881 ; kane ka jingshong ha "Sor Laban" ka la long ka ban shlem saiñdur ia ka jingpyrkhat u riewpyrkhat ia ka lashai lashisngi jong u. Hamar ba dang kyrhai bad la ka kam ka jam, ka kamai ka kajih, jem ka mon ha ka jingkhroh ki Sahep Missionary ban leit trei noh la "ka kam U Blei." Ki jingwit kiba hadien kim lah pyntuid ia ki um madan basngur kane ka jingiadei ; I Parad ruh I la babe shibun, khamtam haba i iohi ba ka Sorkar ka sot kat ia uba ka ibit na kano kano ka jingtrei jong ka ban kyntiew sha ki kam baheh bad ba ki briew kiba dang trei hapoh jong I ki poi haduh ki kam bishar khadar.

Ki snem kiba hadien ki long ki sngi ka jingkhum koidi hapoh ing ha Mawmluh hi namar ka jingpang, phewse dei kito ki sngi kiba la long pynban ki sngi kiba khraw tam ka jingim une u nongthoh, Anamot. U Blei u thaw; la ka khum syrwet ia ka jingim, hato syn shu shong jaipdeh? Em ia u riewkhih-riewkdat kam ah ban khum. Khlieh la ka sngi ba la ka miet bad la u khulom sner ban itynnad ki dak, ieng ka thoh kot thoh sla. Ka jingmih jong kane ka jingkhih jingmut ka long dang tang kine ki kitab kiba la mih—*Ka Kitab Niam khein ki Khasi*, *Ka Kitab Phawar* bad kane *Ka Kitab Puriskam*. "Ngam lah ban sngewthuh ia I Parad jong phi" ong I Babu Mondon Bareh ba la iap, "ba u briew ha Mawmluh ha kaba dang kum kato ka por ba in phohsniew ban thoh kot thoh sla." Kine ki Kitab ki kren shaphang u briew, ki bor jingpyrkhat barieh tam jong u nongthoh ki juh paw ha ki jingthoh jong u.

Haphang eh, haba ki kynthei ki khynnah ki juh ia tip ia u nongthoh kum une ka long ka biria ka birai, ka pariah ka parai tang ia rkhie shaw shi shaw. Ong I khynnah "ai dumadih shi peisa," ka jubab pat ka long "u ksih shikynda?" kylli ki nongwaniew ha surok, "Ko pahep phi iohi ki nong Ramdait ki la leit sha khmat?" "Hooid kein" ong u pahep, "naduh hynne kito ki la ia trud khait shi khait la ka khlieh la ka reng arsut arsut." Kito ki long ki sngi ka pahuh hai ia u Khasi Paar, u riewminot um sngewthuh balei u briew u dei ban duk ban kyrduh barob shi rta jong u, ka long ka dak ka jingim ba'm sumar ba'm minot Ki ba'm sngewthuh ha shnong ha thaw, ki tharai 'U Pahep Rabon" uba ibeiñ bad kren beiñ ia kiba duk ba shitom. Baroh kaba U Blei u buh ha ka pyrthei ka long na ka bynta u briew, namarkata balei u briew un kyrduh la u duk lane wat lada u don-u dap balei un da pynlut than. Ka doh blang ba ka doh kaba pynbha hateng hateng haba sngew kwah, kem uwei u langpuid na sem, ban ia bam pahuh ki khun ki ksiew ha ban da ngiah shoiñ Haba lap ka pang snem ne ba sniew

dohkha balei yn bam shitom, ngi ia ieng ka bah shrip ban bud ia u tymmen briew sha lum sha wah ; la shai, la ka dohthli dohtham kane kyrbai.

Ki sngi ka thoh ka tar ki la sdang ha ka juk kito ki, tymmen pynban ka snap u longshwa ka snoh rynten bad ka awaj u barim ka dang paw syrwet ha ki. Ha la ka thoh ka tar, hynrei khlem sahngeh ka sneng ka kraw, ka khanatang ia ki hyndai hynthai u barim u bajah. Ha sngap ! kum kino ; "tipthuh tipdai ko khun ko ksiew, ka thaw ïng thaw sem ha it lum ka ba'm ju bha ;" "Hei ka bam mudi wat ju mar mlien ba kaba pyndapram ;" "Sumar ka leh than ka leh jng t ia ka kbih ka kamai kiwei kaba bam kylla sha la ka met.' shu kumta hi ter shi ter Katba ioh ka por, tang ka khanatang shaphang ki syiem hyndai kumno ki la leh thma, kumno ki ioh hima-sima, kumno shaphang kane shaphang katai ka jait, kumno u dohlieh u wan jop ia kane ka ri, kumno U Lat Rangbah u ieh ne u kren. kumno uta u Patsha ne kata ka Maharani ki leh bha ne leh sniew, shu ter shi ter kumta kumba kyrsoi ka umpohliew.

Ha ka snem 1910, ka snem ha kaba U Patsha Edward VII u la iap. une u nongthoh ruh u la leit noh na kane ka pyrthei sngi ha u Naitung haba um pat dap hynñiewphew snem ka 'rta Kane ka juk jong ngi ka long ka juk ka jingkyndit bynriew ban wad ia ka tyllong jong u longshwa manshwa jong ngi. Ngi ju kylli balei leit khot kyrteng kumta ia une u dieng, ia une u maw, ia une u syntiew, ia kane ka jaka ; mano ban iathuhkhana ia ngi. Nga tharai ka ri kan pangnud lada ngan iathuh mynta ba ha ka por ka jiug ap une u longbteng jong u longshuwa lad ngi u longdien don bun ki kot ki sla ba la thoh dep lane ba la sdang thoh shaphang kiwei kiwei pat ba u Khasi u del ban tip kiba ngim sbym tip ban lum ban lang ba la ka sah khynnah sah khyllung. Sa khyndiat, ine i jingjia i barit ruh lehse i don ei-ei ban kren ban ktien. Ha la ka jingiabitar khynnah nga la dait na ka kti ia I Kmienah khatduh, kliang lynñiar ka khynnah kynthei, bluit mih

u tymmen briew na ïng. "Haram jada me leit dait lei sa ia ka khynnah bapli, rah shane Rolip." Bad la ka tangduma ha ka kti, "Ieng hangne ha khmat jong nga." "Balei me leit dait sa ia ka kynthei da me u rangbah," shano nud leit ong. "Me kwah dait ia ka kynthei hib dait pynhun da une u noi." Ha ka jingpynbor nga dei ban dait ha ban da lwet phom ia u noi bad lait artad ban leit ialehkai biang. Ka la dep, kumta ngam lah sngewthuh ei-ei Ynda nga la rangbah nga sa sngewthuh ba kane ka dei ka jingmut ; ban ia ka ban leh beiñ ia ka kynthei briew, pynjah buid bniat da-ei da ei tang kaba iadei para rangbah.

Ki lok jong, kato ka por kum U Sahep J. C. Evans ki sngewburom ban peit ia ngi ki ksiew ha ka dur "u lok barim jong nga U Babu Rabon Singh." "Na phi ki khun ki ksiew .nga kynmaw bad ngan phla" ba ka bor ka mynsiem ia nga dei I Parad jong phi ong I Babu Soso Tham u nonghikai barim jong ngi.

Ka Jingiathuhkhana puriskam

—:O:—

1. U Myrsiang bad u Khar Tili.

Uwei u Myrsiang u shait leit tuh syiar tuh han na ing u Patsha man la ka miet, namar katba u la leit la leit um ju wan thylli khlem da ioh rong kawei kawei ka syiar lane ka han Ynda ki shakri u patsha ki la iohi ia ka jingwan leh than u Myrsiang bad ia ka jinglutksan u Patsha ki la sngewpangnud, bad ki la ia pynap jingriam man la ki sem-ha ki sem syiar, sem han, bad sem pare baroh.

Nangta ha kawei ka miet u Myrsiang u la wan, bad u dang shu sdang rung ha kawei ka thliew ba la pynpei shapoh sem syiar u la shu ngat kynsan skak da u syrwiah na ka syngkai ; la u la iakeh ban lait, nangskhem nangsyngit arshah—la un law um lah, la un shu dait ruh um kot—kumta u la shu kum ieng kning hajuh haduh ban da shai phar.

Ki shakri u Patsha haba ki la leit jngoh, ki la shem une u Myrsiang u la ngat, hangta ki la khot lok bad ki la ia kmen ka bymlah ong shuh ; ynda ki la ia law ia u ki la leit lam ha kawei ka madan ialehkai kaba hajan rud lynti-bah bad ki la ia mut ban shu pyniap ia u. Kumnore-kumno la jia ka jingpyrkhat ha uwei napdeng jong ki, uba ong ' Ia, ngin da ia leit bamja shuwa, ngin sa iawan ialehkai baroh shisngi, ngin iakeh biria katba ngi ia mon bad yn ia pyniap artat ia une u Myrsiang". Kumta ki la iakut, bad ki la tap da ka pulo-nar ia uta u Myrsiang, bad ki la iakeit noh soit baroh.

Katba ki dang ia leit jah kumta, la wan iaid uwei u Khar Tili, uba bah baroh arliang ki shikia da ki kum-lwa kiba la dap da ka umphniang, ba u mut ban leit die. Hamar ba u poi ngong hangta u iohi ia u Myrsiang hapoh ka pulo-nar, u ong : ' Wal u Myrsiang du khat-ei, uei ba tap keiñ kumne ?" U kum krea wei briew wei briew

Hangta uta u Myrsiang u kren nangta napoh pulo, "A lok. tap ki Myntri u Patsha kein." Ong sa u Tili, "balei ki tap, ba me leh aiu ?" 'Ei ei ruh em, ngam shym leh "! ong u Myrsiang "nga iaid la ka kam ka duk kumba iaid ma me kein ba me leit die umphniang kumne, shu kha-makha shu kem ki Myntri ki shu set kumne hapoh kane ka pulo, ki ong ba yn leit pynbia ia nga bad ka khun u Patsha ; dur lanot ! Hato ngan leit kumno ke ia kata ka khun u Patsha haba nga uba don la ka tnga la ki khun " Ong u Tili, "Dur u bieij men ioh poi ha ing u Patsha. me dang sngewsih !" "A lok," ong u Myrsiang, 'ba ing u Patsha shisha ka burom kaba khraw, ka suk ka sain, ka kulai ka kali, ka bam ka dih ka laiphew jait baroh yn leit pyrshang yn lah tam kaei, hynrei haba nga kynmaw ia la ki khun ba ki dang rit dang khynnah, kin iap thngan mo. A ! sngewsangsot ki bapli ki kynrad ! haba nga ialade ngan poi hangta, ki bapli ki khun kin iap-tyrsaw da ka thngan ja dur ka pap kat kata te ym ju don briew shuh, lok ; te yn leh kumno, men leit noh da me lok ?' Hangta u Tili u la kan shiphang,— "Lehse kim shah ban leit ma nga me u ong,?" "Kim shah balei, lada kim shab ruh kin sa ong hangta seh,?" "Kim shah balei, lada kim shah ruh kin sa ong hangta seh?" ong u Myrsiang, "hynrei katba nga tharai kin pynbia ha kane ka sngi la kumno kumno ruh, namar ki la khreh ka bam ka dih, ka khawai ka dawai, ka jingput ka jingtem, ban pynbia bad nga. Te haba la dep me nga, kin nym pep ban pynbia ia uta uba mih pli ia nga, lada kin ujor ia me, men mat duh sa lei ka me ieh kin mat pynlamler ia ka jingpynbna, kin mat pynbijai katei ka bam ka dih, ka khawai ka dawai, me donkam aiu ban sheptieng pakai ma me, lada toh kata me la donbok ka bym nang ong shuh, lada ym ioh yn mat duh seh, men duh aiu eh ma me lada ia pyrshang bad ka ban duh kattei ka jingkhawai, bad ban mih sa ka jingpynlamler la ka jingpynbna hapdeng ka bima bah u Patsha kat kane.' Hangta, u Tili u la pyrkhat pat shiphang, u sngap u sngewmat hap kumta kumba ong u Myrsiang, kumta u la ong. "To me, ngan mat leit ma nga." Hangta u Myrsiang u la kmen ha la ka mynsiem, u ong ; 'To ale shong mane hapoh kane ka pulo

ieh ngan leit noh ma nga, tang la shibit katto katne ki la wan shaw ki briew ia me da ka kali ne da u kulai, kin wallam bad ki jaiñkup jaiñspong, ki paapoh ki talwar ki riam ki beit baroh me u khun ka donbok uba la kha bhasngi ka kmie, yn ong kumno pat !" Nangta u Tili u la bret ia ka bang u kkyllie ia ka pulo bad u la shong khop hapoh kata ka pulo.

U Myrsiang u mih bloit bad ka jingkmen ka bym lah ong shuh, u la sleh umphniang katba mon, bad ka jingong artat, "To ngan leh than keiñ mo shisien shisien yn dang ioh na me u khun kha-bha sngi ka kmie. U phet noh de soit bad ka jingkmen ka bym lah ong shuh.

Lah nangta, hadien katto katne ki sbakri u Patsha, kitei-tei la wan. U Khar Tili u nang mut ba kin sa wan shaw ia u. Ynda ki la poi, ki la lyngngoh, kumno kumne u Myrsiang u la kylla briew—ki la mut, la ki ia khmih da u Dkhar pynban. Ki la ia kylli, "Kumno me la wan shong hangne haba ngi tap ia u Myrsiang ?" U la ong, ba pni ong ia u Myrsiang ban leit pynbja ia u bad ka khun u Patsha, phi la sau kem ia u da ka bor, te u um mon ba u don la ka tnga bad ki khun kiba dang rit, u sngewsangsot ban leit bia ia ka khun u Patsha haba ki khun u bapli kin iap thngan, u la ong kumta ia nga ban mih bujli ha kata ka jaka jong u, ban leit bia ia kata ka khun u Patsha Kumta nga la wan shong pli manga hapoh kane ka pulo, nga uba mon bad u bym don tnga don khun, ban leit bia ia ka khun u Patsha. Hangta keiñ teh, kiba rykhie ruh don kiba sngewbitar ruh don, kiba ia u ong ban shu pyniap kumba ki la mut ban pyniap ia u Myrsiang wei uba la wan bujli hi ha ka jaka jong u ruh don, don kiba sngewartatien ban pyniap kai kat ia u para mynsiem briew.

Don uwei u Najir hapdeng jong ki uba khamman tam ia ki baroh, wat ia kulmar ei ei, kaba khambha tam ka long ba ngin lam ia une u Tili sha u Patsha uba da ai hukum ma u; ngiñ sa leh katba u ong.

Kumta ki la ia beit bad ki la leit lam sha u Patsha. Te u Patsha u la kylli ia u Tili balei bad kumno ba u la wan tap ialade bapoh ka pulo balei u la pyllait ia u Myrsiang, bad u Tili u la iathuh hok ia kiei kiei baroh ba u la ong u Myrsiang ha u, bad u la phla ruh ba u mon ban bia ia ka khun u Patsha, na kata ka daw u ong ba u sa pyllait ia u Myrsiang bad u sa shong ialade hapoh ka pulo. Nangta u Patsha u la rykhie iap-ler-iap-ang, bad ka sngewsynei artat ia ka jingbieit jong u, haduh ba da u mrad u jop ia u briew ban shukor, kumta, u shu sneng ba un kham pyrkhat tip briew lashai lashisngi, bad u la ai buskit artat ia u 10 tyngka na ka bynta ba u la duh lehnohei ka umphniang; u phah noh ia u sha la shnong. A! katno ka jingbha uta u Patsha ba u sngewsynei ia u bapli u Tili uba bieij bad uba duk.

U 'riew tuh ban lait la ka met u pynngat jynjar ia kiwei bad u da bam duh, um kheiñ Hynrei u briew uba bha u pyllait ia kiwei bad u da lutksan na lade de.

2 U Myrsiang bad u Khla

Shisien ha kawei ka 'law lynnong u Khla bad u Myrsiang ki la ia kynduh, hangta ki iakren ieit iakren sngewbha, ki ia pyrkhat ban ialeit Ïew leit Hat. Te ong u Myrsiang. "Kata ngin ialeit Ïew mo lashai?" Ong u Khla; "Hooid, haba kumta te ngin ialeit da kano ka lynti, da ka lynti rim ne da ka lynti thymmai?" ong shuh u Khla, "Lehse lah sha lynti rim, namar ka lynti thymmai ka thar eh—shitom ki kjat, to ñiuma kumta mo!" Ki la ialeit noh sha la ki kam ki duk; ynda lashai mynstep, u Khla u leit na lynti rim ban ialeit ryngkat. U Myrsiang u iaid sha lynti thymmai bad u la nang leit poi ha Ïew; u Khla u shu ap ha lynti rim ban wan poi u Myrsiang. Ynda u i kumba yn lap miet noh, u la leit

sha Ïew, ynda poi ha Ïew u iashem ia u Myrsiang. Wa !" ong u Khla, ' kumno phi wan poi ha Ïew haba nga nang ap la slem ha lynti rim"; "Wa !" ong u Myrsiang. "nga ruh nga wan na lynti rim keiñ, nga khmih haei haei ruh ngam iohi ia phi kumta nga nang wan, nga shu iaid mian-shi mian haduh ban da poi ha Ïew ruh phim wan lap."

Hangta u Khla u la sngewthuh ia ka buit shukor u Myrsiang bad u la sngewbitar, u la kren kylli : "To ieh mo ! la sawïa yn ia wan na kano ka lynti ?" Ong i Myrsiang. "To ngin ia wan da ka lynti thymmai yn iakhmih kai artat ia ka jingmait lynti u bynriew, to keiñ ym man ia dule shuh mo." Kumta ki la iakut.

Ynda la poi ka sngi ba ki ia ong, u Khla u leit ap biang sha lynti rim, kumta u Myrsiang ruh u wan hi na shata da ba mut ba u Khla u leit ap sha lynti thymmai. Ynda u khla u iohi i thie i Myrsiang i la wan, hanta u la sngewbitar ia ka jingdanda jong i Hangta u la pyrkhat ban khñiot-iap noh ia i, kumta u la rieh bha khop tad poi ngong i Myrsiang hangta, u mih bluit, u kynrup kynsan thrait, na ka ryndang, hangta i Myrsiang i lynñiar. "Waw um La, nangto ngam iap na rum seh" Kumta u Khla u la khñiot kham na rum sa na ka shadem, "Em-Em kham narum seh", ong biang i Myrsiang Hangta u khñiot sa na ka kpoh, kumta i pynbthai ia la ka tdong sha pyrshah ki khmat u Khla i ong artat, ' To um nangto lada phi mon ban khñiot te ngan iap" Hamar ba u dang shu sdang ban khñiot kham tyngeh i Myrsiang i shu liat-eit pashait shaid ia ki khmat u Khla baroh, kumta u shu kum pyllait dak la ki kti, i Myrsiang de i her soit. Kumta u Khla u la nanging nanging ia i Myrsiang.

Ynda u leit poi ha kawei ka jaka kaba dei ka lad ban wan hap i Myrsiang, hangta don ka pung bad hangta u la leh mynthiah iap, ba u mut ba i Myrsiang in shlur ban tur hajan ba un dup ioh kem ia i. Hadien katto katne i Myrsiang i wan poi tiap hangta, i peit liep i iohi ia u Khla, i la samrykhie, bad i la ong artas, "Jalanot ! u

um 'La u la iap, balei kein kumne, hato uei uba shoh uei uba dat ne u pang kumno kein ba u shu iap noh kumne!' Hangta i la ong "Ki Khla baroh haba ki la iap shisha, ki ju pynkhih la ki shkor, te hato kumno kein une u um 'La um pynkhih satia?" Kumta u Khla u pynkhih la ki shkor. 'O!" i ong, "kato te i la iap shisha. hynrei ki Khla baroh haba ki la iap ki ju pynkhih u tdong ruh, te hato une kumno keiñ u khlem pynkhih la u tdong?" Hangta u Khla u pynkhih la u tdong weid weid. "O!" i ong, "kato te u la iap shisha Hynrei," i ong pat, 'Ki Khla baroh haba ki iap ki kie sha artet te, hato kumno kein, une u um 'La pynban sha arsut kumne?" Hangta u Khla u ialeh u iaksaid ban pynkie ia lade sha arted. I Myrsiang i rkhie iap-ang iap ler bad ka ong artat, "Jalanot! u la iap shisha." I phet soit nangta.

Katba i dang iaid la ka lynti i la shem kawei ka pung kjat masi i rah ia kata, i leit shong ha kawei ka jaka ha khmat ka krem kaba rit kat ban ngiam rieh malade hynrei kat ia u Khla ka khapngiah. I la khmih sian bha ba lada un wan poi u Khla in rung shapoh krem, un nym ioh pynsniew ei-ei ia i, hangta i ktna ia kata ka pung kjat masi. Hynrei u Khla ruh u la da bud cien hi ter ter, u la lap ngong. u ong, "Phi lei hangto?" i ong! "O nga ktha ka nup khohsiew pleng ka jingshngiam kat ka nup khohsiew, ym ju don jingbam ha ka pyrthei. ka la bang sat katba nang bam katta nang shngiam nang bang." Hangta u Khla u la lyngngoh bad u la pyrshang ban ktha la ka khohsiew. "Ew pang du khatei," u la ong. Ong i Myrsiang. "Phi ktha kumto te ym pang heit, khapbrib tiaw seh ktha kynsan kan mih ph oit ka nup khohsiew—ym lap ba iohsngew ia kaba pang, ynda ka la mih ka nup khohsiew sa bam ia ka nangta phi sa sngewthuh ia ka jingbang bad ka jingshngiam jong ka."

Kumta u Khla u sngewmat dei kata ka jingpynbuit i Myrsiang, u la leh kumta biang shu pait ka mat khohsiew phrak, u shu kum kyrbeit nen shi-nen haduh ba un da iap'ei put-ly-put.

"Shum bet!" ong i Myrsiang, "hangto phan shem ia ka kmie" Kumta i Myrsiang i la tar ia ka kpoh u Khla, i bam ia ki doh jem doh jem na krem ka kpoh baroh, i khyllie i pyndem pyrkup ia u warsha be-Lah nangta u Myrsiang u la leit mar-mar sha ka tnga jong u, u iathuh ba u tnga jong ka u pang eh.

Kumta kata ka Khla ka la sngewkyndit. "Hangno," ka ong. I Myrsiang i ong. "Hangtai ha ka 'law lyn-nong phi tang shu let phi lah shem, Ew," i ong do, "nga la shitom shibun ba ia sumar ia u um 'La, nga la iapeit miet baroh lai miet kaba la i shyrkhei haduh ba la pyut ki snier baroh, to leit ho kumne kumne leit lam bad jingbam jingsa, un bam lawei lada u lah synei u bapli, ngan leit thiah noh ba nga la peit miet than eh" "To niuma to khie," ong ka Khla, "nga ruh ngan leit noh kumne kein."

Kumta i Myrsiang i la leit bran-bran sha uta u Khla i rung hapoh ka kpoh u Khla, i rieh bha khop. Tang shiphang kata ka Khla ka la poi ka khmih liep ka la isynei ia la u tnga; ka la shong hajan khlieh, ka khot. "Kpa ki khun!" Nangthie i Myrsiang napoh ka kpoh, "Oi kmie," "Kumno phi sngew," ong ka Khla "Nga pang eh phi," ong i Myrsiang napoh. "Phin bam kine ki jingbam kpa?" Kylli ka Khla. Nangkrea i Myrsiang, "To pyntian kmie, ngan bam iawai sa mynta ka sngi" Ka pyntian ki kpu, ki doh, nangbam i Myr-siang hapoh. Ynda la lut ki jingbam i Myrsiang hapoh. Ynda la lut ki jingbam, i pynkren i Myrsiang. "Kmie ki khun! ngam lah im shuh ho, khie leit noh sumar la ki khun, khot noh da u um 'Siang ho, un wan sumar ia ki khun, wat khmih ia uno uno ruh, lah u um 'Siang u briew uba bha uba la ia sumar ia nga baroh shikatta, ngeit ho ia kata ka ktien wat lenrain ong ia u, un wan noh, ioh iap thngan ki khun, khie kein kmie leit noh, khublei."

Kumta ka wan noh, bad i Myrsiang ruh i mih noh bloit, i la leit thiah kai ha lum haduh ban da-jemmiet. Nangta i la par leit kai sor sha ka Khla kum uba la

ieit shisha : "Kumno" i kylli ia ka Khla "u long kumno u um 'La, u imat ioh bor ne u nangjur ?" "Ah" ka ong, "um i long shuh phi, ka jingpang kaba la i shyrkhei than, la pyut ki snier ka kpoh baroh, um lah im shuh phi." "U ong aiu u kren aiu ?' kylli u Myrsiem. "A-a ngan iathuh ruh nga sngewlehraiñ pynban te phi ia ki ktien ba u kren bhadduh khadwai," ong ka Khla. "Aiu, u ong balei yn lehraiñ ia para tymmen briew ruh" ong i koh 'Siang "Phi i, u ong, wat khmih ia uno uno ruh, khot noh ia u um 'Siang ba uba bha, ba uba ia ieit ia thoiñ shirta, tang ma u te u bañ ia isynei ban bsa ia ki khun lada u sngewbha, u bat ruh ia ka jingialok iaieit shi katta pyrthei." Te, tip ei, phi mut kumno lehse pynban jait ba dang rit ki khun, bad ka shitom ruh ka bym kai ban wad bam wad dih ban bsa ia kine kiba dang rit katne" "Dur kat ka jingiaieit shisha bad u um 'La," ong sa i koh 'Siang "kaba ym ju don na u para ba ju ialang, lok haduh ba un da iap, mynno ju ia lyndet lyndang ha ka khia ka shon, ka shitom ka shijot, ka pang ka jhiah te la mynta ne, ngan bret lei ngan kynriah lei ia kata ka ktien ba u kren la shitom ym shitom te ngam banse shano pat ban sumar ia ki khun." Kumta i Myrsiang i sa shong lem bad kata ka Khla.

Ynda la dap shihat hadien kata, i Myrsiang i la ong "ia keiñ yn ia leit pyrsad khnai ban tang ioh bam ki khun. Kumta ka Khla ka la khreh bad ka la rah la ka iarong ban set khnai. Ynda la poi ha kawei ka lum kaba buo ki thliew khnai hangta ki iapyrsad. Haba pyrsad u Myrsiang la mih kawei ar ka khnai ; ka nangkem ka Khla ka set ha ka iarong. Hadien katto katne ong ka Khla. "Hato ngan pyrsad sa ma nga, nang kem ma phi" "To niuma !" ong u Mynsiang. Kumta haba la pyrsad ka Khla mih shihali santylli, u kem de u Myrsiang, u set kawei ar, u la nang bam noh shiteng shiteng haduh ba la sngewbtai ban kem. Ynda hangta u la pyrkhat ba ka khambha ban shu ang la ka shyntur ha khmat thliew khnai ban ioh bam bad ban kdang kloi khlem da shitom ban kem, kumta hi de u la leh,

Hamar ba ka nangpyrsad shu mareh kynsan ki khnai shapoh ka shyntur, u shu jnang khlak khlak sa ban iap. Kumta ka beh ka Khla ka kır na ka met bad ik bad ik shu mih da ki khnai. "Balei," ka ong "Namar bam mih kbnai satıa," u ong, "nga dem kein ban jngoh, dei hamar ba phi pyrsad ki shu mareh kyrsan shapoh ka shyntur ; ew sa uwei u khaw ka ban iap" "la ngin ia leıt noh" ong ka Khla, "ba phi la shitom ioh kem pang ei."

Kumta ki la ia wan noh, ki ia pynbam ia ki khun da kita kı khnai hynrei i Myrsiang im treh bam. "Koit koit," i ong. "ıeh kın bam ki khun bapli, nga ngam kham thngan breıj.' Phewse ia kaba i la lah kdang lupa na ium, ka Khla kan leit tıp shano. Ynda ha kawei ka sngi i Myrsiang i ong "la, kmie, yn ia leit beh da ka kynja 'radheh ban kham dap bam, lada da ka Sier ne ka Bthong ; ia seh." "Ñııma ı," ong ka Khla. Kumta ki la leit soit sha kawei ka khlaw kaba kbam rai-eh. Hangta ki iawad, ki lap ıa kawei ka Bthong ; ynda kı la iakhang iakhang ka kem ka Khla thraıt. Hangta, ki ialeh ki iapyrdet haduh ba ı koh 'Siang i la shept'eng ym tip briew shuh, i shu khmih khliaw Ynda ka la ioh dong ka Khla, ka la k'am na ka jaka ban iap, ka Bthong ka la tiot ngai—sa ba kan kyllon, hamar hangta kynrup sa i Myrsiang thrait, ka kyllon de krum." "Kumno hangto," ong i "Myrsiang, "nga shu khmıh kai katno ka bor ka kmie ; pleng ban kumto te yn lah pynban ka Bthong du khat-ei, ynda nga i kum ban lah shisha ka Bthong nga sa kynrup kynsan" "Ew," ong ka Khla, "nga la thait shisha kein ym sngewbynriew shuh, nga la sngew kein kum ban sa jop ka Bthong." "Hama," ong i Myrsiang, "ba ngan nym don lem te ia iap eı ha ka Bthong." Kumta ka Khla ka ngeit shısha ba lada yn nym don u Myrsiang la jop ka Bthong Ynda kumta, ki ia ot ıa kata ka Bthong, ki sa ia kit khıa mar shikit shikit piat. I Mynsiang i la kit ki kynja doh met doh bha, ka Khla ka kit da ki shying ki shruh baroh. Ong i Myrsiang "Ia nangiaid sha shwa nangshet nangtiew ngan nang wan mian mian ba nga khıa, phı" Ka ong de ka Khla "Hooid" Ka nang wan bran. I Myrsiang i nang bam-

artat artat,—la i beh ur i dait ia ka doh jab, la i jynthut ka kjat i kahap sha ka doh, la wit u jyrmi u jyrthang, i beh kyllon i dait ia ka doh. Ynda i la poi ha ing ka doh ba i kit ka sab sa khyndiat. Kylli ka Khla, "Balei sa katne ka doh ?" I ong. "A kynrad, yn leh kumno, nga uba bun kur bun thana thaker, nga iashem kaba ong. 'Ko ma' nga ai shikhut ; lap kaba ong, 'Ko kong' nga ai shikhut ; kaba ong, 'Ko hep' nga ai shikhut ; uba ong, 'Ko nah nga ai shikhut ; shu kumta kein kmie ter shi ter nang lut ka doh, La phi sngewsih sngewbha, phi mai phi nia, ngan leh kumno," "To !" ka ong, "kan mat lut seh ia kaba da ai kumta, ym ai te yn shu leh kumno heit." Kumta ki iashet iabam iadih, ia!eh sngewbha, ialeh pahuh, jait ha ka saw-ka-sian. I Myrsiang i bam tang khyndiat bad i la ong, "Ngam ju lalot phi" Phewse, ka buit i koh 'Siang, ia kaba i la lah kdang ha lynti. Ynda mynmiet i khie bam tuh ita jap-shi-jap ia ka doh haba ka nang mut ba wan bam ki khnai. Ka beh shisynbeh arsynbeh, i sngap, hadien i bam pat, ka thap bha sor, ka shoh kynsan phak, ka nangmut ba ki long ki khnai. Tip ma, da u Myrsiang, leit dei ryngkhat na ka moi-moi u shu iap nan rnan ha shen. A kein noh, ka jot mynsiem ka sngewsih, ba ka iam ! La ka iam makna yn long aiu pat.

Kumta ka kput kylliang kam ju kham pep lada la iaieit katno katno ruh.

3. Arngut kiba ia thok.

Shisien mynhyndai la don uwei u Khasi, u bapli uba duk shibun eh, la u kit-nong u bylla u trei shitom katno katno ruh shu kyrduh khait khait, ym man ju dap-siew dap tda man la ka taiew. Ka tnga jong u ruh la, i bor kynthei katba ka lah kam ju pynthiah thai. la ka kti ka kjat, ka ialeh ka jatrei, ka ia kunai kumne

kumtai tang ban pyndap bai siew, hynrei shu ym kylleb hi, shu hap thied tana-tani tang ban dap jalia jalaid. Uta u tnga ruh um iong uba jaipdeh jaisngi, u ruh uba smat uba sting, uba tip la ka leit la ka wan, ka trei-ka-ktah, hynrei ym tip balei ba shu kyrduh, shu shipa, shu phata shu phati, man la ka taiew. Hadien hadien katto katne u shong pyrkhat, u wad buit hato ba un trei aiu kein ban kham kylluid baisiew ka bapli ka tnga, u pyrshang la ka jingmut shaneng shaneng sharum sharum um iohi ba don lad pat da kawei nalor kaba u la ju trei ju kam, shu wan mih iwei i jingmut iba ong. "To shu leit thok noh lih shisien." Kumta, u bat triang ia kata ka jingmut, u ieng joit, u leit thaw kawei ka khoh kit soh mynken kaba rat bah shisha. U la lah thep hapoh kata ka khoh da u skum shikhoh u sa leit thied khyndiat u soh-mynken u tep halor uta u skum u leit kit de sha hat. "Ngan shu iapeiñ aiu-re-aiu bad ki Dkhar. yn rat sang aiu ia rat ka Dkhar, u pyrkhat marwei marwei.

Don uwei u Dkhar uba long kum ka jinglong une u Khasi thik, u ruh u la pyrkhat kumta hi ban shu leit thok noh shisien. U la thied uwei u kum u la thep hapoh da ka dewbyrtha u sa lape khyndiat da ka mithai na jrong na ka shyntur u kum, bad u la leit lam sha kata hi ka Hat U la iaid tyrwa ban iapeiñ ia kata ka mithai sawdong ka iew, uta u Khasi ruh u la iaid tyrwa iapeiñ kumjuh ia kata ka khoh sohmynken. Ynda ki la ia iaid ia iaid ki ia kynduh baroh arngut; kumta ki la ia peiñ. Uta u Dkhar u la shim ia kata ka khoh sohmynken, bad tad shu ioh u her bran sha la ïng um man da sangeh shuh ha hat tang khyndiat ruh ba u tieng ioh u lap ba tip u Khasi ia ka mithai thok jong u; u Khasi ruh u tang shu shim ia kata ka mithai u wan her mar mar sha la shnong ba ioh u Dkhar un shem ia ka khoh sohmynken, ba la leh thok. Kita baroh arngut mar ia kmen ki la iaphet sha la shnong la shnong da ka jingkmen ka bymlah ong shuh.

Ynda ki ialeit khmih sha la ïng la ïng ki iashem ba mar iathok. Ki kum iarkhie, mar iapustai. Uwei ruh u ong, "Dur lanot noh nang ialeh khnang ia ka ban kham kylluid baisiew, rap duh pynban," uwei ruh kumjuh hi.

Ynda ha kawei pat ka hat ki la iashem bad ki la iarkhie baroh arngut, ki la ia ong: "Ngi shipara ngi iadon kawei ka buit kawei ka jingmut." Ong u Dkhar, "Ia keiñ ngin ialeit thok na ïng utai u khun u Mahajon uba u kpa jong u u dang iap mynta dang shibit shen, nang pan ma me bad ong, "Nga shah shispah ka tyngka ka bai sohmynken," ngan nang sakhi ma nga, da kumta te jait uba dang khynnah un liat buit un siew shisha ngin sa iasam mar sanphew, hangta te ngin sa ioh bor ban kham kylluid bai-siew bai seng"

Kumta ki la ialeit ha uta u khun u Mahajon baroh arngut; u Khasi de u la ong: "Mahajon Sahep phin ai noh ka tyngka bai sohmynken sa shispah kaba dang sah ha u kpa jong phi." "Niuma, ngan da khmih ha ki kot jingkheiñ jingdiah," ong u khun u Mahajon, La u wad katno katno ruh um shem, u sa ong: "Ngam tip ia kane ka tyngka, ngam lah ban siew." Ieng joit u Dkhar, u ong, "Balei me kren kumta da me uba dang samla u ban dang bun ka rta wat kwah ia ka shukor ka danda nga ruh nga la don hangne nga la iohsngew ba u kpa jong phi u ia kheiñ ba dangsah sa shispah ka tyngka bai sohmynken une u Khasi, ai noh wat kwah ia ka pap." Nangta u Mahajon jaid ba la mih ka ktien kum kata na la u para Dkhar u para jait u la ngeit; u la sei blot ita i shispah tyngka u ai ha uta u Khasi. Ynda ki la iamih noh nangta ki la ialeit sharud khlaw ban iasam ia kata ka tyngka. Uwei u ong, "Ai ngan rah ma nga," uwei u ong "koit ngan rah ma nga," nangta shu mih jing'abitar, ki la shu kylla iashoh khru, ki iabret ia kata ka tyngka hangta harud khlaw. Ki ialeh ki iashoh shapoh khlaw, ki iabeh shaneng shaneng sharum sharum mar mar kylliang. Hamar ba ki dang ialeh kumta shu wan poi uwei u Jamindar uba wan

beh mrad, "Mano mano," u ong, "phi ialeh aiu kumta?" Ki shu iaphet sha la ki jaka jaka, la u khot kim ia nud wan ba ki sheptieng ioh poi sha ka bishar. U la khot, "To ale shim la ka tyngka kane, balei phi iabret hangne" ruh kim ia nud wan pynpaw la ki khmat. Kumta u rah sha u ia kata ka tyngka bad kim shym ia nud leit wad shuh. Ki iaphet noh sha la shnong la shnong, ki shu ia sngap jar kim nud ia leit mih leit paw ia la ki khmat ha uta u Jamindar, ioh u tohkit u bishar ei ei ia ki.

Ka jingioh kaba da ka ba'm hok bunslen ka ju duh kylla khlem hok bad ka pynlong ka jingshitom bad ka jingkyrduh arshah.

4. U Tymmen bad u Samla uba thok.

La don uwei u briew bad la ka tnga jong u baroh arngut kiba la iasah tymmen dud dud bad ki long kiba khlem khun ruh, ki la ju iakut baroh arngut ban iatrei shitom, ban ialeh minot katba dang shait, ban ioh kynshew katto katne ban kham aram bad ban ioh bai thang bai ring ynda la tymmem ynda ym lah trei shuh bad ynda lakut la ka ka sngi.

Ki la pyrkhat shikynti da kano ka kam keiñ yn iatrei, haban rep ruh ym shait shuh shuh, ban leit Iew leit Hat ruh ym shait kit shait bah—kin ialeh daei kein !

Kumta ki la ia jied da ka ban shu ia ri jingri. Kumta ki ia ri ki masi, ki blang, ki syiar, bad ki khun sniang, bad i kper de ki iathung i jhur i jhep, ki ia bam tyngkai bam adkar, ban dup tam ban ioh kynshew. Ha kawei ka por la wan poi ka jingpang ñiangkhnap ia ki masi bad u tymmen u la leit ialam ia kita ki masi sha ktieh ban pyniuh ktieh ban dup jem kata ka pang khnap. Hamar kata ka por la wan poi ngong uwei u

samla, u rangbah-syad-iakhalai, u la ong "Phi lei tymmen ?" Uta u tymmen de u ong; "Nga pyniuh ktieh ia ki masi ba ki pang ñiangkhnap te hep." "Wa! i tymmen i la bieit phngar" u ong, "phi pyniuh tang ia ki kjat, phim ju tip du ba ka jingpang ka don ha ka met baroh, kylla ktieh de seh ia ka met baroh, phin sa shem ba kin koit kloi" U tymmen u sangeh ngek bad ka pyrkhat artat, bad uta u samla u la shim khyndiat ka ktieh u pynkyllan. "Leh kumne kumne kein tymmen," u ong. Uta u tymmen ruh u shu ngeit, u ia kyllan baroh ki masi bad la iong ngain baroh shisem. "Kumto kein tymmen phin leh, tang arsngi ne, laisngi ki la khiah hi baroh, phin sa pyrto ia nga," u ong artad. Kumta uta u tymmen haba iohi ba u la leh sbun uta u samla ia u, u ia kren ieit ia kren ithuh. Uta u samla ruh u kylli. "Haugno ka Ing jong phi tymmen ?" U kdew de u tymmen, "Katei halor lum" "Ei ba don ha ing," kylli u samla. "Yn don mano ka, tang ka tymmen kein" ong u tymmen. "Ngi kiba khlem khun khlem kti te hep" Kumta u ong u samla "Haw, shang um pynban, yn dih nangne ruh ka um ktieh sa ba shit ka sngi ruh artat kam bang satia; i ia ai um ma i tymmen ban leit dih na Ing ?" "Wa! ong u tymmen im ai balei, khie seh leit dih".

Kumta u la leit sha Ing, u la ong: "Mei hep, ai kein ki tyngka ngan leit noh ba la sngi ba nga kyrkieh." "Ki tyngka aiu ?" ong i tymmen (kynthei) "Wa!" ong uta u samla, "ki bai masi ba nga die hangthie ha i pahep kein. Ki masi ruh da kiba iong suda, haw da khmih ne phi ki masi ruh kiba bha shisha shisha ha ka iong tlem ha ka sngaid," u ban ktien u samla sa shisien. La i khmih shisha ita i tymmen na Ing i iohi tang ki masi iong suda namar ba dang lah kyllan ktieh; hangta i tymmen i shu dang lyngngoh. "To da kylli seh," ong u samla. Kumta ita i tymmen i la pyrta, "Ko tymmen! sha yn ai?" Uta u tymmen de u nangmut ia ka um, u shu ong: "To ai, to ai." Kumta ita i tymmen i theh wo na ka tyndong, i ai kita ki tyngka shispah U shim ñiat uta u samla, u mareh bran kum u keirang. Ynda katto katne, u la wan uta u

tymmen sha ïng, kylli i kynthei, "Katno tylli ki masi phi thied haduh shispah tyngka?" "Ki masi aiu ngan leit thied," u ong u tymmen. "Te kumno phi phah ai tyngka," ong pat i kynthei. "Waw! U ong, ngan leit ia pan um ban dih ba ym i bang ia ka um ktieh, u wan thok pynban da kumta A! ka pyrthei yn ialeh kumno shano yn leis beh, yn leit wad," kren u tymmen.

Kumta u tymmen u la leit beh bran-bran u kylli artat artat kat ha kiba u iashem. Ki la iathuh ba u leit shatai. Kumta u la beh shata bad u leit lap ia u ha kawei ka shnong hapoh ka ïng iakhalai. U la shongthait shuwa khyndiat, u bapli u tymmen. Na kaba shongthait khyndiat u kum samthiah bad u iohthiah pynban Uta u thok ynda u la lah duh noh kata ka shispah tyngka, u la ieng joit ban leit noh, u la lap da u tymmen uba thiah. "Dur lanot," u la ong, "nga wan ialam ia u mraw uba la tymmen eh teh shu da ka thiah suda kat sha ba leit. Uei u briew u ban thied, ngan die noh yn tang ioh bai bam, ba ym don tyngka shuh kumne ba la duh than eh?"

Kumta uwei napdeng kita ki nongiakhalai u la thied ia uta u tymmen shiphew tyngka, u shim de uta u thok kita ki tyngka, u la phet artet soit.

Ynda u la kyndit uta u tymmen la u khmih um don shuh uta u thok U ong: "Shano shano uto u samla uba ia khalai bad phi hangne?" Ki la ong ba u la lah leit noh. Kumta u la ieng pat ban beh Ki la ong ia u, "phin leit shano, phi dei ban sah bad ngi, namar ngi la thied iaphi shiphew tyngka na uto u briew." Waw!" u la lynñiar, bad u la iathuh ia kiei kiei baroh ba u la wan thok uta u samla. Kita ruh de ki la ia sugew synei lem, ki la pyllait ia uta u tymmen, bad u la beh, shano shano um lap shuh, um shem dien shuh. Kumta u la wan phet kylla noh sha ïing, u la ong sa tang U Blei uba tip, un sa shem hi ha uba eh uba khlaiñ u ban thied ia ka kput kyillang jong nga.

Uta u thok u la leit poi ha kawei ka shnong haba u la thait bad sliang um eh, u rung ha kawei ka shynglar; kaba da ker da k kynroh baroh sawdong, kaba ju leit

sum tang ki kynthei kiba don burom. Hamar ba u dang rung, shu lynniar kynsan da kawei ka khynraw briew, ka ba long pynban ka khun u syiem hi uba na kata ka shnong ; kumta ki la ia beh ki briew shata, ki la kem ia uta u thok bad ki la leit lam ha uta u Syiem ; u Syiem u la phah ia u ha u Najir ban bishar.

U Najir u la kylli ia u, 'Balei me la leit rung shapoh kata ka shyngiar kaba ym bit leit ki shynrang. kaba la ѕdong la katia phew snem bad ka pyrthei ruh baroh ki tip ?" U la ong um ju tip bad um ju wan poi mynno mynno ruh shane. "Me wan nangno ?" kylli u Najir, U la ong, "na katai ka shnong" Me wan donkam aiu nagtai, haba katai ka shnong kam don jingkhai jingpateng ei ei, kaba tang ka iakhalai ; me ju ia ia khalai ?" ong u Najir, U la ong, "Hoid," "O kumta," ong Najir. "kata me u bymman, ka dei ba men ioh jingsneng. yn sympat ia me shiphew thri."

Katba uta u Najir u dang bishar kumta, shu wan poi uwei u briew, uba la thied ia uta u tymmen. u la mudui ia u ba un ai noh ia ki tyngka shiphew ba u la die thok ia uwei u tymmen uba ym long u mraw jong u. uta u tymmen ruh (u bteng ktien shuh uta u nongmudui) dei uba la wan beh ia u namar ba u la leit shim thok shispah tyngka na ka tnga jong u.

Katba uta thok u nang iohsngew ia kita ki jingiathuh uta u briew, u la thangiong ngaiñ bad u la khynñiuh ym tip briew shuh. U Najir u la kylli ia u thok. "hangno me buh ia ki tyngka shispah bad ki a de shiphew kiba me la leh da ka thok ka shukor ?" U la ong, ym don shuh la leh duh iakhalai noh baroh." Kumta u Najir u la iohi shai bha ia une u long u runar. u thok, bad hangta u sympat shiphew thri, namar ba u leit rung shapoh kata ka shyngiar ka bym ju bit leit rung u shynrang briew baroh, bad u la hukum ba un sah ha phatok haduh ban da wan poi lut ki nongmudui halor jong u, bad un sa rai ia u ka ba u Syiem un ai hukum.

5. U Myrsiang bad ka Tyut

Ha kawei ka sngi iew u Myrsiang u ia kynduh bad ka Tyut, u la ong, "Ko iaw Ut ba khmih katne u nongleit iew leit hat, uba kit ka laiphew rukom ka jingbam jong u kaba ibang suda, ban da ioh te mo!" "Hooid kein," ong sa ka iaw 'Ut "Te hato yn ialeh kumno ban ioh—tip ei kein ngam lah shemphang yn leit ioh da kumno" Nangta ong u Myrsiang "Tang kane kawei ka lad lada phi'n ngeit ngi'n ioh katba mon" "Da kumno?" "ka ong U la ong. "Khie kein nang leit her sha rud lynti shajan ki nongleit iew, her kum kaba ym imat lah her, iadem iadem ia her ia her pat, leh mynleh kum kaba ym i nang her, te ki briew kin iabeh ban kem ia phi, nangher kham jngai khyndiat pa khyndiat; kumta ynda ki briew ki la iabeh ia phi, ki la leh noh la ki jingkit jingbah ngan nang rah ma nga ; ynda nga la ioh rah katto katne, phi sa kynting noh sha jngai bak, sa wan kein ngin ia bam ia kita ki jingbam."

Ka iaw 'Ut ka sngew iabap ia kata ka jingpyrkhat, ka la iakut de ban ialeh kumta. Hamar ba la iaid shibun ki nongleit iew, ka la leit her thlop thlop shajan jong ki kum kaba ym imat nang shait her, bad kumta ki briew ki la pynshet la ki jingkit, ki la beh ia ka iaw 'Ut. U Myrsiang u la nang kit katba mon.

Ynda ka la iohi ba u la ioh kit, ka la her sha jngai bak, ka sa wan kylla sha u Myrsiang ban ia bam lem ia kita ki jingbam. U Myrsiang u la ai ia ka iaw 'Ut da u pusohriew, u pyrthiew, u shira, ialade u bam da ki kait bad kiwei kiwei. Ka iaw 'Ut kam lah ngeit ia kine ki jingbam kiba u la ai, ka iapan noh da ki kait Em u la ong, "Ki kait ngam ai, ngan bam hi ialade" Kumta ka iaw 'Ut, la ka la ikwah katno katno ruh tang khyndiat eh ruh um man ia ai lem ia kita ki kait ; la ka mad ia u shira, u pyrthiew kam lah nguid,—ka la shu phet noh bad ka jingangewsih artat.

U Myrsiang ynda u la ngiah ma la nglah ia kita ki kait u la shim ia ki bad u leit wah halor ki tnat dieng, ba u mut ba un sa bam pat Ka iaw 'Ut ka nang iohi. Ynda u la leit kai noh shano re shano ka la leit puh ia kita ki kait, ka puh ia kawei pa kawei ka shu kjit tang ia kaba napoh, ka snep kane ka pynsah kumjuh.

U Myrsiang u la sngewkynmaw pat ia ki kait u leit ban bam ia ki. U la shim kawei u khoh wak, sah sa tang ka snep suda, u la shim sa kawei tnh shu kumta, la u la khoh lut baroh ruh, shem ba sah sa tang ki snep ki snep suda. Hangta u la bitar laiñ, bad u la ngeit ruh ba tang ka iaw 'Ut hi keiñ kaba la leh ia kata ka kam. kumta u la buhnud sia. U la shim uwei u ksai, u riam de hajan kita ki kait.

Ynda la janmiet ka iaw 'Ut ka la wan biang bad ka la ngat khong-ry-khong ha kata ka jingriam. U Myrsiang u la leit jngoh ia kata ka shangkhawiah u shem de kane ka iaw 'Ut la ngat, u la kmen bad u la kyrkoh, u la ong, "Kumto pha la leh pleng ia ki kait jong nga, hangne te ngan sa khoh ia ka snieh jong pha."

Hangta ka iaw 'Ut ka la sheptieng, bad ka la kren : "Lada mem da kñia ia nga mem lah ban pyniap." "Kumno yn kñia ba phan iap ?" ong u Myrsiang. Ka la ong, "Men leit kñia ia nga hapdeng katai ka pung, men shong ia lade hapdeng uwei u maw uba hamar pdeng um, ka dei ba men da theh shuwa ha um da ka 'iad sapoh shiphang te sa tim-kñia, kumta shisha ngan iap, hynrei ban da kumwei ngan nym iap satia."

Kumta de u Myrsiang u la shim bad leit rah la ka sapoh, u la leit sha kata ka jaka, u shong hapdeng uwei u maw kumba ka la ong ka iaw 'Ut ; u la theh ka sapoh ha um, u shongkai shuwa shiphang, mih kine ki tham rip ba la iw sapoh, hangta u sa sdang kñia u la tim kñia bha kum uwei u rangbah nongkñia, hamar

ba u la lah jan pynkut ia ka jingtim khia shu khap tyngeh khak ka tham na ka jaka shong-doh-leng (jinmynram) u shu kum pyllait ia ka iaw 'Ut bak, u ioh ksoh kai sa tang ia ka tdong, ka lait ber de blult buitly-buit; u ialeh hangta ia kata ka tham ban pyllait ialade da kaba shitom shibun. Ynda u la lah lait hangta u la nang bud arshah. U la leit wad pat kylleng ia kylleng ia ka iaw 'Ut, leit lap ngong—kane ka dem ha iwei i tnat dieng hajan ki sawiah bseiñ. U la ong: "Ko iaw 'Ut pha lei hangto?" Ka phai ktien de. "Nga pynap ia ki riewbadem ki Syiem phi." La khmih, uta u sawiah bseiñ uba la ih bha hoiñ hoiñ kum u riewbadem rit. U ong, "Phan ai ngan bam?" "Em-em ioh iohi ki Syiem," ong ka iaw 'Ut, "To pha, ngan shu kdiah tdut ngan bam bad khait bad khait ngan phet de soit, kin lap iohi shano," ong u Myrsiang. To ñiuma," ka la ong ka iaw 'Ut.

Kumta u Myrsiang u la kdiah, u la bam kloi lan hangta shu bud, u sei tyrtho ka bam iah ong shuh

Ynda u leit bam da ka sapoh u sa jem jai. Nangta ka iaw 'Ut ka la leit dem pat hajan uwei u skum dkhi uba khraw bha kdaiñ. U Myrsiang u wad pat ia ka iaw 'Ut bad u leit lap pat ngong, u la kren. "Ko iaw 'Ut pha lei hangto?" Ka la ong, "Nga ap ka nakra ki Syiem" Kano?' u la kylli. Ka kdew de ia ka skum dkhi, bad u la ong "Phan ia ai ngan tem kai khyndiat?" "Em em ioh mai ki Syiem," ka la ong. "Pha ong ne, kin lap batip shano, ngan shu thap bad tik bad tik ngan phet soit" u la ong "To ñiuma." ka la ong. Kumta shisyntkab u la thap u Myrsiang ia kata ka skum dkhi, u la thap ruh haduh ba kan da iwei ka skum thlaw. Mih sa u dkhi, u la beh ia u Myrsiang, u la kynthah haduh ba un da tasam ngaw.

Hangta lei, u Myrsiang u la nang pangnud arshah ia ka iaw 'Ut Kumta ka iaw 'Ut ka la ber noh nangta, ka la leit dem hajan kawei ka saur thabawa kaba khraw shibun; kaba la sur ha[illegible]t ka liew krem kaba jylliew,

U Myrsiang u wad u wad ia ka u la leit shem hangta: U la khot jyllud bha. "Ko iaw 'Ut, pha lei hangto?" "Nga ap ka rynsan ki Syiem phi" ong ka iaw 'Ut. "Kano kata ka rynsan ki Syiem?" ong u Myrsiang. Ka la kdew luiñ ia kata ka snur thabawa ba la thaiñ bha ha khmat kata ka krem. U Myrsiang u la ong, "phaa ia ai, ngan leit shong kai khyndiat?" Em-em, ioh ki iohi ne, kin tip ki Syiem yn iap ne yn im, Waw! kin ong kumno ia nga?" Jubab ka iaw 'Ut. "Ngan shu kiew tang khyndiat tiak keiñ, ngan hiar de bad bran bad bran, kin leit lap iohi aiu seh khyndiat!" la ong u Myrsiang. To to ñiuma phi bran bran ho, jait ia phi ki lok ba la ia ithuh ithaw eh," ong ka iaw 'Ut. Kumta ba u la thmu ba un ioh kem ia ka la kumno-kumno ruh, u la siet kynsan tiap ha kata ka snur thabawa, shu krak u la hat shapoh krem, iadam artat ka jingthmu ba u la mut ban ioh kem biang ia ka. Hangta ka iaw 'Ut ka la kyrkoh, "Kok khai hangto, men shem la ka kmie khun ka runar" Naduh kata ka iaw 'Ut ka sa ioh iaid pahuh ba la iap jynduh u nongshun.

Ka Tyut ka sa ym don tdong shuh lmuiñ kumto habuh mynta, namar ba la ioh phut noh u Myrsiang hamar kata ka por ba ka ioh lait im pat na ka jingkñia jong u; bad naduh kata ka por kam shym don mon shuh ban shong halor dieng kum kiwei ki para sim baroh, namar ka jinglehraiñ bym don tdong shuh, bad kumta ka la shong noh ha ki jaka madan ba long tang da u phlang suda.

Uno uno uba shun ba bishni ia ki lok kiba duk kiba rit bor, haduh ba da thew ban pynsniew ia ki bunsien u shem hi ha lade ia kata ka jingsniew.

6. Ki mraw U Syiem kiba bieij

Uwei u Syiem u la don shibun ki mraw, ki shakri ki shakor, bad kynthei bad shynrang. La don kawei ka mraw na ki kaba la tymmen, kaba bha shibun u syiem u la ieij ia ka kum ia la ka kmie, u ju khot 'mei' ruh ia ka, namar ba ka la ri la sumar ia u naduh ba u dang khynnah. U la aiti ha ka ban synshar ia ka sup ka thiar, u kba u khaw, ka shet ka tiew, ka bam ka dih ia ki mraw, ki shakri shakor baroh.

Kata ka mraw tymmen ka pynlaid ia ka kam ha ing baroh ka ai kam ai jingtrei ia ki baroh kat ka bor Syiem bor Mahadei hi.

Ha kawei ka sngi u Syiem u la wan na sha Dkhar u la wanlam phra ngut ki mraw kiba u dang wan thied, kiba daug samla baroh phra ngut. Ia kita ki mraw u la khot ki jula, namar ba ki long kiba kham biej bad u la aiti ia ki ha kata ka mraw tymmen ban khmih ban sumar ia ki bad ban ai bam ai jingtrei man la ka sngi.

Kita ki jula kim sngewthuh 'tien Khasi ; lada phah shano shano, lane kren ei ei ki la shu ia kdew da ki kti lane shu ia kohnguh kohngak da ki khlieh ban sngewthuh ia ki.

Ha kawei ka por haba ym don u syiem ha ing, kata ka tymmen ka la phah dung kba ia ki baroh phra ngut, kim sngewthuh kumno ban dung, bad ki la kylli ban leh kumno. Kata ka tymmen ka la batai bad ki la kylli pat daei yn dung. La batai la pyni ia ki da u synrei, bad ki la kylli pat hangno yn dung, kata ka tymmen ka la sngewbtai ba ki bieij than eh, ka la ong da kaba kren mynthi kren bitar, 'dung pa dung haei !' "Dung hangne ha ki khmat jong nga 'ih, khun ka bieij jula." Kumta ki la sngap noh ba ka la bitar eh ka tymmen bad ki la ia ong, "To ngin iatrei ioh ka nangbitar shuh shuh ka tymmen."

Kumta ki la shim u kba bad ki synrei. Hangta ki la leit ring ia ka tymmen napoh ing, ki la wallam ia ka ha bar, ki pynthiah da lyndang, ki buh da u kba ha ki khmat, ki nangdung de kiwei; ba lyniar ka tymmen, la kieh ka ing Syiem buk. Katba ki dang ia beh, la lwet ka khmat kata ka tymmen, baroh ki la lah lap ba dung, bad kumta kumta hi ka la iap, la lyngngoh ka ing Syiem baroh kawei ha kita ki jula, sa ba u Syiem ruh um don ha ing; kumta ki la ia phah wad kloi kloi ia u Syiem ba ki la sheptieng eh ia kita ki jula. Ynda la wan poi u Syiem, un ong kumno kumno ruh um nang shuh, u la shu kum trud la ka khlieh baroh arti.

Ynda la shai mynstep u la phah thaw krong phah thaw jingthang ban thang noh kein, yn leh pat kumno, Ynda la lah taiar kita baroh, u syiem u la ong, khie leit thang, thang haduh ban da ing bha ho lih, khun ka jula Ki ong de, 'to' Kumta ki la ia bah ia ka krong baroh phra ngut, bad ka rwai artat bad ka ia kynjih artat la artat ka lynti; ynda la poi ha kawei ka lynti kaba kham khim la hap noh sa ka tymmen na ka krong sharud lynti ruh kim tip, ba ki rwai Iakynjih jakmen eh.

Ynda la poi ha jingthang ka tymmen kam don shuh, hangta ki la ia lyngngoh ngaiñ "Wa!" ki ia ong, 'kumno kumne, ka tymmen ka la leh danda. To ha ia wad ia khmih shano ka la phet."

Kumta ka la leit iohi ia kawei ka tymmen kaba thiew lyngkha, kaba syriem ka ryta kum kata ka tymmen, ba la iap "O! ha khmih ki ia ong paralok, "katai du la im pat, ngin ialeh kumno ?" Ki la ia shong pyrkhat shiphang "To me ngin shim ngin thang," ki ia ong, "wei u syiem hi u la phah, lada ngin ym thang ruh un bitar." Kumta ki la leit kem ia kata ka tymmen ki la rah bak bak sha jingthang ka la lyniar ka la duwai katno katno ruh kim sngap,' Ki la ong pynban, "wei la lah phah u Syiem ngin pyndep ia ka

hukum jong u." ki pyngkhoh, ki thep ia ka ha jingthang ki buh ding ngak ngak, la ka la lynñiar katno katno ruh kim sngap satia.

Ynda ka la lah ing ki la iawan noh, ki leit shem kane ka tymmen harud lynti. "Waw! kumno kumne"," ki ia ong, "kane ruh kawei ka tymmen, ngin ialeh kumno ngin ia leit thang pat hael ba ym don jingthang shuh! To ia me sha u Syiem," ki ia ong, "un da phah thaw jingthang sa kawei ngin sa leit thang pat." Kumta ki la wan iathuh sha u Syiem. Hangta pat u la nang sngewsih arshah ia ka kam kita ki jula, bad u la phah thang pat khala khala.

Ki khun ki ksiew jong kata ka tymmen kaba ki la leit patom bor ki jula na lyngkha ban leit thang ki wan ia lynñiar lyngkaw, wan mudui ha u Syiem ia ka jingleh jong ki. U Syiem u la ong: 'Koit ngan sa pyniap ia ki baroh, khie, hep, yn leh pat kumno ia ka kynja riewbieij. Kumta ynda ki lah wan thang ia kata ka tymmen, u Syiem u la shu kren sngewbha kren ieit noh teh ia ki.

Ynda ha kawei ka sngi u la kylli ia ki. Uei lih uba la mon ban leit kurim noh ?" Uwei na ki u la ong, "manga" uwei ruh, "manga," kumta baroh phra ngut ki la ia ong kumjuh. U Syiem u la ai nangta mar mar uwei u kpu, u ialam ia ki sha kawei ka krem kaba jylliew shibun eh, u la pynleng riang baroh sawdong kata ka krem. u sa ong de. "Haw pyrta keiñ uwei na phi." U pyrta de kaw; u mawsawa ruh mar iakaw; "ha sngap" ong u Syiem, "kita ki kbynraw kiba bha briew eh ki don hapoh hangthie !" To, uei uban ryngkoh nyngkong", ong u Syiem. Ong uwei, "manga." "To," ong u Syiem. Shi synsied uwei shuwa tlip jar. Ong pat u Syiem "haw pyrta, kylli me la ioh ?" Kumta uwei u pyrta, "kaw! me la ioh ?" U mawsawa ruh mar ia ong, "me la ioh ?" Ha sngap ong u Syiem. uta u la ioh, ta keiñ mano pat u ban ryngkoh. Uwei u la ong, 'manga' "To" nang ong u Syiem. U la sied

sa uwei tlip jar. "Kylli, kylli, ong me la ioh ?" ong u Syiem, Kumta ki la ia pyrta "me la ioh ?" u maw sawa ruh shaw, me la ioh ? " ' Ong keiñ," ong u Syiem, "kaba bha briew ? ' U mawsawa ruh u sawa de, "ki ia ioh da kiba bha briew, to ho lih pynkloi ban ioh kiba bha briew, ryngkoh ia pynshuwa ban ioh ia kaba bha briew." Shisyniakmieh ryngkoh kita baroh hynriew ngut, shu thlip thlip, haduh baroh lut phar. Khuid na kata ka Ing Syiem kdar.

Ha sngew ka bishor u Syiem hyndai da kumta, u pynioh ia kiba kumto de da ka bainong kaba kum kato. kaba sngew iadei biang bod ka kam bad ka jinglong jong ki briew.

7. Ka Iawnam bad u Khla.

La don kawei ka briew kaba sengkhun, kaba la sngewkwah sohjew sohsat ka bym lah ong shuh. Ka la leit thohdieng sha khlaw, ka la shem uwei u dieng sohphie bad ka la kmen shibun ba ka mut ban ioh sohphie. Hamar ba ka dang khmied sha jrong ka la iohi ia u Khla halor dieng, ka la ong, to ia ai sohphie seh ñi 'La. U la ong de u Khla ; "Pha da ai noh ia ito i khun kynthei ba pha pun, te ngan ai." Hapdeng ka jingkwah ka bym thikna shuh ka kum ong de, to ai sohphie ngan ai ynda nga kha.

Ynda la dap bnai ba la pei ka sngi ba kan kha, u Khla u la wan ap hapoh khrum bad u la sngap hato ka kha i kynthei ne i shynrang. U la iohsngew ba ka la kha da i khun kynthei, u la kmen halade shikaddei bad u la leit noh soit. Ki la jer kyrteng ia ita i khunlung da ka Nam.

Ynda la dap kumba san ne hynriew snem ka rta jong kata ka khynnah, u Khla u la wan swait ban kem ia ita i khynnah. Ha kawei ka sngi u la ioh kem ñiat bad u la leit lam sha kawei ka jaka kaba bha shibun, u la pynshong hangta khop U la prat de u phlang u khah bad u la sop la shna ing kaba bit bha ban buh ia i khun briew. U la wan rong ka doh sniang, ka doh masi, u khaw u krai, u la bsa la btiah u pynbam pyndih bha katba ka mon la kata ka khynnah. U la dem wanlam ka jaiñ ka nep, ka khiew ka siang haduh ban da la biang hi la ka dur long ing long sem kum ka khun 'riewbha shisha. U la phah shet ka 'iad hiar ka 'iad um bad u ju dih hi ia lade man la ka por janmiet haba un sa leit la ka jingleit.

Ka kmie u kpa jong kata ka nam kim shym la tharai im shuh la ka khun. ki la mut ba u la lah bam, wei u la kem u rat khla. Pynban ka Nam ka la im pahuh pahai bad la ka bam ka dih, ka shet ka tiew, ka jaiñ ka nep, ka deng ka kup, kyrhai kum kawei ka khun riewbha.

Ka Nam ka la khynraw bha, ka la bha briew, bha met, la phuh bha um um, u Khla la u khmih u khmih la imat bang doh. Kumta u la ong, "Nam nangshet ka ja ka kiad shibun ho, ngan leit jingleit sha jngai, ngan jah kumba armiet ne lai miet; kynmaw ho mei ngan dup wanlam kiei kiei ia phi, ba phin leh sngewbha ba phi la san la-khynraw." Kumta u la leit soit. Ka Nam ka la ialeh ka shet kiad ka shet um, ka shetja kumba u la bthah, wan mih ka Khnai ka mut yn tuh pyrthiew na ka khuri ba ka buh, hamar ba ka dang kiew ban rong, ka Nam ka beh ia ka. Ong ka Khnai, "O! pha beh kumto ngan nymiathuh ei ei ia pha." Hangta ka Nam ka la sngew-kyndit Ka la ong, "To iathuh seh 'iaw 'Nai, ngan ñym, beh, ngan ai phin bam katba phi mon" Ita i Khnai i la ong, "pham tip u Khla u leit lum la ki iok ki kur baroh ba un wan ia bam doh ia pha; u la phah shet ka ja ka kiad khnang shibun." Hangta ka Nam ka la shep-tieng ym tip briew shuh, "Waw!" ka la ong, "ngan leh kumno." ong i Khnai, "khie kloi leit khoh da ka Jinroh, sop ia lade, sa phet sha bneng, kiew na ka jri bad ka kya,

nang ong putet, "San ka kong 'ri pat ka kong 'a, san ka kong 'a pat ka kong 'ri.' Kumta kin jrong haduh bneag, kumta phan lait im."

Mar kumta kumta, ka Nam ka leit khoh ia ka Jinroh, ka la sop ia lade da kata, bad ka la khang la ka ïng ka leit sha ka jri ka kya, ka la kiew ka la ong artat kumba la bthah ka Khnai. "To san ka kong 'a pat ka kong 'ri, san ka kong 'ri pat ka kong 'a"—shu kumta ka iai ong haduh ban da ki san ha bneng.

Ynda la poi ha bneng ka la leit ha u Lurshai. ka la khot, "Ko ñi Lurshai, phin ia khot ïng basa ?' "Ha khie khmih mraw Dkhar," ong u Lurshai La ki khmih, ki ong : "Shi kaba Jynroh sniew briew em-em, khie, noh !" Ka la leit sa ha u Lurmiet, ka la khot, "ko ñi Lurmiet phin ia khot ïng basa ?' "Ha khie khmih mraw Dkhar i ei ita," ong u Lurmiet. Ki la leit khmih ki ong, "shi ! kaba sniew briew Jinroh satdam" bad kumta u la ong, "em-em khie noh," bad ka la leit sa ha ka Sngi, ka la ong : "Ko 'iaw 'Ngi phin ia khot ïng basa ?" Ka la phah khmih ha la ki mraw Dkhar bad haba ki leit khmih, ki ong "shi kaba sniew briew Jinroh satdam" "Em-em. khie noh phi," la ong ka 'iaw 'Ngi, "Waw ! ko 'iaw 'Ngi" la ong ka 'iaw Nam kane te ka ban iap ym don ba ia paiñ ïng basa mano mano ruh la phim ia isynei sa ma phi te nga la iap." Kumta ka Sngi' ka la sngewsynei ia ka bad ka la ai basa ha sem buh dieng iap. Hangta ka la shong shimiet armiet, ka sa nang pynkhuid pynbha ia ita i jaka ba ka shong.

Ynda ha kawei ka miet, u khun ka Sngi u la leit khmih siar na kawei ka thliew, hato ka lei kato ka khun_bynriew ; katba u nang khmih ka la khreh ban thiah, ka la law noh de ia ka Jinroh ka nang buh ia ka haneng khlieh. Ka briew tip ma, kaba la bha briew noh keiñ, kaba la shu pynisih ialade da kaba phong ia ka Jynroh. "Pleng" u la ong, bad u la leit iathuh ha ka kmie, ka Sngi, u la ong. "Ko mei, khot shong

noh ha ing seh ia katai ka briew, pleng kaba la bha briew noh shisha shisha ka shu leh mynsop pynsniew briew khnang ia lade da ka Jinroh". Kumta ka Sngi ka la kohnguh ia la u khun bad ka la leit khot ia ka ban wan ia shong ryngkat noh ha la ing.

Ha kawei ka miet, ka Sngi ka la leit thap ban shim noh ia ka Jinroh hamar ba ka dang thiah; ka la ioh shim ia kata ka Jinroh ba ka la ju buh haneng khlieh haba ka thiah ka thiah, ka la thang de ha ding ia ka Jinroh bad la bthei kata ka Jinroh kumba hoit krai haba sdieh.

Ynda mynstep ka Nam ka la wad ia kata ka Jinroh hynrei kam shem shuh. Ka la leh sngewsih shibun eh. Ka Sngi ka la tip ba ka la leh sngewsih na ka bynta ka Jinroh, ka sa sei da ki jaiñ bha jain kordor bad ka la pynkup pynsem ia ka Kumta ynda kam ioh phong shuh ia ka Jinroh, ka briew kaba da kat ka briew ha ka jingbhabriew. Ka Sngi ka la ityngad shibun eh ia ka Nam, ba ka bha briew, bha akor bad burom eh, bad kumta ka la pynbuh kurim noh ia ka bad la u khun la jong.

Hangta, phin sngew ! U Khla u la wan poi sha la ita i ing ha khlaw bad bun la ki lok, ki kur kiba u lah wan wer ban wan ia bam doh ia ka Nam. Ynda u la poi u la shem ba i ing la khang khop bad u la pyrta, "Ko Nam" jar jar ym don ba thie. "Ko Nam !" shu jar jar hi, U la kyndat ia ka jng, u la wad ia ka ha ki kyndong kynshrot baroh rub um shem shuh, bad la don tang ka khnai ha tympan ka put la ka mieng U Khla u la kylli, "Ko iaw 'Nai shano ka Nam" Ka la jubab de, "ka la phet sha bneng" "Naei ka kiew?' u la kylli Ka la ong, "na ka jri bad ka kya", Kumta kita ki para Khla ki la sngew bitar ki la dait, ki la kren bein ia u katba lah, bad ki la leit noh baroh.

U Khla u la kylli bha na ka Khnai, da kumno ban kiew sha bneng na kata ka jri ka kya ; bad u la ku lar ia ka ban ai ka bam ka dih baroh na ing Kumta ka khnai ka la iathuh thik kumba ka la batai ia ka Nam, Kumta, bran bran u la leit sha ka jri bad ka kya, u la ong ruh, "San ka kong'a" pat ka kong'ri, san ka kong'ri pat ka kong'a" kumta u la poi sha bneng; u la leit kylli, ha u Lurshai ba ka don ne em ka Nam. U Lurshai u la ong, wan te ka wan hynrei ka la leit noh". Ha U Lurmiet la u la leit kylli ruh, shu kumjuh hi u la ioh kt'en. Ynda ka Nam ka la iohsngew ia ka awag ba la wan poi u Khla, ka la sngew sheptieng shikatdei eh.

Nangta, u khun ka Sngi, u tnga joug ka Nam, u la leit thaw jingthang bad u la thang da u ksew. U Khla hamar hangta u la wan poi bad u la kylli ba ka Nam ka la wan hangne ne em. Ki la ong kiba hangta "ka la wan, hynrei ka la iap, katei ki dang leit thang mynta". Kumta u Khla u la leit bran bran shata sha jingthang bad u la shem ba la ieng ka ding hangta u la iam briew ia ka Nam. Ki la ia ong baroh baroh, "Me uba da ieij shisha ia ka Nam balei ba mem da kiew halor jingthang sa iam ban dup leit ha ka rukom uba ieij da shisha" Kumta u Khla u la k'ew joit halor jingthang, u la iam, u lynniar pait dohnud dohnam ka bym lah ong shuh. Hamar ba u Khla u dang iam kumta, u khun ka Sngi u la shim da u pnat, u la shop ia u na ryndang shapoh jingthang pruk, hangta u Khla u la kynthlup bad u la iap ing khoit.

Kumta ka Nam ka la suk jai, ym don jingsheptieng ei ei shuh, la ka iaid ka ieng, ka trei ka ktah, sa ka jingsngewbha suda, la ka pyrkhat ban leit wan biang sha ka pyrthei ym lah shuh, naba ka jri bad ka kya ki la pynlyngkot noh la ka jingjrong ba kynduh ha bneng, bad kumta ka la shong-duh noh ha bneng haduh ban da kut la ka rta.

Ka jinroh rub ka la sah jingim neh ha bneng naduh kata ka por ba la leit phong ka Nam shata bad ka sa buh jingiashun ia ka Sngi bad ia u Bnai, u kur jong ka Sngi

naba ka sngi ka la thang ha ding ia ka tang naba ka la kwah ba ka Nam kan sah bha briew ban dup ibha u khun jong ka Sngi. Kumta ka thma ka Jinroh ne Hynroh bad ka Sngi bad u Bnai ka shu sah haduh mynta. Haduh mynta ruh teng teng ba ka Jinroh ka ju dait ia ka Sngi bad ia u Bnai.

Kynja u briew uba leh ieij phon ia kiwei ban dup loh pynsniew dadien ia ki, u ju lut ei la ka bor bad u ju ngat ia lade ha la ka jingriam. U Blei um ju ai haduh ban da kut ban lah ka kam bymman.

Ka sah jngut noh ka jinglong la jong wei la leh khnang ia kaba sniew ki briew ban tad bit la ka met

8. Ka 'Tiew Larun

La don shisien mynhyndai ka jingiapthem kaba jur shibun eh ha kawei ka shnong kaba sha khap ri Synteng, ka la sar lajan mar shiteng ka shnong; don ruh ki ing kiba la khang khyrdep khop ba la iap baroh shi ing. La don hangta arngut ki khun swet shi para kiba la sdang samla, u hymmen u kyrteng u Het Rande, bad ka para jong u, kyrteng ka Shatai Rande. Uta u hynmen u la lah sian bha, u la lum baroh ka snap ka skor, ka tiar ka tar, ka jingri jingdup jingbuh jingsat ki kur, ki kmie-nah kmie-san, u la pynlang baroh ha kawei ka ing kaba kham khraw. Hangta u la shong ialade bad ita i para la jong bad u sumar kyndong la la i para bad um ju phah trei ei ei ruh ia i. U la pyn deng pynkup bba, u bsa u ai katba i mon. "Ah !" u la ong, "in tang long jait long phniang sa tang ine kein." Un leit jingleit ruh um lait ba um nud iehnoh hi la i para ha ing, u sheptieng ioh don uno uno u runar u ban wan lute ia ka ing ka sem ne leh than ia ka khynnah namar ba bun eh ka spah ha ing. U

la shu sumar tang la ki blang ki masi u pynbam hajan hajan ban long artad kumba ap ïng Kumta u la leh baroh san snem shiphew snem haduh ba in da sian da ïıp briew i para. Ynda u la iohı ba i la sian i la sdang kbynraw, u la ong. "Ko hep nang sumar kein ka ïng ngan leit shyrti lyngkha noh myosngi myngsngi, phin ong ıuh ıa kı shakrı kıba ap blang ap masi ba kin ap hajan hajan ïng ba phın dup shngaiñ" I la ong' "To-ñ uma !" Kumta u la leit shyrti lyngkha man la ka sngı, bad u la suk ka shet ka tiew ba i la nang hı la i para, u la sngewkmen sngewphuhmat ka bym lah ong shuh Ynda ba kawei ka sngı ita i para i la kwah leıt lyngkhaı lem bad u, ila kwah khmih ia kata ka lyngkha, um nud pyndıaw ia la ı para bad ula ıalam kai kumta sha la lyngkha. Ynda la ieng ka sngı la shit bha. i la slıang um "Waw ! ko bah slıang um." i la ong, "ym sngewlah shahı shuh " 'Tıp ei kein hato naei ngan ioh um" u la ong "la kumta ruh ngan da leıt wad ıa katai ka jan baroh ho !" U la leıt sawdong ka lyngkha um shem satıa. Haba u la iaıd kylleng-kylleng kumta u la mait ia ki sylıı, mıh um na ki, katba nang pam bun, u la shem ba kı nang mıh um hi. Nangta u la pam shi bah u sylli bad u la wanlam ha lyngkha, u la ong ",Phın dih ka um kaba na kine ki syllı?" Ka ong. ,,To phı bah, ngan dıh naei naei ruh, tang ban tngen kata ka jıngslıang" U la pam shi pung shi pnng, kat uba don um u nangaı bad i la nangdıh ; ia uba ym don um u nang bret noh. Ynda ha uwei ka la knm dıh bad i khun bseın shapoh ka kpoh; la kumta ruh kam tıp, ka shu dih haduh ban da nglah shoiñ bad ki sa ıa wan noh de kum ka por wan lyngkha.

Ynda ka la 'dap lai bnai saw bnai, uta u bseiñ u la nang heh ha ka kpoh, ka briew ruh ka leh tlot kum ka mynseng khun. kan trei eiei ruh kam shym nang shuh, ka kpoh ruh ka la nangheh nangheh. Uta u hynmen u la kum mut pi-ar ia la i para bad u la kylli, "Lehse phi la ia thaw runar hi bad uei re uei hep ? Iathuh ngan nym mai, ngan nym bitar tang ba phın iathuh hok"

"Waw ! em ko bah kynrad," ka la ong. "Balei phi tharai sniew kumta, mynno nga palat, nga ju pynlah ia phi, ko bah kynrad" La kumta ruh shu artatien bad kum mut ba ka seng khun hi keiñ. Kumta u thap. hato uei u ban wan, bad u la tharai ba ka la ia ngat hi keiñ bad uei re uei, haba um don briew ha shnong haba u leit u leit lyngkha. U la ong, "Ko hep, ngan leit lyngkha ho" Ka la ong, "Hooid' Kumta u la rieh khop. u la ap bha dngong, "hato uei bet u ban wan", u la mut, "ngan tang iohi kai." Hynda lajan miet, haba ka la nang iohthiah u la shu mih da u bseiñ na ka shyntur ter lter, uba tadkoit "Wa pleng uthie du khat-ei u leit don ha ka briew' u la kren marwei marwei. Hangta u la kynmaw thred, "O mynhakato keiñ ba i dih um na ki sylli ha lyngkha !" Kumta u la kner la ka wait sor ha ka kti, u la mih kynsan bluit, u la pam ar dkhot tbuk, u la rah ia u ha ka khoh bad bad u la leit ha kjat kper ha lyeit ka dyngkhong 'Tiewlarun. Ka briew nang iohthiah lyngngai kam tip briew u la nang shet ja shet jingbam, u la nang trei ka kam ha ïng baroh. Ynda ka la kyndit rhred, ka la khie joit, ka la ong "Wa, kumno kumta nga sngewsting ka met ka phad, nga sngew kumba la khiah bha.". U shu sngap um pat iathuh. Ynda la ia lah bam ja. u sa iathuh ia u bseiñ ba u mih na i bad ba u la lah pyniap u la lah leit bret ha ka 'Tiewlarun ha kjat kper. .'Hei kynmaw ho u la sneng lupa, "Ynda ka la phuh ka thie ka 'Tiewlarun phi wat leit ho ioh thar ki shyieng bseiñ." Ka la kohnguh de ; "Hooid." Kumta u la shu dem leit ngon shi ngon sha la lyngkha. Ynda kata ka syntiew ka la phuh, katba ka shong kai ha la rynsan ka shu iohi ia ka, ka la ikwah noh keiñ ban sien, kumta' ka la pyrkhat ban leit kheit. La ka la kynmaw ba u hynmen u la maham ia ka ban num leit, ba ioh thar shyieng bseiñ, kumta ruh ka la shu leit, ka la ong ba la ka jingmut ba kan da sumar biang biang, bad yn rat lei haba ka da iaid da tip da khmihthuh biang biang. Ka la leit kheit, bad hamar ba ka la poi tiap ha lyndet ka syntiew, shu thar uta u shyieng bseiñ shrup ha kawei ka kjat, kumta ruh ka la jam sa kawei ban kheit ia uta u syntiew bad kata kawei pat ka kjat ruh ka la thar shrup, ka kdiah de tdut ja u syntiew

na ka 'Tiewlarun, ka wan rah de sha ïng da kaba pat iap par im, ba la suh la btiar ki kjat ym sngewtipbriew shuh; ka la tynsat noh ia u syntiew ha tyndai kut pynshai—ka thiah noh de khop. Ynda la miet u la wan uta u hynmen, bad u la i kane ka ïng la kynjah jar jra ding ruh ym don ja jyntah ruh ym don ba kam shym lah shet shuh U la khot, "Hep; Balei jar jar ka ïng ka sem kumne." Ka la shu sngap. Ynda la lah pynmeh ka ding, u la kylli pat, "Balei phi thiah, phi sngew kumno." Ka la shu sngap hi jar, kam nud kren shuh. U kum khmied liep sha tyndai, u iohi utei u Tiewlarun. "Waw"! u la lynñiar kaw, "Waw ngan nai im shuh ha pyrthei kat kane ka kheiñ burom ka bym ju don shuh, im rat im shuh. Ja! la dum ka pyrthei jong nga. Kat kane ka sat ngan pyniap ialade ruh ngam shlan, ngan iohi ia kane ka apot ruh ngam kwah shuh. Hato ngan leh kumno?" Kumta u la shong khop bad la ki ummat kumba tuid, u la shong pyrkhat slem jlang. Ynda u la kut ma la kut la ka jingpyrkhat, u la ieng joit u shet u tiew, u bam u dih baroh shimiet; u la ai ia la ita i para ruh ka ja ka jingbam katba don ki rukom jingbam, u da buh hajan. U la ong, "Bam katba phi dang im" U la sei ka jaiñ ka nep, ka khor ka khriam, ka ksiar ka rupa u la thad u la wah ia ki ia ka ïng baroh sawdong. U la shim ka tyngka ka peisa, u theh ha khlieh bad ha kjat ka briew, u la plie ka sem blang sem masi u la pyllait kin iaid lang. katba ki iap ki im; u la khang lyndet ia ka ïng khak Katba u nang leh kumta, ka la shu nang peit liep liep ka jaw ummat. U la sei shuh shuh sa ka phiang ka luta, ka tiar jingbuh jingsat, katba don bad u la phriang ia ka ïng baroh sawdong: u la thang dieng ki baheh baheh ban rhem ka ding khadduh khadwai u la shim u klong bad u dpei, u la kup la phong de ialade da ki jaiñ syrdep— u nguh u dem, u doh ia kata ka para u la ong. "Katto Hep, to iap, to um bad la ka ïng ka sem ka spah ka hajar, ngan leit kylla pukir noh kat shaba poi" U la mih ialade bloit na ïng da kaba u tied shiphiang u sder na kawei ka dong, bad kumta u la leit kylla pukir soit. Kata ka para ka iam katbá lah, hynrei um sngap shuh. Ka jingad bad ka jingbitar ki kjat ka briew nangjur nangjur.

Shgap kein ho, ba dang don hi la ka sngi ! Hamat kita ki sngi la don uwei u Syiem uba dang samla, u la iaid beh mrad bad la ki paidbah nongiabeh mrad jong u. Ynda u la poi hajan kata ka shnong kita ki briew, la lap ka jingsliang um ka bym ju don shuh. "To khynraw ia wad um ngam sngewbit shuh," u la ong. La ki paidbah ki la ia wad haei haei ruh ym shem um satia. "Kiew halor ka dieng kaba jrong," u la ong "khmih hangno imat don wah." Haba ki la ia kiew ki la iohi ia kata ka shnong ba ka don hajan bad ia ka ing jong kata ka nongpang thar shyieng bsein: "Oh !" ki la ong, "kane ka shnong rap hajan du khad-ei. "Khie kloi, mareh," u la ong uta u Syiem, "ngam sngew don pyrthei shuh kat kata ka jingsliang." Kumta ki la leit bran bran bad ki la poi hamar kata ka ing, ki la kren kumba ym don briew; sngap jar jar ; la ki khmih ka tdem ding kane ka don kumba don briew; ki la iaid baroh sawdong ia ka ing, ki la shem la kata ka thliew ba u la mih uta hynmen kata ka nongpang. Nangta ki la jngoh ki ithaba laiñ, ka jaiñ bha jaiñ miat, ka ksiar ka rupa, bad ka briew katai ka thiah, kaba la bha briew bad ka stem noh ym ju don shuh Ka la shu peit liep, ka khapbrip noh ka la ialeh, ka peit liep ka khapbrip noh kumta ki la wan phet kylla bran bran sha u Syiem bad ki la iathuh ia kata baroh. U Syiem u la klet noh ia ka jingsliang um u la ieng hangta, u la rung shapoh ing tang bad arngut ki lok, u la phah lum phah lang phah khylliap ka jain ka nep, ka ksiar ka rupa, u sa plie ia ka jingkhang. U la kren ia kata ka briew "balei phi long kum ne !" Ka la ong ba la thar shyieng bsein. La u khmih la at ym i thikna shuh, kumta u la kylli ; ",Shano ki kur ki jait baroh?" Ka la iathuh ba ym don shuh, ka jaw bad ki ummat, ka la mut ba une te u ban sa lute ia ka ing baroh. Kumta kumta u la phah 10 ngut na kita ki lok ba kin leit wad Kabiraj bad ba kin wan lam tang shu shem ia uno uno u Kabiraj shisyndon ; "Khie leit ong, (u la ong) ba donkam eh u Syiem bad lada lap arngut laingut ruh wallam." Kumta ki la leit soit bran bran, bad lashai la dang step u Kabiraj une la wallam "To kloi" la ong u Syiem ia u Kabiraj men shna ia kane ka briew." La u khmih u Kabiraj u la ong ba ka la jur tyngeh sa tang

khyndiat sngi ka la iap. Kumta u la shna, u la trei, u la kyllan dawai, u la pynmih ki shyieng bseiñ baroh tang ar sngi ka lah ban ieng ban' iaid malu mala. Nangta u Syiem u la phah noh ia la ki lok baroh bad u la bat sa ki shakri arngut ban sah bad u hangta : u la shim tyngka nangta na ka, u la ai buskit ia u Kabiraj 10 tyngka, bad ia kita ki lok u la ai bai bam mar san tyngka ia lade u la shong ap ia kata ka briew. Ynda u la shong katto katne sngi kata ka briew ka la shait bha, ka la lah ban shet ban tiew ban lum ia la ka tiar ka tar, ka blang ka masi baroh. Katba ka trei ka beng, ka shong ka thiah, ki ummat na ka ki shu jaw breb breb khlem da kut ba ka kynmaw ia la u hynmen Uta u Syiem u la lyngoh pynban. Ia u la kylli balei phi shu dem jaw ummat ruh kam iathuh satia. U la ong ia ka, "lehse phim sngewbha ba nga pynsumar sukher ia phi, leh lah kaba ngan leit noh ?" "Em," ka ong "lada phin leh kumta sa ma phi, ngam shong shuh hangne, ngan bud ia phi kat shaba phi leit." Uta u Syiem u iapoi kurim noh de bad ka, u la phah trei phah pynbha ia ka ing ka sem, ka blang ka masi, u la buh ki shakri ki shakor kiba trei ba kam ; ka ing la ishit shaid la kat ka ing Syiem shisha

Ynda la dap shisnem ka la kha iwei i khun kynthei, hynrei hamar ba suh kha hangta la iap ka jingkynmaw ia la u hynmen, ka la sngap jar bad kam ia kren shuh iano iano ruh. La ka sumar sukher ia u tnga, ia i khun ka sumar biang biang, hynrei kam shym la ia kren shuh, ka shu sngap jar, shu her ka jingkynmaw tang ia la u hynmen Uta u Syiem u la ilyngngoh, balei ba ka la leit long kumta, u la iai kren bad iai bniah. Ynda kam lah kam lah sngap shuh ka la iathuh, ka la ong ba ka ieij ka kynmaw ia la u hynmen ba u la leit kylla phukir noh hamar ba ka la thar shyieng bseiñ, naba u la mut ba ngan nym lah im shuh bad na kata u la leh ruh kumto ia ka tiar ka tar, ka deng ka kup, ka spah ka hajar, u la law la ki jaiñkup jaiñphong, u la shim tang u klong bad u dpei ; ynda u la lah nguh ia lah khublei de ia la nga, u la doh

artad u la mih soit bad la ki ki ummat Na kata ka daw ngam shym kwah iakren briew shuh. "Dur ka jingbiej" la ong u Syiem, "ban da phi la iathuh la mynno mynno katta um la lah wan poi ha ïng !" Kumta u la phah thaw uwei u "Tynshop," u la pan ki jaiñ bad ki jingdeng jong u baroh, Ka la sei de baroh phar ki tiar jong u shi riam. Kumta u Syiem u la pynkup pyndeng ia kiti ki tiar jong u ha uta u Tynshop. bad u la phah ha la ki shakri ba kin leit pynieng ia uta u Tynshop ha ka lad ba ju iaid ki pukir baroh, u la ong ba lada ki shem ba don uba khmih shaiñ eh ia uta u Tynshop kin kem ia u, bad kin wallam sha u un bishar.

Nangta ki la leit soit bad ki la leh kumba bthah u Syiem. La iaid ki pukir paidbah paidsan ha kawei ka sngi, hynrei ym don u ban khmih shaiñ. baroh ki la shu peit lieb ki phet bran-bran ia ka jingleit. Ynda ha kawei ka sngi, la kham duna ki pukir wan iaid sa nwei, u tad poi tiap hangta u la khmih lieb, u iohi ia u Tynshop u da kum ieng khek, u la khmih de shiphang bad u ithuh ia kita baroh ki jaiñ, ki jingdeng. ka jingspong, ka jaiñboh, ka iarong ka iadep, ba ki dei ki jong u, u la ithuh baroh ; "jia !" u la ong ha la ka mynsiem, "kane te ka la iap jynduh ka para jong nga, hato uei uba la wan leh kum kane ka rukom, to ieh la dep keiñ-noh." U la shu iaid noh, hynrei u la kum kylla dien pat bad u la khmih biang, u la jaw ki ummat breb breb ; hamar hangta, de ki shakri Syiem, kiba nangap hangta, ki la kem ia u. "Wat kem kumne ngam shym buidti buibjat ei ei, nga la shu khmih kai, nga u Pukir u bym ju iohi, nga itynnad shisha nga la kum khmih kai" u la ong, "ym bit, ba phin leh kume ia nga, pyllait wat kem" "Em" ki la ong. "Phin leit shuwa hangta ba hukum u Syiem." La um shah ruh ki la ialam, ia u da ka bor. Ki la wanlam shisngi ia miet, u la iohi ba nangjan sha la ka ri : ynda ha kawei ka sngi, ynda janmiet la nang jan bha shata sha shnong jong u ; bad ki la ialam sha la shnong jong u hi. Kumta la bna ha shong ha thaw. "O ! ki la wan kiba leit

lam tynshop !" Kumta u Syiem bad la kata ka para jong u—ka bah bad la i khun kynthei—ki la iamih ban leit tan ia u. Ki la nang wallam ia u pyrshah pyrshah ka ïng jong u hi, bad ha la ka mynsiem u la ong. : "Kumo kumne, kine ki briew kin leh aiu kumne ia nga ?" U la shu bud tdop, ynda la jan poi hajan ïng. u iohi ia la ka para ba ka bah la i khun, bad ia uta u kynum, u la law kynsan la u klong, u la bret bak ia u bad u la kynrup u la piem ia ka, u nguh, u kyrkhu u kyrdoh, u doh u dait bad ka jingkmen ka bam lah ong shuh. La u khmih, ia la ka ïng ka sem la i kat ka ïng shisha. Ki sa hukum ia ki shakri ban pynsum pynsleh pynkup pynphong bad ki sa iabam iadih, ialeh kmen, ialeh sngewbha, ia kren ia pynpaw ia kiei kiei baroh, kiba la iashem baroh shi katto. Naduh kata, ka briew ka la nang ioh ki khun ki ksiew, bad ki sa khot noh ia ka, ka 'Tiewjarun, namar ba ka la thar shyieng bseiñ ha kaba ka la leit kheit ia u syntiew jong kata ka syntiew. Ki tymmen ki ju tharai ba dei ki jait Thabah kaba la hiar pateng na ki khun ki ksiew jong kata ka Shatai Rande Tiewlarun bad uta u Syiem.

Phi i, ka jingsumar, U Blei, ba dang don la ka sngi, da kumno u shu pashat sha ban bit hi keiñ ; na ka ban iap ruh im, naba la kheiñ joh ruh wan mih pyrlhei pat hi. Ym bit pynduh jingkyrmen kntba, dang don la ka sngi.

9: Ka Dienglieng

La don kawei ka dieng kaba khraw kaba beit bad bajrong ruh, ka la long kham ha pajih-khyndiat na ka lynti bah kaba iaid ki briew kiba leit iew leit hat. Halor kata ka dieng la thaw skum ka Khlieng, kaba ki ju ong ka 'Liengiong" bad kane ka kham khraw shibun ban ia ka 'Liengjuh ne ka 'Liengjathap. Nangta nalor ka dieng ka ju khmih sian ban suh, hangno ma haba don ki kynja sim rit bad kynja khnai. kat kiba ka bit bam.

Ha kawei ka sngi iew, la don kawei ka briew kaba punkhun kaba la dap bnai ; ka ruh ka leit iew, namar bam banse ba kham kyrduh kham shipa bad ka la kit la ki khiew khyndew ban leit die; ka la jaid mian pa main ba ka shitom ba la pohbah eh. Kumta ka la sah kham khadduh briew. Ynda ka la poi ha kata ka jaka kaba bamar pyrshah kata ka Dienglieng, hangta lap kaba suh kha, ka la shong noh bad ka jingsuh ka la nang jur nang jur, bad kumta ka la kha da i khun kynthei ; ka la shim ia ita i khun ka la buh ia i hapoh uwei u khiew uba kada tap pat da uwei nalor Ka la buh harud lynti ha i jaka iba bit bha, bad ka la leit sha iew ban ioh thied kait, jingbam jingsa baroh bad ka la leh pynkloi katba lah ban ioh wan kloi kloi. Katba ka dang leh kumta ka Khlieng ka nang iohi kliaw bad ka la suh seng seng nangta ha uta u khiew, ka ia khyllie ia u khiew tap, ka la rong ia ita i khun sha la u skum halor kata ka dieng Ynda kata ka kmie ka la wan. i khun im don shuh ; la ka wad shano shano ruh ym shem ; ka la wan phet noh sha la ing bad ka jingiam jingsngewsih ka bam byniew shuh. Ynda ka la poi ha ing, ki iashat ia khan ia kata ka jingjah i khunlung bad ka ia leit wad artat, hynrei kim ioh shuh. Kata ka Khlieng ka la pynthiah bha khop ia ita ki khun briew ka ñiad ka kdup bha khop ka leit wad jingbam, wad kait, ka pynbam pyndih, bad ka leit kjit um ka pyndih Kumne ka la sumar khun bad kam ju kiet ; ka leit rong ki jain ki nep ka pynkup ka pynsyaid haduh ba i ia shait; bad ki la nang pynheh pynkyluid ia u skum kat ban pynbit pynsuk ia ita i khun briew. Ynda i la kham shait ka la wan lam ki kpieng ki jingdeng, ki jain ki nep, ka la pynkup pyndeng, ka pynsad pynkhyllong ; i la itynnad noh kyntiak ita i khynnah,

Ynda la kham katto katne snem la bna ba la don i khun briew halor kata ka Dienglieng hapoh u skum. Kumta ki kur ki jait, ki kmie ki kpa ki la leit swait ban tip thikna bha, bad ki la ioh sngew shisha ba don i briew. Kumta ki la ialeh, ki la pun jingkieng; bad ki la leit shim ia ita i khynnah. Ka Khlieng ka la ialeh tyngeh shisha shisha ha kata ka la thap da ki thapmaung katno katno

hynrei kam lah shuh, ki la ioh rah de soit sha la ing ka Khlieng pat ka la nang bud ka nang khmih sian Ita i khynnah im man juh satia haugta ha ing briew ; i shu dem pyrta ia ka Khlieng man la ka sngi, "Ko-o mei 'Lieng, ko-o mei 'Lieng". Ka Khlieng de ha kawei ka sngi ka ka la wan hangta, la kan rong kam lah shuh Kumta ka la shu ang la ka shyntur. i khynnah i la bsut de la ki kjat hapoh, i ong artat. "To nguid ko mei 'Lieng, to nguid ko 'Lieng" Kumta ka Khlieng ka la nguid lut khoit ia i bad kiba ha ing la ki la wad ia ita i khynnah kim shem shuh, tang ka Khlieng kane la iap lyngkding. Ki la puid ia ka, mih da ita i khun briew ine la lah iap.

Naduh kata ka por ia kata ka dieng bad ia ka jaid dieng jong ka baroh ki ia khot ka "Dieng-'lieng", namar ba ka la leit shong kata ka Khlieng kaba rah ia ita i khun bynriew ; ki kyndiah ruh ban thoh dieng ing dieng sem ia kata ka jaid dieng na ka bynta kata ka daw bad ia ka Khlieng ruh ki niew ka bym bit ban bam doh, naba ka la nguid rynieng haduh ba i da iap noh ita i khun briew.

10. U Nongrep, u Shrieh bad u Khla.

La don uei u briew uba rep krai hapdeng kawei ka khlaw kaba bha shibun. Ha kata ka lyngkha krai u ju rep bun jaid ki kynja jingbam khutia, kum ki shrieh, ki phan, ki shynrai ki sohmynken bad kiwei kiwei de. Ynda la sdang ban ih u krai, bun ki shrieh ki la wan bam krai. Uta u Nongrep u la pangnud ba la julor than u krai ba ki Shrieh ki ju leh than ia ka jingtrei jong u. Kumta u la riam bun jaid ki rukom jingriam, kiba u la riam da ka ryntieh ruh don, kiba u riam da ki ksai ruh don, kiba u la shu riam pap ruh don. Da kumta u la shu pyrkhat ba kat kiba leit ban pynsniew ia ka lyngkha jong u kin ngat, lada ki khnai, ne ki sim, ki brai, ne ki risang baroh.

Ha kawei ka sngi la wan shibun ki Shrieh haugta ha lyngkha kumno re kumno, la ki Shrieh ki kham sian, uwei na ki u la ngat ha u ksai uba la syngit bha khak, h duh ba u Shrieh um lah law shuh la u pyrshang katno katno ruh. U nongrep u la nang ym tip ba la ngat u Shrieh, kumta u la sah ha duh kawei pat ka step hangta. Uwei u khla u la wan poi shajan kata ka lyngkha bad u la shem ia uta u Shrieh ba la ngat ryngkhong. "Bale' kumne ?" la ong u Khla. "A lok! ia isynei seh py'la't ia nga na kane ka jingriam," la ong u Shrieh. U Khla u la phai ktien: Em ngan Pynleh noh-ei lei ia ka jingbam haba nga nang shang khnang ia kata kylleng la ky'leng ; baba nga la lap lei kumne nga la sngewbha, ngan nym pyllait, ngan da law khnang ba ngan ioh bamdoh ia phi," Hangta u Shrieh u la shu sngap jar bad kumta u la shu loit ia u ksai na ka jingteh, ynda la 'a t u la ring ia u shrieh, u la mut de ban leit bam doh hajan kawei ka wah. Hangta ha lynti artat ba ki la ia iaid, u shrieh u la ong, "Ka jingbha bok kat phi ym ju don, phi shu wan ioh ei ia nga kha makha tang ba phin kdang ei ma phi, mo! Uba pli u nongrep uba tiei shitom u duh pynban" "Hooid kein" la ong u khla nga uba donbok hi te me." Kumta i Shrieh i la ong, "Hato phin bam kumno sha haba nga tngit katne katne phim isih ? Hynrei phin pyliait ngan da sum shuwa seh ynda nga la khuid phin bam ruh la bang, ngau sum ruh hangne hajan bad phrup bad phrup, phin nangap ialade hajan lada phi sheptieng ; hynrei, ngan rad nud phet shano nga uba rit u ba khlem bor." U Khla u la sngew mat bit kumta, u la ong. "To khie sum kloi kloi." Kumta i la leit sum, i da ong artat. "nang ap bha ho ioh nga kum ngop ba ngam ju nang jngi." U Khla kumta u ia ap, i la sum la sleh bad i la ong "Ha khmih la khuid ne em briew, pei la ibit ban sa bam ?" U Khla u la ong. "Hooid keiñ ale noh Hamar hangta i la jngi sha shi-liang bran; u Khla u la kynrup, "ale ale" u la ong, I Shrieh de i la kiew shalor ka dieng joit : "to to," i la ong, shuh ba ngan da syaid sngi ba dang pjah eh," Ynda la katto u la ong "Ale noh keiñ," I la ong "phin sa bam noh ?" "U la ong "hooid," kumta i la leh mynhiar kham hapoh

khyndiat, "haw" i la ong nga i sheptieng du ba phin pyniap ia nga ; ban da phi shu ang la ka shyntur ngan shu sied kynsan shapoh ka shyntur, te hooid, hynrei nga i shyrkhei " Kumta u la "ang ryngheng, to u la ong sied kloi " "Haw" i la ong, "nga sheptieng eh du ia ki khmat ba phi peit pyllew, da khapbrip noh seh' Kumta u la khapbrip ngain i la shim da u skum dkhiew, i la shat artad hapoh ka shyntur, u khla, u la ktba kynsan hangta la mih u dkhiew u la kynthah ia ka shyntur ia u thylliej batoh U khla u la bitar sia, la un leh kumno kumno ruh um don buit shuh, i shrieh i la nang sngewsarong, i leh myn-sied shajan shajan u Khla. I la ong, "kumno men sa bam, men sa bam noh, ngan hiar" Hangta u Khla u la rem bad la duh nia, u la babe bad u la pustai noh. "Dur" u la mut ha lade "ban da shu bam ei la lah dep " u la sngewbynnud noh shaba la palat, hynrei yn leh aiu ba la kum leh biej.

Uno uno uba ioh kaei kaei da ka bymhok, kaba um shym da mih la ka umsyep ne da shitom la ka niet, u lah ban kmen kai kumto shiphang shisha hynrei ka sngi k ... poi ba un duh shisha bad ba un sngewsih ruh.

11. Arngut ki khun-syiem ba phah ot ka kmie-nah.

La don uwei u Syiem uba la don kawei ka tnga ba u dang bia-slien bad arngut ki khun shynrang, uwei uba san snem, uwei uba lai snem. Uta u Syiem la slem eh um ju poi shuh sha la ka hima sha dkhar, bad ki raiot jong u ruh ki la ju khmih lynti shibun eh ba u Syiem un wan noh: Ha kawei ka por uta u syiem u la leit sha Dkhar. Hangta ha Dkhar u shem ba don bun ka kam ka ban bat slem ia. u, kumta u la shong hangta ha Dkhar san snem).

Ha pdeng kita san snem ka tnga jong u ka la la snlew bad u khun u myntri, ym don ba tip mano mano ruh ia kata ka buit bymman jong ka bad u, namar ba ki la leh da kaba pyrkhat rieh bha.

Ha kawei ka por dang step phyrngap kata ka tnga u Syiem ka la khie bad ka la leit sha khyndew, kata kawei ka shakri sar-ing ruh ka la khie dang step, haba ka iohi ba ka kynrad jong ka ka la mih sha khyndew, ka la mut ban leit sar noh ia kata ka kamra, ka la iohi pynban ba don u briew uba thiah halor ka jingthiah u Syiem; kumta ka la wan noh, kam nud rung bad ka la leit da kaba kmen ban iathuh ha kita ki khun, "khie kloi" ka la ong. "i pa jong phi i la wan na Dkhar." Kumta kita ki khynnah ki la ia khie, ki la leit sha kata ka kamra, ki da ia kmen de ki nang mut ba u kpa jong ki u la wan shisha myamiet. Hynrei ki la leit shem pynban ba ym dei la u kpa, ki la shu wan noh de kim tip ei ei satia. Kumta kata ka tnga u Syiem ka la wan na shabar, u khun u Myntri u la khie joit, u la ong atat, "Ja la iap!" bad u la leit soit da kaba sngewsih, u la ong de, ngin sa ia shong kai pat la shibit ban'da ia pyrkhat ynda mynsgit" U la wan buhrieh sor, bad u la ong ha ka tnga u Syiem, "Ngi la iap, kan sa paw kane ka kam jong ngi, ki khun-ruit jong phi ki la wan lap hynne mynstep ia nga ha jingthiah; balei ba phim da kyrsiew ia nga haba phi mih ialade shabar." "Tip ei," ka la ong, "ngam shym tharai ba yn la don ba khie;" hangta u la ong, "khlem pep kane ka kam kan paw na kine ki khynnah" . "Te yn leh kumno," ka la ong. U la ong, "Sa tang kane kien kawei ka lad ka don; phi sngewbha ba ngin iap ma ngi ne phi sngewbha ban iap noh ki khun, to pyrkhat kaba phi mon" Ka la ong; "ka khambha ba kin iap noh kine, hynrei ngin iap da ka jinglehrain ka bam ju don shuh; hato, uei u ban leit pynmap la kine; kata ruh kaba ngin da sumar bha, ioh uta pat un die kylla." "Koit" u la ong. "Ngan phah da uwei u shakri uba nga ju shaniah bha tam." "To, jiuma", ka la ong, "la shibit, ynda janmiet." Kumta uta u khun u myntri u la ong ha uta u shakri baroh ba ban dei bandepkam, ka tnga u Syiem. Uta u shakri u la leit bad mola kylla. ...

donkam aiu mahadei?" O! ka la ong, "Phin ialam ia kine ki khynnah leit pyniap ia ki sha lum shaba kynjah ba ym ju don ba iaid." Ka la ai kawei ka tari bad ka khuri ba ynda u la ot un wallam snam ha kata ka khuri. Uta u shakri u la ong 'to' bad u la ialam ia kita ki khynnah bad ka jingshyrkhei ha la ka mynsiem ka bym lah ong shuh. Ynda u la poi ha kata ka jaka kaba u la thmu ban ot u la kyiuh ka bymlah ong shuh, uta u khynnah uba kham san, u la ong, "Ban lei phi la wanlam ia ngi shane, ba in wan i pa?" Hangta lei-lei la kyrbeh bad kti bad kjat u la sheptieng la ym ot ruh ym bit, kumta u la kum peit lieb lieb bad u la iohi ia uwei u ksew, bad u poi mut ban ot da u ksew. Kumta u la shim ia u ksew, u la ot u la pynjaw snam khyndiat ha ka khuri bad u la wallam sha ing; ia kita ki khynnah u la ong, "Nangshong hangto ho, ngan sa wan khot la shibit." Ki la ong de, 'To' U la leit de soit bad kita ki khynnah ki la ia iam ia lyniar. Kumta uta u shakri u myntri u la leit lam ia kata ka snam bad u la ai sor, ka tnga u Syiem de ka la shim, ka la khim, ka la snewbha shibun ka la sngewtngen jai, Ynda la shai mynstep uba rit, u para jong u la ong, "Nga sliang um ko bah" bad u la iam. Uta u hymmen u la shim na ka kti u la btin ia u para, ki la iaid synrap synrap ban leit wad um; ynda la jan poi ha kawei ka shnong don ka pukri, hangta ki ia dih um, ki la ia hta khmat, shu wan poi ngong kawei ka tymmen, ka la shim ia ki bad ka la wanlam ia ki sha la ing, La ka khmih, imat kum ki khun riewbha, ka la kylli ka la ong, "Nangno phi wan?" Ki la iathuh, ki ong "Wan buh u briew ia ngi sha khlaw uba ot ksew". Ki la lyngngoh ki tymmen baroh shi tnga, kim sngewthuh satia, bad kita ki tymmen ki la ong, "Phin shong noh bad ngi?" Ki la ong "Hoid" Kumta kita ki tymmen ki la ri la bsa, ki la leh ia ki kum la ki khun; sa ba dei kiba khlem khun ruh artat, katno ki la ieit, ki la sumar, ki la pynbam pyndih katba mon ki khynnah Ki shu khot i mei ia kata ka tymmen bad i pa ia uta u tymmen; ki la leit ia ap masi bad uta u kpa-ri-san barabor. Ki khynnah ki long kiba tipsngi bad kiba don akor; kita ki tymmen ruh ki la kmen ka bym lah ong shuh ba la ioh khun-ei.

U Syiem u la wan na Dkhar bad la bna ha shnong ban sa poi u syiem; ki la leit mareh ki shakri ban leit tan ia u, ynda u la poi hajan khmat lynti la jong, ka la mih bluit ka shakri sar ing, ka kem ia u Syiem na ki kjat. ka la nguh ngon bad ka la shyit ia ka kjat, bad ka shim ia u synsar ka la sympat ia ka ing laisien, ka sa buh khop Hangta u Syiem u la khuslai shibun ia kata ka jingleh bad kumta u la sngewthuh ba la don ei-ei ka pap ka sang ha ka ing, u la wad ia ki khun bad kata ka tnga ka la ong ba ki la iap "Te bato balei phim phah iathuh katba da iap noh ki khun," u la ong Ka la ong. "Tip ei ngan shem hangno ia phi uba iaid kylleng la kylleng ha ka ri Dkhar." Kumta u la shu sngap bad ka jingsngewsih ka bym lah ong shuh. Ynda ki shakri ki la ai jingbam, u la ong ia ka tnga ba un da leit sha lynti ban khmih ia ki hati kiba wan kit tyngka ioh ki shakri ki leh khlem akor. tuh ei sa ki briew. Kumta u la mih bak, khnang tang namar u la ipher ia ka jinglong ka ing, u la ialam bad uwei u shakri na ing, u la leit thiah ha kawei ka ing musaphir jong u hi, bad hangta u kylli bniah sha phang ki khun. Uta u shakri u la ong ba ki khynnah kim shym da iap hi, tang ba tip ei, ioh ka mahadei ka la phah pyniap ia ki shano re shano te ym lah tip; bad tang ha kawei ka ka miet hi ki la jah ki khynnah tip ei, shano ym don mano mano ba tip. Uta u Syiem u la iam baroh shimiet, bad u la ong uta u shakri "wat iam, ko Syiem, ia ngin da ia wad shuwa" "Shano yn ia leit wad?" la ong u Syiem. La ong pat u shakri, "Ia ngin iathaw jingkhawai kawei ia ki khynnah baroh man la ka shnong, ki khynnah ruh kin wan mih; u Syiem u la mynjur ha kata ka, sylla.

Ynda la poi ki hati ki kulai kiba kit tyngka, u la ialam baroh sha ing, u la sumar baroh ki kam ki jam u la hukum ia ki shakri ban ap bha ia ka ing bad u la ong ha ka tnga ba un leit pat sha dkhar, ba kan nang sumar kaei kaei baroh ha ing, kumta de u leit bran bad la ki shakri, Ynda u la poi ha kawei ka shnong u la ai hukum ba kan long ka jingkhawai tang

ia ki khynnah kiba haduh shiphew snem kynthei bad shynrang kin ia wan baroh ban bam sngewbha ia ka 'jingkhawai ba thaw u Syiem. Hangta u la phah pyrta ba ki kmie ki kpa kin phah sngewbha ia la ki khun ba kin wan ia bam bad la wan baroh, ki la ia bam ia kmen, u la khmih hapdeng kita baroh ki khynnah kita ki khun jong u kim don, Kumta u la leh hapdeng katto katne ki shnong. Ynda la poi ha kawei ka shnong kaba don kita ki khun jong u, la iohi ki khynnah arngut ki wan mih, u la phah khot ia ki hajan; ki la wan, u kylli. "Phi ki khun jongno ?" Ki la ong, "Ngi ki khun u Syiem, u kpa jong ngi u Syiem, u Syiem uba la leit sha dkhar. "U Syiem u la ong, "Mynta phi shong hangno ? Ki la ong,. "Bad i mei i pa keiñ iba ai ja, iba la kem hamar ba ngi dang leit ia dih um mynba la wan buh uwei u briew ia ngi hapoh khlaw uba ot ksew." Kumta u Syiem u la shim ia ki, u la thum ia ki baroh arngut, u la doh la dait. La ong uta u hymmen. "I pa ruh iba sha Dkhar, iba kum ma phi i don une u tmaiñ uba jrong kum phi." Hangta u Syiem u la samrkhie ba la jau kynmaw u khun. "Shuh phi ngin ia leit noh ba la siem ioh mai, i mei" ong biang uta uba san. Kumta u Syiem u la phah khot ia kita ki briew kiba la ri la sumar ia kita ki khun jong u, ki la wan de, bad u kylli, "Nangno phi ioh ia kine ki khun jong nga ?" Ki la sheptieng, bad ki la ong "Ngi la shem narud nong wanlam uei uei ruh ym tip. Namar ba ngi lsynei ngi la bsa ngi la sumar ia ki la arsnem mynta tuh, hynrei ym shym la don ba wad" U Syiem u la ong. "Mynta nga la wan wad ynda nga la lah wan phai na Dkhar; bad nga la shem la ki khun ba phi, ngan shim noh ia ki mynta" Kim nud ia ong ei-ei, kita ki tymmen ki la shu ong "katba phi mon" U Syiem hangta u la ai buskit ia kita ki tymmen 500 tyngka, bad u la buh ktien ba kin ioh 20 tyngka man la u bnai katba dang im. Ki tymmen ki la nguh ki la dem ia u Syiem bad ia kita ki khynnah, ki khun jong u, ki la ong, "Ngi la sngewkynjah ba ym don shuh kine ki khynnah." "Kait, bha," ong u Syiem, bad u la nguh de ia ki, u la ong, "Ngan nym iehnoh ia phi

iada, phi shitom shijot katba nga dang don la ka khmat? Kumta u Syiem u wan phai sha la, ing, u la set ia la ki khun ha kawei ka ing, um man da pyni hano hano ruh ia ki, baduh ba un da lah bishar un da lah tokit ia kane ka kam, U tang shu la poi kumta mynmiet, u la bishar u la tohkit ha ki shakri baroh, hynrei kim tip ei ei, tang kata ka shakri sar ing ka la iathuh ba ka la lap ia u khun u Myntri ba u thiah ha jingthiah u Syiem. La step u la phah kem ia u khun u Myntri bad ia la ka tnga, u la set ia ki ha kawei ka kamra, u la lum ka dorbar bad u la buh ba kin bishar ki tymmen ki san, ki Myntri ki Korbari, bad ki la ia shem sabut kaba biang ba ka tnga u Syiem bad u khun u Myntri ki la ia klim, bad nalor kata, ba la phah ban pyniap ia ki khun u Syiem. Kumta ka dorbar ka la rai ia ki ban iap, bad ia ka jingpyniap kan long ha ka mon u Syiem.

Ynda la dep ka dorbar u Syiem u la shim ia ki jong u khun u Myntri baroh arngut. u la teh da u kynjri nar u la phah ring ia ki baroh saw dong ka shnong ban khmih kai ki briew, baroh bad u sa phah shoh tangon hapdeng kawei ka iew. Kumta la dep. u Syiem u la wan pynmih la ki khun ha la ing u la aiti ia ki ban sumar sukher ha ki shakri kiba bha.

Una, uno lane kano kano kat kiba leh ia ka kam kaba sang kaba sniew tam, kan nym rieh slem, kan paw hi ruh shen shen.

12. Ka shnong Mawpun — Kartiang

Mynhyndai la don kawei ka kynthei kaba dang khynraw bha bad kaba bha briew shikatdei eh, kaba kyrteng ka Rtiang, ka kynja jait Syiem na Mawsmai. Ha kawei ka sngi synrai kaba rang pyngngad iyntad, bad ba khuid ka bneng khlir khlir haba la kieh ki khyn-taw-samlam samhoi kynthei shynrang bad ban leit long

sher. Ka Rtiang ruh ka la leit tong sher na kawei ka wah kaba mih nalor ki lum Sohra. kaba wan tuid shaneng. Mawsmai hajan ka shnong Mawpunkartiang. Katba ka dang tong sher hapdeng ka pung shu kyndit kyndit kem kaba shoh samthiah ia ka, bad hangta hapdeng um wan mih uwei u samla uba bha briew noh la biang, ka tang shu peit de lieb ia u, shu kem ieit, hangta ka la lehraiñ bad ka la leh burom ia u ka la kylli ia u "Shano phin leit?" U la ong, "Nga wan khnang ba nga iohi ia phi" "Ban lei?" ka la kylli. U la ong "Ba nga i mon ban leit bad phi, ban shong ryngkat sah ryngkat bad phi. Kumno phi mut?" Ka la iathuh de "Nga mon" Te u la ong. "Phi hok shisha, phi la mon shisha kumba nga ruh nga mon?" Ka la ong de "Hooid" U la ong ia ka. "Te phi naduh kane ka sngi phin nym khmih shuh sha-wei sha-ar, heh keiñ kane ka tyngka shi singnalai' phin pun shuwa u mawpun halor kane ka wah, bad ynda phi la dep u mawpun phin thaw kawei ka ing kaba ki rijied, rishot baroh da ki maw bad kiei kiei baroh ruh da ki maw suda, kaba kum kata ka ing phin thaw, lada ym dap kane ka tyngka ruh ngan sa nang wanlam hi, ynda phi la dep ka ing te ngan sa wan shong ryngkat bad phi. hangta phin sa iohi ialade ba phin long kawei ka briew kaba donnam tam ba ka pyrthei ; kynmaw keiñ ho!" Ka la ong de. "hooid" Kumta u la jahnoh nangta shano shano ruh kam iohi shuh, bad kumta ka la kyndit bynriew ; ka la wan khung ia kata ka tyngka bad ka la wanlam sha ing. Hano hano ruh kam iathuh. ka shu kynmaw dngong ia kata ka ktien ba la ia kren bad u. bad ka kynmaw leit ruh ka bym lah ong shuh ia uta u briew.

Te kumta, ka la wer ki lok ki jor ki kha ki man, ki para shnong para thaw, baroh ban pun ia u maw-pun ba la ia bub, ka la pynlut pynsep na kata ka tyngka ba la ai uta u samla. ka la thied la pet ka khaw ka kba, ka sniang ka syiar, ka kiad ka um, ka la khawai dawai ia ki baroh. Ynda la dep uta u mawpun uba ki khot haduh mynta ka sngi u Mawpunkyrtiang, ka la sdang ban thaw sa ka ing kaba da ki maw suda

kumba u la bthah. Katba ka dang khreh ki rijied ki rishot da ki maw bad kiwei kiwei ki maw baroh ki ban leit ha la ki kam ki kam ban pynlong ïng, hamar ba la jan ioh ki maw baroh, hangta ka shn kum ioh tnga noh pynhan pum, bad tang shibit shen ka la iap noh, sah sa ki maw lyngkrang lyngkreit kylleng la kylleng ka Saitsohpen, bad sa pynduh ei ia ki baroh da ki nongwan-buhai shong ha Saitsohpen. Bad, ia kata ka shnong kaba don hajan uta u maw-pun, ki la khot ka shnong Mawpunkartiang haduh kane ka sngi.

Ka jingbymlah bat ia ka kular kam ju lah pynpoi hok.

13. Arngut ki khnn swet.

La don arngut shipara ki khun swet kiba duk, u hynmen u la kham sian, hynrei u para uba dang bieit. Uta u hynmen u la kwah ban hikai ia u ba un sian un tip briew kloi. Ha kawei ka por, u hynmen u la kylli ia uta u para u la ong: "Ha khmih Hep, don kane kawei ka masi ba la buh i mei i pa ia ngi, te bato keiñ, men kam ma me ka khlieh ne ka lyeit." Uta u para u la ong, "Nga lah ka khlieh ba ka don reng ban pyniatur, ka lyeit ka ban pynmih jakhlia, ngan nai." Kumta u hynmen u la ong. "Kata, men leit ap hi sha lum mo barobor ioh kem u khla u suri, bad kumta, u para u la leit ap masi barobor. Katba kata ka masi ka kha nang ioh u hynmen. Uta u para u la leit iathuhkhana sha ki briew. Haw u leit ong ba u kwah khun masi bad kwah dud noh teh ym ju don shuh te phi. "Wa !" la ong, "Kato ei ka masi ba me ju ap ha la ka sngi, balei me ong pat kumta." "Phi," u la ong "Kato te ba kam u kong keiñ ia ka lyeit ma nga te ia ka khlieh, te ngan leit ioh khun masi ioh dud kumno ka, ma nga uba kam na sha khlieh!" "Me," ong kita ki briew, "ia kaba kumta, pam noh

kein na shitom ka miet, shim noh ia lade tang la ka khlieh." Kumta u la wan sha la ing sia-sia, "Ko kong". u la ong, "ngan pam noh phi ia kane ka masi, to shim ma phi la ka lyoit nga la ka khlieh." "Ieh, ieh", ong u hynmen. "Me la wan ioh la ka buit ne don ba hikai mano?" U la ong, "Lah ka buit kein phi!" "Hu," ong u hynmen, "kata me la sian, to ioh ma ma baroh."

Don kawei ka jain ryndia tlem. "hato" kylli u hynmen ia uta u para "kane ka jain men kup ma me mynsngi ne mynmiet?" u para u la ong, "Nga lah mynsngi." Kumta uta u hynmen u la ai kup ia kata ka jain ia u para mynsngi, ynda miet u la shim noh ha lade u kup tang ialade. Waw! uta u khynnah u shitom noh ba khriat, um man ioh thiah satia. Kumta u la leit iathuh khana pat sha ki briew, "waw" u la ong, "ba pjah noh teh phi man la ka miet, nga sngew noh kum ban iap" "Balei ka" ki ong. "Phi", u la ong, "kato ka jain nga kup ma nga mynsngi, u kong u kup mynmiet, u te u iohthiah suk, hynrei nga seh nga sngew kum ban da iap shisha" "Kumta?" ki ong, "Haba kumta te balei mem wieh noh ia ka ha um man la ka por ka por janmiet, wan thad ha ing mynmiet baroh shi miet, ynda mynstep kan rkhiang, da kumta te men ioh kup tang ialade mynsngi mynsngi, mynmiet te u ruh un ia shitom lem." Kumta man la ka por janmiet ba u wan ap masi, u da wieh da wieh um noh la ka jain, u sa wan thad mynmiet ha ing, ynda mynstep baroh shi sngi u sa ioh kup hi tang ialade ba ka la rkhiang. U hynmen u la iohi ba u la leh stad, u kylli kein ia u, "Me ioh la ka buit ne hikai ki briew?" U la ong, "La ka buit" U hynmen u sa ong. "Hiuma, to ioh noh ma me kata ka jain baroh."

Don kawei ka snepkor ha kper kaba la sdang ban soh. U hynmen u la kylli ia u para, "Ko hep, ia kane ka snepkor men kam ma me ka lyoit ne ka khlieh?" U para u la leit kynmaw ia ka masi, ba u la kam ia ka khlieh. "Shitom ei" u ia pyrkhat, "ka kham bha ban

kam noh da ka lyeit." Kumta u la ong ba un kam na sha lyeit. U hynmen hangta u la ong, "Me leit ai um kein ia ka lyeit snepkor barobor, ko?" U la kohngut de "To". Kumta ynda ka la soh, uta u hynmen u die u bam snepkor, jalade katba mon, la u pat um ai satia, bad u la ong, "Me tip, me uba kam ia ka lyeit, men ym ioh bam snepkor naba soh snepkor sha kblieh." Kumta u la ong u para, "Ngan pam noh la ka lyeit; to shim ma phi la ka khlieh "Kata, te hooid" ong u hynmen "me la kham sian mo hep, to bam, to shim ia me baroh; me, tip ba nga leh khnang kane baroh ba men sian?"

Nangta ha kawei ka sngi u para u la ong: "Ko kong bah, nga kwah ban leit shong shakri ap masi ha ing u Munshi Sahep" "To khie numa," ong u hynmen. Uta u Munshi u la ong ha uta u para, "Lada une-uno u ban wan shong shakri bad nga u tang shu sngewsih bad u tang shu phet noh ngan ot ia ka khmut jong u; la nga ruh lada nga sngewsih, un ot ia ka khmut jong nga; me da ia kut kum kata ka kular te to wan". Kumta uta u para u la kohnguh bad u la leit ap masi ia u hynrei ynda ki ai ja ia u ki khat ha i liang-dieng iba rit kat ka khuri. Haba ki khat la shu i kum ban hoit noh ita i liang dieng. Bad u la kum ong "kein noh" la u bam pat fang at kyntien ruh ja lut noh bad u sa pan shuh "Em" ki ong. "ym ju ai shuh, me la ong, hi myntan, kein" Kumta man la kaba ki ai ja ha ita i liang dieng u shu dem kum ong, kein"! namar ba u i kum ban bijai ei ka ja sharud; ynda u la pan la pan pat ki shu ong hi kumjuh ba kim at shim. Shu kumta pa kumta man la ka sngi u la raikhoh kumba un sa ikut. "Ynda u la sngewsihtom eh, u la ong, "Nga sngewsih phi Munshi, ngan kein noh kane ka kam, ngan leit noh sha la ing" "Oi", ong u Munshi "Kata ngan ot ia ka khmut jong me, kat kum ka kular" "To ot numa", ong u para. Uta u Munshi u la ot la ka khmat bad u la phah noh. Ynda u la poi sha la ing u hynmen u la ... bad u la iam [illegible] "Balei kumne [illegible]" Bad [illegible]

u la iathuh ia kaba u la ia kut hi bad uta u Munshi ha kat ia uba sngewsih yn ia ot ia ka khmut jong u. Uta u hynmen, u la sngewpang nud hain kum ia kata ka jingleh than ia uba pli u khynnah; bad u la ong ha la ka mynsiem, "ngan leit wad kput ia kane la lei lei ruh.

Kumta u hynmen u la leit sha uta u Munshi, u la ong, "Phin ia khot shong shakri?" U la ong uta u Munshi "Uno uno u ban wan shong shakri bad nga, lada ia sgewsih, jar uba sngewsih un shah ot khmut bad nga ruh, lada nga sngewsih ia u, un ot ia ka khmut jong nga; ia ka kam un trei bha katba nga hukum." "To niuma, ngan wan," ong uta u hynmen, Kumta u u la wan. U Munshi u la ong, "Khie leit ap masi." U la leit de u la sympat ia ki masi kat kat ba lah; ynda ki la ai ja ha ita i 'liang-dieng iba rit ki nang khat u nang shim, u taw shi kyntien, u krad noh baroh shabar, ai shuh u nang pan, la ki nang khat shuh u nang bam khyndiat u krad noh khambun. Ki ong "Balei me leh than?" U ong de, "phi ai lei ha iba rit eh i pliang, te uei uba lah ban num pynhap sharud". Kumta ki shu sngap noh. U la leh than barobor katba ki, ai ja, bad u la kylli kumno ba un dang ap masi shuh, leh ki sngewsih pynban? Kumta ki ong "Men ap ha madan madan haba khuid bha." Kumta u la ialam haba khuid ha bam don phlang satia, ki tang shu beh tur shaba don don phlang, u shu ngon da u dieng-duh uba khraw, ki masi ki swai ki shu iap man la ka sngi. La ki ong "Me ap masi kumno?" U la ong; "Nga ap haba madan kein, ngam ju ai ba kin iaid sha ba riat ba krem." Ki shu sngap noh. Hadien hadien uta u Munshi, u la i kum ban duh lut noh ki masi, u sa ong; "men trei noh ha ing mo!" To 'niuma u la jubab. Katba ki phah trei, u leh myntihi u pynduh man la ka sngi; hangta, u Munshi u la iohi ba une u briew u pynduk ia u shisyndon, man ka sngi katba u trei u pynduh pynlutksan bun spah ki mat ki mata, kumta u la ong, "kein noh, ngam kwah shuh ia me ban shong bad nga, khie leit noh." "O! kata 'phi

sngewsib du mo?" kylli u hynmen. "Hood" ong u Munshi. Te phi dang kynmaw la ka kular ban ia ot khmut, kylli u hynmen, "Hooid to ot me." la ong u Munshi, bad kumta u la ot ia ka khmut uta u Munshi. bad u la wan phai noh pat sha la ing da jingkmen ka bym lah ong shuh ba la ioh ia ka kput kylliang ia u jong u para.

Ka kput kylliang kam ju slem ban lap, haba leh bein ia u barit, uba duk uba bieij.

14. Ka Saia Nongum

La don kawei ka Syiem kaba punkhun, ka bym don kur don hynmen don para, ia ka hima nangsynshar da u tnga jong ka, bad hamar ba ka dang pun ia ita i khun uta u kongngor u la iap noh. Don ruh kawei ka mraw jong ka bad kata ruh ka pun khun. Ynda la poi ka aiom ban kha, ka Syiem ka kha khun shynrang, kata ka mraw ruh tang shu la lah kha ka Syiem, ka kha da ka kynthei; kita ki khunlung baroh arngut kiba bha briew shikatdei eh. Hamar ka sngi ba uta u khun Syiem u rkhie, ka khun mraw ruh ka rkhie, shu kumta hi ki ia ryngkat ryngkat la ki par, la ki ia sdang ieng dieng, la ki ia sdang jam, shu ryngkat ryngkat haduh ba kin da samla Ynda ki la ia sian kin num iashem tang shi por ruh kim bit satia, ki ia bam ia dih, ia iaid kai ieng kai, shu ryngkat ryngkat, kim ju ia khlad, ka jingiaieit jong ki baroh arngut ka bam ju don shuh. Ynda ki la ia dap rta arphew san snem, ki la ia shong kurim baroh arngut, hynrei kata ka kmie u Syiem kam sngewbha ia ka kynthei naba ka la long ka mraw.

Haba u la rangbah kumta u Syiem ki hynmen ki san, ki bakhraw batei, ki la kmen ba la ioh Syiem.

bad ia ka kam hima baroh ki la aiti noh ha u ba dei pyniaid hi kum u Syiem: ki khun ki raiot ha Dkhar ki la phah ktien, ki la ong. "To wan lum la ka jingmih, jingioh phi u Syiem ba la katta snem ym shym don uba yn leh ei ei ia kata ka kam, to wan kloi ban pynbeit la ka kam ka duk, ka jingkheiñ jingdiah, bad kumta u Syiem u la leit sha Dkhar soit."

Ia uta u Syiem, ki ju khot u Syiem Maryngkshang, bad ia kata ka mraw, ka tnga jong u, ki la khot ka Saia Nongum, kine baroh arngut ki long kiba donkam shibun ha ka jingbha-briew jong ki.

* * *

La don uwei u Syiem Mahadem, bad haba u la iohsngew ba la mih u Syiem ha kata ka hima kaba la sah khlem Syiem la slem, u la leit kai ban iashem ia u Syiem Maryngkshang; haba u la poi hangta, um lap ia u Syiem ba u leit sha Dkhar. Kumta u la leit ia khublei tang ia ka Syiem, ka kmie uta u Syiem. Kata ka Saia haba ka la iohsngew ba wan u Syiem ka la burom surom ia u kum ka akor bakhraw batri shisha shisha. Ynda ka la leit noh sha la ing, uta u Syiem Mahadem u la ia shongkai bad ka kmie u Syiem, ki la ia kren tymmen shaphang ka laiphew jait baroh ynda katto katne ka Syiem ka la ong, "Nga sngewkheiñ burom ba u khun u la leit ia poi bad la ka mraw ngan die noh ia ka lada don uba iah thied. "U Syiem Mahadem de, naba u ia lohi ia ka jingbha briew jong ka, la iah shoh tyndep tyrpa ka jingmut jong u la ka long ka tnga briew ruh. mar kumta u la ong, "Katno phin die?" Ka Syiem ka la ong: "Da don u ban thied shistieh tynka, yn thew pynshong bha ha ban da shlei, te ngan ai." Kumta u la lakut ba un wan shim ia ka sa arsngi. Ynda dap arsngi de u la wanlam la ka tyngka shistieh. Ka Syiem ka la khot ia ka Saia, bad ka la ong "phan leit noh bad u Syiem Mahadem!, naba la lah die ia pha ha u shistieh ka tyngka." Ka Saia ka la thangiong ngaiñ, la win ka ing Syiem, yn ia kren kumno kumno ruh ka Syiem kam sngap, bad u nongthied ruh u la pynch la ka nia. Kumta u la ialam noh ia ka Saia, la kurlam ka shnong ka thew baroh ruh, ka Syiem ka man pynsngew.

Lah nangta, la leit ki briew sha u Syiem ban iathuh ia kaba la jia baroh, bad u Syiem u la thangiong ngain, um shym nang kren shuh; ki la wan bah ki briew bran bran ia u sha ing, um tip briew shuh, bam ruh em, dih ruh em, la kum uba iap u shu thiah jar. La wan kan u tymmen u san, u khynraw u khyndeiñ sa tang ba kiba ia iam iem bad u Syiem; ki la pyrkhat ki rangbah ki Myntri, em ki la ia ong, "Lada phi Syiem phim bam phim dih kumno ngin leit sha u Syiem Mahadem, bad lada um sngap shuh ia ka ktien, ngin sa ia ieng da ka thma ka ktien ka ka stieh ka wait." Kumta u la leh pynneh bad u la bam la dih.

Ka Saia ka la leit bud ia u Syiem Mahadem kum kawei ka pulit ka la lah bret la ki jaiñ ki nep kiba kordor baroh, ka la kup sa ki syrdep. Ka la ong ia u Syiem Mahadem, "Nga ai smai ia me, ba ngin long ka tnga u Syiem kaba la die heiñ da ka kmie jong u, hapdeng shisnem, me sumar ba ym bit ba men leh ei ei ia nga kum la ka mraw ba me la thied, yada lan na ka shisnem kata katba me mon." "To ñiuma" u la ong, hynrei ha la ka mynsiem u la ong, "to katba ka mon kan leit pat shano." Kumno u la buh ia ka ha kawei ka ing paki, u la ai ia ka jingbam jingsa pakut ei ei kam leit bam satia.

U Syiem Maryngkshang, shuwa ba un leit sha u Syiem Mahadem, u la shim ia ka Marynthiing u la rwai iam leit, u la ong: "Ko thei Saia Nongum, kumba la buh, kumba la thaw U Trai Nongthaw. ban pun ryngkat, ban kha ryngkat, ban par ryngkat, ban ieng ryngkat, ban sah rynkat, da don ka hok shisha, hynrei ym ia um khmat ia um lem." U la ieng artad bad ki paitbah, ki tymmen ki san ban leit sha u Syiem Mahadem.

Yada la poi ha ing u Syiem Mahadem, u Syiem Maryngkshang, u la ong, "Ko Syiem, kum kaei kane phi leh para syiem para kur, phi leit sngap ia ka tymmen

kaba la bieit, kyllut, phi leit theid kumno ia ka tnga, ka khun jong nga u kur u para, ai noh--ko Syiem." "Em.' u la ong, "Balei nga leit pan thied hi ma nga ? ka tyrwa hi, ka buh dor hi, ngam shym theh shistieh ka tyngka ?" "Kaba la bieit ka tymmen, phi la thied shisha shistieh ka tyngka, ko Syiem, ieh na ka bvnta ka jingbieit ka tymmen, ngan thied ia phi arstieh laistieh katba phi mon, ai noh ia ka briew, yn tang sah ka sngewbha shi ita para Syiem" "Em em, ngam ai" u la ong, Dur" ong pat u Syiem Maryngkshang. "Haduh katta nga la nguh la dem ha khmat ka bok mem shah shkor shuh du, kata sa ban long da ka ialeh iatur, ka thma ka ktien, katba nga don bor keiñ" "To, katba me lam ma me wei nga la thied nga la siew la ka spah ka hajar." u la jubab, Bad kumta ki la ia long thma.

Ynda la ia long ka thma, la ia iap um u bynriew ym la thikna shuh; kumta la dei shi kuli ia u Syiem Maryngkshang, u la kyllon khop ; kynriah u paitbah jong u baroh war, bad ki la wan phet sha la shnong bak, da ka jingiam briew baroh kawei ka hima. Kata ka Saia Nongum, haba ka la iohsngew ba la iap noh u Syiem Maryngkshang, ka la ong, "Khie wallam kloi ka khlieh jong u." Bad, kumta ki la leit lam kata ka khlieh bad ka la shim ; ka la pan bad ka umphniang shi klong bad ka sala lai pruh ; bad u Syiem Mahadem ruh u la phah ai katba ka pan.

Ynda ha kawei ka sngi, la long ka Dorbar bah ha ing u Syiem Mahadem, ban ia kheiñ ia uba iap ha thma, uba mynsaw mynsnam baroh. Hamar ba la lang bun hajar u briew. Ka Saia ha la kata ka ing paki, ka la shim ia ka jain sala ka la siang ha la ki kjat, ka la shim de ia ka khlieh u Syiem Maryngkshang bad ka la pynthiah halor kata ka sala, ka la dem para khmat khep ka iam, ka la ong, ia kine ki ktien; "Ko Syiem Marynkshang ma me u Syiem, ka Saia Nongum ka mraw, kumba la thaw la buh U Trai Kynrad, ban pun ryngkat, ban kha ryngkat, ban ia ieng ryngkát, ia iaid ryngkát, la shong ia im ryngkat, ia iap

ryngkat ; mynta la poi ka sngi bun ia um khmat, um lem." Ka la shim ka umphniang na u klong, ka la theh halor ka khlieh ; shu kylla um kata ka ing hin-ly hin; ka la par kata ka jnigman um hin-ly-hin baroh kawei ka nongrim ing Syiem. Hangta uta u Syiem Mahadem u shu ia phet iap bad kita baroh kiba la iashong Dorbar, sa tang khyndiat ngut eh ki la lait im bad uta u Syiem Mahadem, um ryngkat bad spah bad phew, bad ing bad sem, bad khun bad hajar thlip, shu long da ka pung kaba khraw ; uta U Syiem Mahadem u la lait, la sah sa tang ka met lyngkhuid um shym la tip briew tip mrad shuh, u la shu iam shu lynñiar ka bym lah ong shuh, bad u la donkam sa ban leit makia na ki raiot,

Kita ki khun ki hajar u Syiem Maryngkshang ynda ki la wan iam wan lynñiar ha shnong ; ki la shim ia kata ka Syiem, ki la takor uwei pa uwei haduh ba kan iap duh thoiñ Duh Syiem artat khoit.

Uta u Syiem Mahadem ruh namar ka jingsngewsih kaba jur eh tang shibit shen hi u la iap noh. Kumta baroh ar hima la duh Syiem noh khoit.

15. U Kohtympan bad kawei ka khynnah.

Mynhyndai don ki nongshohnoh ha ri Khasi, kiba shlur shibun eh, ki ju bta ia ia ki khmat da kaei kaei ka kynja ba tngit ; kum da u phuiong khiew ne u rnga ba la tylliat, ban nym ithuh ki briew haba ki iaid shano shano Kine ki nongshohnoh ki ju leit thap ha kino ki ing riewkynthei, ne ha ki ing ki bym don tymmen ban ioh rong ia ki khynnah ne ban ioh shoh ruh ia ki tymmen. La don kawei ka briew kaba la ia leit iew bad la u tnga, ka ieh noh tang ia la ka khun ban ap ing ; ka khun kaba la sdang sian malu mala, bad ka la lah bthah, ka la ong "Ko khun, lada ngi iap miet iap iong kumno re kumno"

ngi sah miet noh ha lynti, phin leit ia khot lok baa, wan lathiah shngain lem ho ! Lada ym don ba wan te leit thiah noh ha ing ki briew, wat thiah hi marwei keiñ ho khun." Kata ka khynnah ka la ong, "hooid.". Ki la ia mih noh de bak. Ynda lajan miet, u wei u nongshohnoh u la wan poi bad u la khmih sian lypa, u la shem ba ym don briew, tang ka khynnah ; kumta u la kiew halor tympan ing kata ka khynnah bad u la thiah khop. Kata ka khynnah ka la leit ia khot lok, bad ynda ka la ioh kawei ka lok, ka la ia wan ryngkat sha la ing. Ki la ia shongkai, ia kren kai ynda la poi kaba miet ki la ia samthiah, bad ki la ia thiah noh Katba kim pat iohthiah, kumno re Kumno Kata ka khynnah kaba nabar, kaba la wan ia thiah synran lem, ka la kum khmied sha tympan, bad ka la ioh ia uta u nongshohnoh ba u thiah ; kumta kumta da kaba sheptieng, ka la ong, "Hani uei utei halor tympan !" U la nang iohsngew kyndiang katba ki ia kren. Hangta u thiah pynrit bha riaw ba kin nym ithuh, bad kumta ka la ong biang "Hani lehse u Kohtympan." Kata ka khynnah trai ing, ka la ong, "Em pha to thiah." "Hani nga oi kum u shñiuh bru," ka ong pat. "Em, pha ia u synñiang ba buh ka mei," la ong pat ka trai ing. Hangta ka la nang khmih bha, bad ka la ong pat "Nga oi kum ka khohsu bynriew." "Em pha ia u pieng mohkhu ba buh u pa," ka la ong ka trai ing. Kumta ruh, ka khynnah nabar kam ngeit hi, namar ba ka la kham sian ban ia kata ka trai ing. "Em" ka la ong, "nga ithuh thik utei u Kohtympan, ia ngin ia phet noh, la shibit la iap." Kata ka trai ing kam treh hi "khie to leit ma pha nga ngan thiah hi," ka la ong pynbah Kumta ka la khie joit ka khynnah wan thiah, ka la leit tang ha phyllaw, kam shym la nud leit shruh shaduh la ing ba la miet than eh, kumta ka la wan rung biang ha shyngkup ka la rieh khop hapoh khrum. Ynda sa shi poi uta u Kohtympan u la ryngkoh slith na tympan, u la shim ... kata ka khynnah, u la pynlap, u la ot, u sei la ki snier bad u la wah ... phyrdaw. Kata ka khynnah kaba rieh hapoh khrum ka la nang ioh sngew, bad ka la sheptieng ym tip briew shuh. Ynda u la lah ot, u la pijar sñem ha ka tyndong; bad u la ot ia u shnrun, la ki khanat ... baroh ... kaba

ju shim ki kynja nongshohnoh. Kumta u la mih bluit u la mareh bran sha la ka lynti. Ynda la shai pher, kata ka khynnah ka la mih bluit da ka jingsheptieng kaba ym tip briew shuh ka la leit iathuh ha ki tymmen ia kaba la jia baroh shimiet. Ki briew baroh ki la ia leit khmih, kane ka khynnah la lah iap, ki snier ruh kine wah u briew ha ka phyrdaw. Ynda la wan poi sa ka kmie bad u kpa, ki la iam ia lynñiar ym tip briew shuh, haba ki la iohi ia ka apot kaba kat kata ia la ka khun, mar shi miet ba ki la iehnoh wei briew. Kata ka khynnah kaba la leit ia synran, ka iathuh ia kaba ka la iohi, bad ba ka la ia wer ban ia phet noh ruh ba kam ngeit hi kaba iap bad ba ka la nang roh sngew ba pyniap u briew na ka jaka ba ka rieh ma ka, ba kam shym la nud phet sha duh ing naba la miet eh. Kumta ki la shu thang noh, kin leit pat kumno kiba pli.

Ia kane ka jingiathuhkhana lah ban sngewthoh shi syndon, ba ka la jia ha Khadsawphra mynhyndai. aa ki ktien; "Kohtympan" piengmohkhu" "syñiam", "khohsu-bynru" bad kiwei kiwei de.

✱✱✱

16. Shaphang u Nongap blang bad ka Sordar metor.

La don uwei u samla apblang, uba la ju leh kumta naduh ba u dang khynnah, u kpa jong u, u ju hikai bha ia u kumno ban sumar ia ki jingri ba kin bha kin roi; bad uta u samla ruh u la sdang ban riewbha da ka jingmyntoi kaba mih na kita ki jingri. Te ha kawei ka sngi, haba u dang shong halor lum bad la ki jingri u la khmih, nangta ia la ki para samla, ki thie ba ki wan iew, wan khat pateng. Hangta u la pyrkhat "om phi" u la ong halade, "nga la man bieij eh ma nga, ba kat ba man la ka sngi nga shu iap miet iap shai tang bad ki mrad; ka la doi ia nga ban leit khat noh." Kumta u la rakhi ka jingmut, bad u la leit die noh ia ki jingri baroh u la ioh ia ki tyngka kumba 1,500; bad u la leit jingleit noh

soit. U la thew ban lien khaï kulai ne kada na kawei ka iew kaba jngai kumba 3 sngi ne 4 sngi lynti ; ynda u la poi ha kata ka iew um shym la ibit satia ban thied kulai ne kada naba kham duna ki nongwan die bad khamrem. U la shong sngi noh, u la ap sa ha kawei pat ka sngi iew.

Kawei ka Sordar Metor kaba la shim wai ia ka Ing-leit-rud, ka la iohi ia u ba u dang wan poi, ka la tip ruh ba u long u briew uba dang wan thymmai sha kata ka lynti. Kata ka shnong ba shong ma ka, ka la don kumba na shiteng lynti, ka shnong kaba itynnad shisha. Ka la leit iaid kai sha lynti shnong bad ka la rung ha kawei ka Ing-thiah basa ki nongwei (kaba kum ka musaphir khana), bad hangta la don bun ki mahajon kiba wan poi na kylleng la kylleng ki shnong. Ka la kylli shaphang jong u, bad ki la iathuh ha ka ia ka kyrteng jong u bad ia ka kyrteng jong u kpa, bad ia ka kyrteng u para u kpa jong u bad ia ki hynmen hynbew baroh bad ia ka shnong jong u de, kumta ka la khublei ia kita ki mahajon bad ka la leit noh.

Ynda la mih sa kawei pat ka iew uta u samla u la mih ban thied kulai, la u la swait ia ki kulai ruh um ibit, la u swait ia ki kada ruh um ibit, ki para mahajon khaï kulai baroh ki la ia ong, ba ym bit thied kulai mynta bad ban shu ia leit noh shuwa sha la shnong la shnong, bad yn sa ia wan pat ha utai uwei u bnai namar ba mynta ka dang rem than eh jindei. Hangta uta u samla ruh u la wan noh, hynrei u tad poi tiap ha kata ka shnong ba don kata ka Sordar metor, kata ruh, namar ba ka la khein ia ka por ba un wan poi, ka la shu leh sian kumba iaid kai, hynrei ka la lah syntiat ban iakynduh ia u ; lane ia kino kino ki riew phylla. Kumta ka la iohi ia u bad ka la nguh ngon ia u, ka la ong : "Kongbah nangno phi wan?" U la iathuh ba u la wan hat. Ka la ong ia u, "Ia seh da leit kai sha Ing" "Em" u la ong, "Nga kyrkieh eh ban poi sa kumba 8 ne 9 mail." "Dur lanot" balei phi ibeiñ eh ia nga, namar ba nga duk mo, kongbah" ka la ong, "Hynrei ma nga bad phi dang shi para kha na ki kpa kiba dang iadei shi para trai, kawei ka kmie uwei u kpa, phi ruh phi kyrteng uta uta, u kpa jong phi ruh u kyrteng uta uta, u kpanah jong phi ruh u

kyrteng uta uta, uba dei u kpa jong nga, ki hynmen bad ki para jong phi ruh ki kyrteng kita kita." Ka la iathuh baroh kaba biang suda, bad hangta u la lyngngoh, bad u la kan tiaw shiphang u la pyrkhat, sngewmat kumba ia dei shisha bad ka shipara kha. Lada ym dei kumno kan leit tip haduh katta katta u la mut, bad ka ruh ka la iai pynbor ba un da leit kai khnang sha ing jong ka Kumta u la ong, "To ia, ñiuma," Ka la phah iaid ia u ha shwa, ialade ka nang bud nadien nadien, ka la kren ieit kren burom, bad ka la leh rit shikatdei eh Ynda la poi ha ing ka la ialam ia u ha kawei ka kamra kaba bha, bad ka la ong : "Shong keiñ, Kongbah, hangne" Ka la leit thep duma kloi lan, ka la leit iasong kloi kloi, bad ka la wallam umshit ha ka dabor, ka la sait ia ki kjat – ka pynkhem ka ñiad da ka jaiñ, ka pynsleh umphniang—kumto keiñ bah, (ka la nang ong) ba phin jah thait ba phi la wan iaid lynti jngai ; bad ka la wallam ki kpu ki kait, ka la ong artad ; "Nangbam kai kine shua, keiñ Kongbah." U la bam u la dih katba ka la ai, bad ka la ong, "Daei phi sngewbang, Kongbah, ba ngan shet ngan trew, ong hi keiñ wat sngewleh raiñ, katba nga lah ngan sumar ia phi, ko Kongbah, ba phi wan poi shisien shisien." U la ong ; "To kano kano ruh bha phi hep, wat pynshitom eh ialade, koit nga bang hi kano kano ruh." Kumta ka la miet jin ynda lah ih ja ih jhur ka la nang miet nang miet, bad ka la ong "To nang thiah kai noh phi, kongbah." "To ñiuma," u la ong.

Ynda la miet bha ngop ka la wallam ka ja ka jyntah, ki jingbam ki jingsa, bad kiei kiei baroh bad u la bam bha maiñ. Ynda la lah ka la ia shongkai sngewbha baroh shimiet, ka la iakren iakhana ia ka laiphew jait baroh kum shipar shisha. Ynda la miet eh ka la ong ia u, "to thiah noh keiñ, kongbah, nga ruh nga la samthiah, ngan leit thiah noh ; haba phi kwah leit shabar shalait, phi plie na katei ka jingkhang bad haba phi kwah ei ei ruh, khot ia ki shakri jong nga kiba kyrteng uta uta ho," "To ñiuma," u la ong, Kumta ka leit noh sha la ka kamra, bad u ruh u la khreh ban thiah

noh naba la miet eh; u la khang baroh ia ki jingkhang, u la law ki jaiñ, ki sopti u buh khop ia kata ka tyngka ha la jingthiah. U la ong ha lade, "leh ngan da leit pynjhieh noh shwa ngan sa thiah" u la plie de na kata, ka jingkhang kaba ka la bthah, hynrei u tang shu jamlait lai kjat saw kjat habar shu liat ha ka pung jruk, kaba la shlei da ka eit haduh shadem smain, u la lynñiar kaw, u la pyrta ia kita ki shakri jong ka, kiba ka la ong ; ki la wan mih pynban de bad la ki sum bun dung iap ia u hangta hapoh kata ka pung eit U la leh tyngeh, u la iaksaid bad u la lait bluit nangta na ka eit, u la phet sha lynti shnong, ki beh de kita wiat wiat ia u kum ban pyniap ; u la phet iap eh bran, kita ruh ki la kylla dien noh sha la ïng. Kata ka sordar metor ka la khung dung kyndung ia kata ka 1,C00 ka tyngka jong u. Kumta u pat u la nangphet iap na surok shnong artet artet bad ka eit shiryntieng kumba kyrsum ktieh u sniang, bad katba u la nangiaid, u la iohi kitei ki briew u Syiem bad la ki sharak ki tbeh diag, dei kiba iaid phira sawdong ia ka shnong ban sumar ia ka na ki nongtuh nongthiem. Nangta u la leit rieh noh ha kawei ka ïing jot kaba rit, u la shong bha khop ha kyndong, hynrei mar shikhyllip mat hi pat lai ngut ki nongtuh ki la ia ong; "Ak, iw eit naei kumta," bad uwei ia uwei u kynnoh ksem." "Uwei ruh ma me keiñ, uwei ruh mame keiñ." Ynda katto katne uta u bapli na kyndong u la kren, u la iathuh bad u la ong ; "iw eit na nga phi" "Balei?" ki la ong. U la iathuh ha ki baroh ia kaba la jia hangta ha ïng ka sordar metor. "To mumа," ki la ong kita ki nongtuh, khlem sngewsynei tang khyndiat eh ruh. Ynda kumta ki la ong. "To ia leit noh bad ngi." "Shano?" u la kylli. Ki la ong, "ym ialeit tuh." "Em," u la ong, "ngam leit." Ki la sei la ki tari sum ki la ong, "lada mem leit ngin dung iap hangne ia me." Kumta u la ieng bad u la shu bud ia ki da kaba ym bansе eh shuh u da jaw bad ki ummat. Ynda ki la la iaid katto katne, kita ki nongtuh kim sngewlah shan shuh ia kata ka jingiwtung ki la ong ia u, "Khie me leit sum shwa." "Hangno ka um?" u la ong, ki la ong, "Kane ei me ka pukri," bad ki la pynhiar ia u da u

tyllai uba ju don hi hangta ha pung ba tong um ki briew, naba keta ka pukri ka long kaba jylliew. Hamar ba u dang sum, u showkidar uba ap ia kata ka pung u la ioh sngew ia kita ki nongtuh ba ki la ia kren, u la beh bran bran, "mano mano" u la ong. Ki la rieh noh khop ialade, bad uta u showkidar u la wan khmih ia kata ka pung, u la shem ba u tyllai u la hap shapoh pung bad kumta u la byrngem, u la khynwin u la kyntham ba un sa bishar lashai, ba un daiñ kuna ia kiba leh thala ia ka pung, bad u la ring ia uta u tyllai Uta u briew ruh u la nangksoh na uta u tyllai ban dup lait ialade sha jrong Uta u showkidar u la nangmut ba don mano mano ba la teh da ka dieng lyngkot, kumta u la ring haduh ban da wan mih da u briew, napoh um. Hamar ba mih kynsan da uta u briew, u showkidar u shu kyndit ka bym tip briew shuh, u shu lynñiar bad u shu phet sha la ïng bak u nang mut ba mih u ksuid nangta napoh pung. Hangta, u bapli, bad la ki jaiñ jhieh, u la ieng u la pyrkhat shano ba un leit, hynrei mar kumta, kumta, ki wan pat kita kijub ki nongtuh kiba la rieh hajan ki la ong "Ale bad ngi." "Em phi" u la ong "Nga la pjah eh." Uwei na ki u la ong, 'une u briew u la pynshitom jingmut ia ngi shibun, harai lih, ngan dung iap noh. un shem la ka kmie," bad u la sei artad la ka tari sum. Uta u briew u la sheptieng bad u la bud biang ia ki u la kylli puted ba kin ialam shano ia u. Ki la ong, "ngin iaieit hangtai ha uwei u lum, ba don kawei ka briew kaba ki dang tep hynne, kaba riewspah tam ha kane ka shnong kaba ngi la bna ba ki la tep bun hajar tyngka, ryngkat bad ka met jong ka, te mynta ngin ia leit khlaw ia ka bad leh̃se ngi ia donbok, ngin ia iohei katto katne" Kumta u la shu bud ia ki Ynda la poi ha uta u lum, ki la ong "Kane ka jingtep to ngin ia tih," kumta ki la jaiñ ki la ia khyllie ia u maw khang (naba ha kata ka ri kim ju tep synduk, ki la shu thaw synduk syndon ha ka krem da ki maw bad uwei u maw khang) Ynda la lah khyllie ia uta u maw khang kumba khyllie ia ka synduk, ki ia ia ong de ba un hiar ma u hapoh ban wad ei ei. "Ew !" u la ong. "ngam nud phi" Ym man don ba nud hiar hapoh ba iwtung eh, kita ki nongtuh ki la ong, ba la

kumno kumno ruh ba un hiar hi ma u, bad lada um kohnguh kin pyniap noh ia u. U bapli, kumta de u la hiar da ka bym banse, ka iwtung te ka bym lah ong shuh; u la wad ma la wad u la shem ba don shisha shibun ki tyngka, ki la ong ba un khat baroh nangta un ai sha ki. U la troh ar lai u la ai bad u la ong. "Ym don du khad-ei!" U la ia minot ban tyngkhap ialade de ki nang ong. "pynkloi me ong!" "Ym don shuh phi," u la ong. Nangta ki la sngew bitar, ki la khang khlup da uta u mawkhang, u bapli u la kum thiah khlop lem bad ka metiap hangta hapoh krem; ki la phet noh soit, ki la ong de, "Hangto phan iap noh" Jalanot noh! u bapli hangta hapoh krem u la iam bad u la ong, "Hangne te la kut ka sngi ia nga."

Hadien nangta katto katne ki la wan poi hangta hi sa lai ngut kiwei pat ki dakait kiba la thew hi ban wan tih ia kata ka jingtep. Tad poi tiap, "Ja!" ki la ong, "La lah tih ki briew du khatei" Ki la ia nujor bha, uwei na ki u la ong. "Shisha ki briew ki la lah tih hynrei kim lah khyllie ia u mawkhang, to ngin ia khyllie." Ki la ia khyllie, dei para bakhlaiñ bad la ki dang ia khyllie ruh ki la bred kham jngai ia uta u mawkhang deng-ly-deng; hangta lynguh pui ka iwtung; uta u bapli hapoh u la kmen. Kita ki dakait ki la ia kylli, "Uei u ban hiar?" Kim ia nud hiar satia. Ki la iakut, ba jar uba hiar, haba ngi don lai ngut ngin sam 4 bynta, kat uba hiar un ioh ar bynta. Ynda kumta uwei u la ong. 'Niuma, ngan hiar ma nga." Uta uba hapoh ka krem u la pyrkhat dukhi khait, ba lada uno uno un hiar un kem, un dait da ki bniat.

Hangta uta uwei u dakait u la sdang ban hiar, u set bha la ka khmut, u la pynnoh da ka kjat shuwa, u la twad neng neng shaneng sharum, ym kot bha, ym kynduh ei-ei. Hamar ba u dang ieh biang kumta, uta uba napoh krem u la kem kynsan ia ka kjat, u la bat khak u dait artad na ka khohwah trait; hangta, u la lynñiar u dakait, ym tip ym thaw shuh. "Waw! ring kloi nga la iap, nga la iap," u la ong ia la ki lok. Kita ki lok ki la iaieh ki la

tan shiphang ym lah lait; hangta u la lynñiar arshah. "Waw, ring eh nga la iap ! wat pyllait?" Ki la ia pajut paring tyngeh katba lah u sa lait bluit. Shisyn ia phet khru nangta bεroh lai ngut haduh ba kim tip briew shuh Ynda ki la jngai lajan shai artad, ki la shong thait; "Hew" ki la ia ong. U ksuid, pleng u don, naduh mynta ka sngi ngin da thngad da thngaw noh la ka kam runar ka kam bymman, sa ba ngin ia iap myntan lada ym isynei eh U Blei. Naduh kata ka por ki la ia kylla tipsngi noh baroh lai ngut kita ki dakaid. Bad uta uba napch thliew u la kit katba mon ka spah ka hajar nangta napoh jingtep Ynda u la kit katba u lah u la mih blait, u la leit beit de sha la shnong U la kmen ba u la ioh tam arsbah, laishah ia kaba u la duh hangta ha Ing ka sordar metor. Ynda ka la shai bha pher u la leit thied jain, thied sopti, thied jingbam, bad u la iaid bran la ka lynti. Ynda la noh ka sngi u la samthiah namar ba um shym la iohthiah satia baroh shimiet, bad kumta u la leit ha kawei ka Ing. ha kaba u la shem tang kawei ka briew kaha la met iaw, u la ong. "Ko kong· phin ia khot basa shimiet, ngan thiah noh hangne" Ka la ong, To wan seh hep," bad kumta u la shong hangta, u la thiah kai, u shu ioh tha'h haduh ban da miet; u sa kyndit; u la ong de, "Nga la thait eh, te phi kong." "O!" ka la ong. "Ym thiat heit ba phi la iaid lynti jngai." Ynda u la wan poi de u tnga jong ka na kaba beh mrad, hangta u la sheptieng; ba u briew uba met bah bad uba ishyrkhei ka khmat; tip ma. u la long pynban u briew uba la bha tam bad uba sbun; u la leh jeit, u la kren jeit la biang. la kumta ruh, u shu itieng hi keiñ la uta u briew, bad ka sur jingkren jong u ruh kaba eh kher-kher, "Jalanot, la Shibit hangne ruh tip yn long kumno ia ngi;" u la pyrkhat hapoh la ka mynsiem. Ynda la katto katne pat, uta u briew u la ong ia ia ka tnga, "Khoit ia utei u hep shane" Kumta ka la khot, bad u la wan da k ba sheptieng shikatdei ha la poh ka mynsiem; u la kylli ia u ba u don aiu ba ka met, ba u don tyngka don sbai ne em bad ba un ai noh ha u ba un pynthep ha ka synduk ba mynhakata shata kynrei nongtuh eh. Hangta u la khih bad kti bad kjat u la sheptieng ym tip briew shuh, "Jalanot" u la pusoñ ha la poh

lade, "Kum kaei kane ia nga," bad u la iathuh da ka bam banse ba u la don. "To kein, me thep noh hangne ha ka synduk ba ngin ia thiah noh'" u la ong uta u trai-ing, bad kumta u thep bad ka sheptieng ka bam thikna thikni shuh. Lah nangta u trai ing u la ong ia ia ka tnga ba kan leit shim kawei ka Sastro ban ia duwai noh ban dup ia thiah noh. Hangta uta u sam'a u la shu sngewhun shisyndon bad la her ki jingsheptieng baroh. Ynda ki la lah ia pule ia duwai, ki sa iathiah La dang step pbyrngap uta u trai-ing u la ong ia la ka tnga ban leit wad briew arngut ki ban leit on ia uta u samla naba u la don spah shibun ha ka met. ioh don ba leh than ia u ha lynti. Ka la leit wad briew de ka la shem, bad u la phah on noh ia u ynda u la lah ai jingbam jingsa baroh, bad u la ong artad ba u dei ban mane ia U Blei naduh mynta, lymne un ioh saja ha nurok Uta u samla u la tyrwa ai tyngka ia u trai-ing, bynrei um treh ei ei ruh.

Uta u samla u la wan poi ha shnong u la buhai pat ia la ki jingri, bad u la mane noh tang ia U Blei naduh kata ka por, "pleng." u la ong, "Ki jingsheptieng baroh ha khmat ka Sastro ki jem jai shisyndon." Bad kumta ia uta u briew u la phah tyngka man la ka snem kumba bsa ia la u kpa.

17. Ka khun u khar Bamon bad u Syiem

La don kawei pa ki khun u Khar Bamon, kaba tang shu joh ia ki kynja, shyprang, lada ia ki khynnah ne ki rangbah ruh, ka shu thap baiong bad ka kyllon khop ka da iap ler shiphang arphang tang ia la u kpa bad ia ki para te kam lei lei. Haba u kpa u la iohi ba ka shu dem long kumta u la thaw noh la i lng ba kan shu shong kaba u da la ker kper bha baroh sawdong katba kan nym iohi briew shuh, u la buh de ki kynthei ki ban iashongkai lalehkai baroh, baroh shisngi. La don uwei u Syiem haba u la iohsngew shaphang jong ka, u la kwah ban ioh khmih

ia ka, hynrei um lah. Da kum kano ka lad ban leit iohi ia ka, u la pyrkhat bad u la mut ba tang da kaba kylla kynthei te yn lah. Kumta u la leit soit sha ri khlaw u la iaid katba lap mfet lap shai kum uwei u mrad. Ynda u la poi ha kawei ka pung kaba itynnad shikatdei eh, ka rud jong kata ka pung kaba da u shyiap suda uba lieh bha baroh sawdong. Haba u la khmih it hangta u la shem ba don tang ki dien 'jat kynthei suda ; hangta u la thiah harud kata pung, u la ap hato mano ban wan. Ha kawei ka sngi, ki la wan lai ngut ki puri ban sum ha kata ka pung, bad ki tang shu poi tiap ki la iohi ia u ba u thiah. ki la kren, "Mano?" U la iatuh ba dei ma u. Ki la ong. "Phi uei ?" U la ong. "Nga long u Syiem" "bad phi wan lei hangne?" ki la kylli. Nga la wan khmih kai ia phi ba phin sum naba ngam ju iohi ba sum ki kynthei," u la ong. "Khie leit noh," ki la ong. "Ngin nym sum satia haba don ki shynrang." Kumta u la ieng joit na kaba thiah u da ong, ba lada kin mym sum ba nn dup ioh khmih kai un nym pyllait ia ki baroh lai ngut bad um pyniap noh ia ki. Ki la sngew sheptieng ba u la kren dohiap, ki la ong. "to ieh ngin ia sum". Kawei na ki puri hangta ka la dykhat uwei u shñiuh na lade ka la teh ra u na ka 'jat-kmie bad u la kylla kynthei. Kumta ki la sum. Ynda ki la dep ki la ong, "Wallam ngin law u shñiuh." U la ai, bad ynda ki law u la kylla shynrang biang, kumta de u la pan noh ia uta u shñiuh bad ki la ai namar ba ki burom ba u long u Syiem, bad ki la ong ba lada un teh na ka jat kmie ia uno uno u briew un long kynthei bad ba tang shu law noh un long shynrang pat. Nangta u la khublei bad ki, u la wan noh, bad ki ruh ki la leit noh sha la ka leit.

Nangta u la leit phai noh bad leit poi sha la ing. U la pyrshang teh da uta u shñiuh ialade. u kylla kynthei, bad u la law noh pat u kylla shynrang biang. Kumta u leit bak sha shnong kata ka khun u Khar Bamon, u la rah de bad ki jaiñ kynthei Ynda u la poi hangta u la teh da uta u shñiuh bad u la phong la kup da ki jaiñ kynthei; u la leit kai sha ing u 'Khar Bamon, u la ong ba u la leit poi khnang ban shongkai hangta kumba shitaiew bad kata ka khun jong u, ka bam bit ban iohi ia ki kynja shynrang

naba u ruh u ju ioh pang bunsien u la ong, haba u peit shaiñ ia ki shynrang ba ki iaid ki ieng, ki trei ki ktah, la kano kano ka kam Uta u 'Khar Bamon u la shuh sngewbha ia u, u la ialam sha kata ka ïng ba shong kata ka khun jong u, hynrei ka tang shu iohi ia u ha kata ka jingkylla kynthei ka la kyllon, uta u Syiem kylla kynthei ruh u la leh mynkyllon kai de, u la ong artad balei ba i la ong kumno haba nga ruh ka para kynthei U 'Khar Bamon u la ong namar ba phi ia long para soh shnong: phewse, ka la kyllon shisha namar ba u la long u shynrang, la u la kylla kynthei ruh ka syrwet rangbah ka shu don hi. Ki la dem ia shongkai sngewbha man la ka sngi, ynda ha kawei ka sngi u la kylli ia ka hato naba lei ba ka kyllon thapbaiong haba ka iohi ia ki shynrang. Ka la ong, "Phin tip myndang ha kawei ka juk nga long ka bthong, nga la don u tnga, ngi la ia bamphlang ha kawei ka 'law-lynnong baroh arngut, la leit wiang ki khun bynriew ia kata ka khlaw la ker kut ia ngi da ka ding, nga la phet iap hynrei sabkut ki reng ha u jyrmie bad shu lap ngong ka ding, bad nga iap kut hangta. Uta u tnga u la iehnoh ia nga hangta khlem iarap satia ia nga, u la phet iap ialade shano ruh ngam tip. Ynda nga la iap na kata ka juk sa wan kha briew ia nga mynta, bad na kata ka daw nga la smai ba ngan nym khmih ia u kynja shynrang ba uba runar." Uta syiem kylla kynthei u la sngewthuh, bad ha kawei ka sngi u la wan noh, bad u la law noh ia uta u shñiuh bad u la long shynrang biang. Ynda la dap kumba ar ne lai bnai u la wan kylla pat sha kata ka shnong, u la ialam de bad ki shakri shakor shibun, kiba ialeh pukir. Ia uta u Syiem ki la pynphong da ki jaiñ kordor ki ong ia u, u *Kuru Maharaj*. Ynda la poi ha kata ka shnong, ki la iathaw ïng jaiñ ban shong uta u Syiem *Kuru Maharaj*. Ha kawei ka step u la phah pynbna ia ka shnong baroh, u la ong ba ka kynja kynthei baroh, lada ka khynnah ne ka khynraw ne ka tymmen, ym bit ba kan iaid shajan jong u, ba ym ju bit khmih ia ka kynthei ba sang, bad lada ka wan ruh un tang shu peit liep kan iap noh shisyndon. Ki briew baroh ki la smiej rem baroh shishnong, ki la sumar la ki khun ki ksiew, ki la ia bthah lasneng." 'Hei keiñ, wat leit iaid shajan utei u pukir ioh iap ei." 'Kata ka khun u 'Khar Bamon

haba ka la iohsngew ia kata ka jingpynbna ka la pyrkhat ha lade "Hato uei keiñ uta, uba la pynmih hukum kaba kat kata.' Ka kwah dok dok ban iohi ia uta u briew, bad ka la ong ia la u kpa, "Ko pa, khie seh leit ong ia uta Kuru Maharaj ba un shah khnang ia nga, ba ngan leit khmih ia u" U kpa u leit, u la kyrpad ia uta u Kuru Maharaj ba un shah ba ka kwah khmih eh ka khun jong u ban iohi. Um kohnguh, bad kumta u la wan noh bad leit iathuh ia kata ha la kata ka khun Ka phah shem biang sa shisien ba u kpa un da kyrpad khnang ba u Thakur un shah tang shisien mynta ba kan leit jngoh ia u. Uta u kpa de u la leit biang sa shisien ban kyrpad, ba un shah khnang tang shisien ba kan wan khmih, bad kumta uta u Kuru u la ong "To ong kan wan, kan wan tuh mynmiet. namar ba haba dang sah ka sngi ioh ka ing law shisyndon bad kan iap ei ruh" Uta u Bamon u la le.t iathuh ha la kata ka khun ia kita baroh. Hangta ka la khreh, ka shet ki kpu ki skam laiphew rukom bad ki waidong kiba ka la buh musla rukom rukom. Ynda la miet ngaiñ ka la kup la sem la ki jaiñ bha jaiñ miat ka rah la kita ki tiar ki jingbam bad ka la leit sha kata ka ing jaiñ. Ka tang shu la poi tiap ka la khublei, ka la ai kita ki kpu bad ki waidong. Ynda ka la shongkai katto katne, ka la ong ' Ba ka kwah ban kylli kawei ka ktien ha u bad ba un sngewbha ban shah" U la kohnguh. Ka la ong "Hato na ka daw aiu ba phi sang ban khmih ia ki kynthei ?" U la ong ha sngew 'Myndang ha kawei ka juk nga la long bthong, nga la long ruh u bthong rangbah uba jrong ki reng nga la don ruh ka tnga kaba ieit ; ngi ju iabam phlang ha kawei ka law-lynnong kumno re kumno wan poi ka ding ba wiang u bynriew bad kumta nga la phet iap sah kut ki reng ha u jyrmie, kata ka tnga jong nga ka la phet iap tang ialade, kam shym iarap lem ia nga ban law ia ki reng na uta u jyrmie, ynda kumta wan iap ka ding bad nga la iap kut marwei. Ynda nga la iap kumta na kata ka jinglong bthong, nga sa wan mih briew ha kane ka juk, bad na kata ka daw, nga la smai ban nym khmih shuh ia ka kynthei ka haramjat, bad nga sa leh pukir noh

kumne bad ngan nym shong kurim shuh. Hynrei toi la kha ia nga ha ka jait syiem bad nga long u Syiem ruh'' Kumta ka la khmih shaiñ ia u, bad ka la sngew ieit sngewsynei ia kata ka jingiashem ha kata ka juk wan kha bthong, bad ka la ieng joit ka la piam ia ki tyrpeng jong u, ka la iam bad ka la doh ia u, ka la ong. "Ma nga keiñ ka bthong kynthei ha kato ka juk kaba long ka tnga jong phi ; nga ruh nga iap kut ha kato bi ka ding. Kumta u ruh u la mynlam lem bad u la doh de. Nangta ka la wan phet noh sha ïng ; ka iathuh ha la u kpa ia kaba la long baroh ha kata ka juk ia long bthong ba dei ma u, u tnga jong ka, bad ba mynta ha kane ka juk pat ba ki la iawan mih baroh shi tnga, bad mynta ki la ia shem, Kumta ka la phah shaw noh ia u sha ïng bad ka la thaw ka jingkhawai shong kurim kaba khraw bad ka jingput jingtem ia ki lok ki para marjan baroh. Ynda u la shong hangta katto katne bnai, u la sngew kynmaw ia la ka kam ka hima ka sima kum u Syiem. U la ong, "ngan leit noh sha la ka ri, ba nga sngew kynmaw ia ka kam ka duk baroh" Ka la ong "nga ruh ngan leit lem" "Em," u la ong, "ngan da leit hi shuwa bad ngan sa wan shaw pat ia phi" Ka la ong, "Hato kumno keiñ i khun ine dang ha kpoh, ngan shu kha hi du haba phim don" Koit u la ong, "Ngan la wan kloi bad kumta u la leit soit." Ynda u la poi la win ka shnong ka thaw ba la poi u Syiem, la wan poi ki rangbah, kiba khraw batri, na kylleng la kylleng. Ynda u la lah buh beit ia ki kam ki duk baroh, u la leit pat shata sha shnong ka tnga jong u. Ynda ka la kha ruh da u shynrang katno u la sngewbha, bad ynda u la kham shait khyndiat u la wanlam de la u khun sha la ka ri bad bun ki lok ki kur jong ka tnga jong u ki la ia wan kai lang sha kata ka shnong jong' u.

18. U Bieit bad ka Khun U Padshà.

La don uwei u Padsha uba khraw bad uba don burom shibun ha la ka hima. U la don laingut ki khun kynthei kiba dang samla baroh laingut, u la don saw tylli ki ïng kiba khraw, kawei kaba khraw tam eh u la shong hi ia lade, bad hangta u shong bishar, u shong dorbar; ha kiwei lai tylli shong ki khun mar la ka jong ka jong ka ïng, kum ban sharai artad ia ki jingbuh jingsat.

La don uwei u khynnah samla uba la don jingmut ia kawei na kita ki khun u Padsha u ju pyrkhat lapmiet lap shai da kumno ban iapoi bad kawei na ki, la un phah kylli ruh um nud ba uba duk uba rit isynei ialade, u tieng ioh ki kren beiñ ei ki briew. Kumta u iai pyrkhat iai pyrkhat, bad u la shem kawei ka buit, bad tang da kata lehse un poi ha kawei na ki. Kumta u la ong ia la ka kmie, "ko mei, ia keiñ ia kyrpad ia u Padsha ba un khot shong shakri ia nga. Phi ong keiñ, une u khun uba sian ban trei ban ktah bad uba smat ruh, hynrei um nang kren, ia kyrpad sngewsynei katba phi lab tang ba un khot shong shakri hi keiñ.' Kumta ki la leit bad ynda la poi ha ïng u Padsha, ka kmie ka la ong, "A Padsha Sahep, ia khot shong shakri keiñ ia une u khun jong nga, uba tip sngi uba smat, uba sian ban trei ban ktah, uba nang biang biang lada phin phah trei ia kano kano ka kam, hynrei, um nang kren; ia kaba phin phah baroh u sngewthuh, u trei bha u trei da ka jingminot de" U Padsha de u kylli ia u, "sha men shong shakri noh bad ngi hangne?" Bad u la shu kohnguh nguh. "Lehse" ong u Padsha, "mem juh, me phet noh." Bad uta u samla u shu kyrngah ngeng ngeng. "Men ap masi me nang?' kylli u Padsha, bad u la kohnguh nguk. Kumta u Padsha u la khot ia u. hangta ha ïng kat kaba phi phah trei phah ktah ia kano kano u la trei bha kum uba stad. U Padsha u la kmen shibun eh ia u, bad ynda la dap katto katne bnai ki la phah ap masi, u trei bha shibun ia la ka kam ap masi, ki buh ia u ba un shong bad ka khun nyngkong. un bam un dih un thiah un shong haba shong ma ka, bad un sumar tang ia ki masi. Ynda u la wan la wan ap masi, ka la kylli ia u. La biang ki masi?" U

shu kohnguh nguk nguk. La ong ba men bamja noh bieij, u shu kohnguh. U tang la lah bam lah sa, u la shim la i byrni u siang u thiah khop khop. um ju kren shi kyntien ruh, u da kynmaw bha mrong ban nym kren. Shu kumta man la ka sngi, bad haba u kwah ban leit ap masi kham step u ju pan ja da kaba shu pyni dak da ki kti. Kumta kata ka khun Padsha ka shngaiñ ka suk ba u smat bad don akor.

La don u wei u khun u mahajon uba riewspah shibun, u shait wan kai sor shi sor ynda miet da miet bad ka khun u Padsha, ki iakren ieit kren bha shibun shisha shisha, bad uta u bieij u nang iohsngew. Ynda ha kawei ka miet ki la ia kut ban shu iaphet noh shano shano, naba u Padsha um mon ia u namar ba ym iadei jait. Ki la iakut ban iaphet noh sa shiphew sngi, ban iakhreh ia taiar kiei kiei baroh hapoh kita ki sngi, ba kin iarah kham bun ki mohor ksiar, ban ia pynmareh da ki kulai kiba shait bha, ki la lah iapynbeit thik ban leh kumta, U bieij u la leit bran bran hamar kita ki sngi, ba ki nongri kulai, u la ong ba kin khreh uwei u kulai, uba bha tam kin da buh bad jin bad lakam bad ki tiar baroh thik katba donkam u Padsha, bad u la iakut ba un leit shim ia u kulai sa shitaiew. U la leit sa ha ki nongthaw talwar, pistol, bad ki nongshet kpu bad ha ki nongsuh jaiñ suhjuti de. U la leit kai de sor sha ïng uta u mahajon, u la leit shong kai bad ka kmie jong u, u la ong, "Mei ngan iathuh ei-ei ha phi, leh phi sngewsih, phi die pynban ia nga uba rit uba duk." "Em khun" ka la ong, "ngan leit leh lei kumta, ngan sngewsih leh aiu haba phin iathuh ia kaei kaei kaba ngan tip ngan ioh pyrkhat." Kumta u la ong ba u khun jong ka u la iakut ban iaphet pukir bad ka khun u Padsha sa shi taiew, bad mynta ki dang iakhreh iataiar ia kaei kaei ba kin rah hapoh kata ka sngi. "Tang kumta" u la ong "Phin pyrkhat hi keiñ mei, hei wat die ia nga ho mei," bad u la leit de soit. Ka kmie uta u mahajon nangta ka la shu khmih sian, ka la ipher ia ka jingleh jingkam jong u khun. Ha ban sa poi kata ka ia sa tang ar sngi u la leit shongkai pat uta u ma-

hajon baroh shimiet-u la ong ia ka khun u Padsha, "La shisngi phi mih la dang shwa u syiar, ngan pynmareh kulai hangtei ha khmat ka khyrdop shnong, phin sa beh bran bran, la shai ka sngi ngan nym da wan shuh ho." "Hooid" ka la ong. Kumta u bieij u la nang iohsngew mrong ia ka ktien ka thylliej. Ynda la shai mynstep, u la leit shim kita ki tiar ki tar baroh shirlam uwei u briew bad u kulai, bad u la ong ba kin sa wan shim tyngka na ing u Padsha. Ki la ong de baroh ki nongdie tiar "hooid." Kata ka kmie uta u mahajon ruh ka thap, ka thap hamar ba u knun u mahajon u rung hapoh kawei ka synduk dieng kaba khraw kaba thep mohor ksiar, ka khyrdep ia u khop hapoh kam pyllait shuh, naba ka ruh kam sngewbha ba un iaphet bad ka khun u Padsha naba ym iadei para jait.

Ha kata ka sngi ynda la miet, u la wan ap masi uta u bieij, bad ka khun u Padsha ka la ong ia u, "Men da lah bamja sa leit thiah noh sha shnong bad ki paralok shisien shisien mo," bad u kohnguh nguk. U la ong ha la mynsiem "Ew hep, nga ioh pynban ka por kaba la thik noh ia nga," bad u la leit khreh leit taiar la ka spong ka kup, ka bam ka dih, ka kulai, kaei kaei baroh; ka ruh baroh shimet ka khreh ka khrum ka song la ka mohor ksiar de shi rumar. Kumta la shai dang shu jan riew u syiar, u bieit u la mih ha khyrdop shnong, u la pynmareh shaneng shaneng sharum sharum bad ka ruh ka la kiew halor u kulai, u bieij de u tang shu iohi ia ka u nang pynmareh ha shuwa, ka nang pynbeh nadien nadien thaid shi thaid haduh ka por shiteng sngi; ka la nang pyrta, "da ap, pa da ap," u sha pynher la ka pynher thiaw shi thiaw. Ynda ka la pyrta pat, "Waw da ap kloi. kynrad, nga la thngan ym don pyrthei shuh," u sa pynsangeh ia u kulai, Ka la lap ia u ngong, la ka peit liep da u bieij : ka la thang-iong ngaiñ, kan kren ruh kam nang shuh, ka la pyrkhat shiphang, kan kren ruh kam kwah shuh. Hangta u la sei ki kpu ki jingbam jingsa baroh, "to bam keiñ," u la ong "Waw ko bieij, kumno me nang kren khyllah mynta" ka la ong "bad nangno me

ioh katne katne ka riam ka beit, ka kulai ka talwar ka tiar ka tar nangno me ioh ka buit khyllah sngi kum kane ko bieit !" "Balei" u la ong, "khatei phi ia long hi du ban iaphet noh. koit wat khuslai, bam la ka jingbam, ia ioh lap miet, ngin iaphet ban tang poi shnong briew" Ei ei ruh kam bam shuh ka iam brip shi brip. "Em," u la ong ia ka, "Ia ngin ia ieng noh ioh iap ei ha lum" t'Nga lah kaba iap noh ko bieit," ka la ong, "ba men shet kat kane ka pyrthei," bad ka la bynthiew la takor katba lah ba lah, u shu sngap. "Ngam leit" ka la ong U la ong "da kumno phin sah hi hangne nga te u ban leit." bad u la kiew joit halor u kulai . Ka khan shiphang, "Em,' ka la ong ha la ka mynsiem, "ngan shu bud yn tang im ngan sa phasi ia u bieit ynda poi ha ka jaka kaba bit" Kumta ka la bud ia u haduh ban da janmiet Ynda la poi ha kawei ka lum kaba la jan ia kawei ka shnong, hangta u la sei kawei ka wait, u la pom dieng. u thaw rynsan u la teh ki kulai hapoh bad u la pynkiew ia ka hajrang. Ki la sah hangta shimiet' bad ynda mynstep u sa thaw pynbha ia ita •i rynsan, u da tap da u phlang kum i ing ap phreit ki noogrep krai, ynda la dap ar sngi lai sngi, u la ong ia ka. "Ngan leitkai noh sha shnong briew, bad phin nang shong hangne mo" Ka la ong "Men leit lei bieit, me nang kren me mut ban wan pah ia nga hangne hapdeng khlaw ?" Kumta u la shu sngap noh bad u la kren Pynsnewbha. kren pyntngen katba u nang. Kam man sngewbha hi katno katno ruh, ka la shu bitar hi lep shi lep. Sa shisien pat "Em phi," u la ong, "kane ka ban man bieit noh khlem da mih shnong briew, ngan leit kloi kloi ngan iawan ho." Ka la ong, "khie me iawan". Ula leit rung ha kata shnong kaba khraw kaba don uwei u Padsha uba sniew shibun eh, bad u la leit kai ha ing jong u, ki ia kren sngewbha ia kren burom kum kipara bakhraw batri baroh. Hangta u la kylli uta u Padsha "phin leit shano, ne phi wan wad aiu ?" U la ong "Nga wad ksiar." 'Phi uba nangno, phi uei," la kylli u Padsha, bad u iathuh ba u dei u pyrsa kurim u Padsha, uha nangta nangta. "Katno phi kwah ksiar ban thied, ha nga ruh don ka ksiar," la ong

Padsha. U la ong, "nga kwah kumba 100 mon·" Hangta u Padsha u la sngewlyngngoh bad u shu kum khmih sa ia u briew. Um sngew nang ngeit ha la ka mynsiem, u Padsha hangta u la kylli, "Me uba stad khaï ksiar haduh katta katta me tip uno uba sting bad uno uba khia lada yn iathew ia u moiñ bad u Manik, para ba ia mar katjuh ka jingkhraw bad jingrit?" Hynda u bieit u la sngew kumba u la kren bitar, u la shu ong, "ieh ngan leit noh shuwa ngan sa wan lashai, yn sa ia pynkut ia kine ki jingkylli." U la ainguh ia khublei bad u la leit soit sha la khlaw. Ynda u la poi, ka la tim ka la mai katba ka mon, u la shu sngap. Ynda mynmiet u la kylli ia ka, "Hato uno uba sting bad uba khia na ki maw kordor haba kiba mar katjuh ka dur?" "Dur u bieit." ka la ong, "men lei me kwah kylli kum ia kita da ma me u bieit" Kam iathuh bad u la kylli pat u la ong, "iathuh hok seh, kynrad, ba kylli u briew bad ba u da kren kop kren sop, u thap ban pyn'ehraiñ ia nga" Ka la ong, "kor u moiñ, rem u moiñ, ban pynngam ha um ruh ia u moiñ ym ju lah ban pynper lada men kyrshut ha ka kti, hamar ba u shu sdang syaid malu mala u per tang shibit u ngam noh bad lada kiba khraw mar katjuh haba thew khia u moiñ sting u manik khie me bieij sa ong kumta,"

Kumta lashai u la khreh u la phong u la kup u shong ha u kulai u la leit kai biang bad u la lap bun ki rangbah ki myntri, ki tymmen ki san ki ia shongkai. Ynda ki la iakren biria katto katne ki ia poi ka ktien shaphang u moiñ, u manik, u la kylli u Padsha ia ki, phi ong kumno, kor u ei "u moiñ ne u manik?" Bad uta u bieit u la ong ba kor u moiñ, ban ia thew ruh khia u moiñ. Hangta u Padsha u la rykhie beiñ briew kumba yn beiñ ia u. Sa u bieit pat u kylli, "phi tip na kine baroh ar uno uba per bad uno uba ngam lada yn buh ha um?" Ki la ia lyngngoh baroh kita ki rangbah jong u Padsha, bad uta u Padsha u la ong ba ki ngam baroh ar, ym don na ki u ban per. Phai ktien sa u bieit, "kata phim tip." Kumta u la sngewrem uta u Padsha, ula ong, "Me uba tip kumta me lah

ban pynper ha um ia ki maw kum kine kiba khia? Lada me lah ngan duh Padsha noh lih, to long ma me" Hangta u bieit u la bitar lep, "shisha?" u la ong "Shisha keiñ," la ong u Padsha. Kumta u bieit u la ong ba ia u moiñ ym lah pynper, hynrei tang ia u manik te uba lah, te kumta, lada phi kop, "Hato yn ia thong shisha?" La ong sa u Padsha ha la ka jingsngewsarong "Lada me tip u manik u ju per, to me ngan duh Padsha bad lada ym per men ai aïu ia nga?" U bieit ruh u la pyneh dukhi u la ong, "to me nga ruh ngan duh Padsha na la ka hima, leit shim noh ma me" Kumta ki la ia buh ba lashai ka sngi kin ialeh bad la pynsakhi ha kita ki rangbah ki tymmen ki san kiba khraw batri baroh Kumta u la wan noh soit bad u la leit ha kawei pat ka shnong bad u la wer briew 100 ngut u la kular ia ki ban siew ar tyngka uwei u briew. Nangta u la wan noh sha la khlaw, ka la tim ka la dumok, bad u la shu sngap la ka sngap. Ka la ong "kumno me leh kumne, ngan shu shong ha khlaw kumne?" "Koit koit," u la ong "ngan da leit thaw ïng ngan sa ialam ia phi ha ka ïng kaba suk" Kumta ynda kum lashai mynstep u la kup u la phong u riam u beit, u la shong halor u kulai, bad u la leit sha kita ki briew kiba u lah wan wer, u la ialam ia ki kum ki nongbud, kum ki shakri. Ynda u la poi ha shnong la win ka shnong baroh ban ia khmih kai ba kin ia thong para Padsha ban ia pynngam ia u moiñ bad u manik. Kumta ynda la lang u paidbah paidlang baroh u la ïeng uta u Padsha, u la pyrta, "Hei to sngew to sngap ko bakhraw, ko batri, une u briew u wan kren ia ka bym ju long, u ong ba u moiñ u per ha um ngi baroh ki kynja Syiem kynja padsha ngi tip ba ki kynja maw kim ju per mynno mynno ruh; lada u lah ban pynper ngan duh ka long Syiem, ngan ai noh la ka long Padsha un ioh ma u ia ka hima baroh bad lada um lah kumba u la ong, ngan ioh ma nga ia ka hima jong u, sngew ko khynraw!" Ki la ia risa de shaw baroh. Ong sa u biej, "Hei to sngew ka rangbah rangsan, ko bakhraw ko batri, kumba ngi ju tip hapdeng jong ngi u kynja Syiem kynja Padsha ba ki maw kordor baroh kim ju per, tang u Manik te uba per; lada um per u Manik ngan duh ngan dam la ka long

Padsha, ngan ai noh ha une la ka hima ka pyrthei baroh, to sngew ho," Ki la risa de shaw. "Wallam keiñ u Manik," pan u bieij, bad u Padsha u la ai, U bieij u la shim bad u la kham khop. "Wal'am keiñ sa ka um ha ka dabor" u la ong. Kumta u la ong ia ki myntri, "Hei to khmih ko bakhraw ko batri baroh" bad u la buh halor ka um ia u Manik bad une per lyoin bad la risa ki briew shar. U la shim noh ñiat ia u manik u la kiew joit halor u kulai, u la pyrta, "Kumno, ko rangbah ko myntri, ko tymmen, la jop mano ?" "Hei la jop u Padsha thymmai," ki la ia ong baroh. Hangta u la pynmareh la u kulai baroh sawdong ia u paitbah "To risa, to risa ialeh kmen ! " Sa ba ki briew ruh bun ki bym sngewbha ia u Padsha rim namar ba u long uba sniew than eh, ki la risa baroh da kaba kmen ba la ioh Padsha thymmai. Kumta u bieij u la khot ia ki myntri ki rangbah baroh, ba kin thaw ka jingkhawai ia ki paitbah baroh bad ban long ka dorbar. U Padsha rim la kumba iap, bad kumta baroh shimiet ki la ia bam iadih ialeh kmen katba lah, bad u la wan noh ialade sha khlaw bad kita ki 100 ngut ba u la wer, ia kita ruh u la ai tyngka ba kin leit iabam iadih ialeh kmen ialeh sngewbha katba ki mon. Ynda u la poi ha la ing khlaw, ka la mai bad ka la ong. "Me tang ka leit kai baroh shi sngi, me leit leh aiu bieij ?" U la iathuh da kaba kmen. "La bha la bha" u la ong, tang kumta u wai noh. Haba ka la khmih la khmih ka la i lyngngoh ba uta u bieij imat dei u riewstad ; ka la shu pyrkhat tiaw ha la ka mynsiem. Kumta la shai mynstep u la leit pat kumba u ju leh la ka kup ka sem, ka kulai bad kita ki briew 100 ngut. Ynda ki la poi ha kata ka shnong la lum ka dorbar kaba khraw bad ki rangbah, ki myntri ki la leh kum ka rukom thung Padsha, ki la tem la ki jingtem jingput, ki la siat la ki suloi ki man, ki la ia risa ia kynhoi, ki la wallam la ka nguh Syiem da ka tyngka, ka sbai, ka ksiar ka rupa baroh kawei ka hima. Katno ki la sngewkmen ba la ioh Padsha da uwei uba thymmai, uba bha, haba ki la shah shitom la bun snem bad u Padsha rim uba sniew uba ju ban beiñ ia ki.

Nangta uta u Padsha thymmai u la thung la ki myntri, ki rangbah ha la ka kam ka kam baroh, bad ki la kyrpad

ia u ba un wan shong noh ha shnong. "Hooid," u la ong, "ko kynrad jong nga, ko rangbah, ko myntri, nga la shong ha khlaw baroh shi katta bad la ka tnga, to ai keiñ kawei ka ïng ngan nang wan shong shuwa katba ym pat ioh thaw la ka jong" "Kumta ki la ierg baroh. ki la sar, ki la pynkhuid da kawei ka ïing dorbar kaba khraw, bad u la ong, "To sa wan shaw keiñ lashai ia ngi na katai ka khlaw" bad u la kdew thikna bha thik. Kum lashai la mih bun u paidbah ban leit shaw ia ka tnga u Padsha thymmai bad ka ksing ka dhah ka jingput jingtem baroh. U bieij u la ong ia kata ka khun u Padsha, 'to khreh mynta ka sngi yn ia leit noh sha ka shnong kaba nga dang lah ioh kynti." Kam ngeit, ka la rkhie beiñ pynban. Ynda katto ka sngi kita ki briew u paitbah paitsan bad ka ksing ka dhah ka jingput jingtem, ki nangwan nangwan shajan. U la ong, "kita ki raiot jong nga keiñ ki wan shaw ia ngi," hynrei ka beiñ, ka takor pynban ia u bieij bapli, haduh ba kin da la poi lien byllien ha lyeit ka dieng kaba ki shong dara. "To hiar Padsha saheb," ki la ong. Hangta ka la lyngngoh ngaiñ "Wa, shisha, kumno kumne ia u bieij" ka la mut. "Pleng u bieij u kyrtong shisha du." bad naduh kata ka por ka sa dem ngon ban pynrit ialade bad ban leh burom ia u bieij hangta ha khmat ki briew kum la u tnga shisha, ki sa hiar de na kata ka dara, ki bah ki briew ia ki halor ka palki baroh arngut, bad ki la leit lam ha kata ka ing ba la taiar baroh ka tiar ka tar, ka jingbuh jingsat. Naduh kata ki sa shong kurim artad bad u bieij bad ka khun u Padsha,

Ka kmie uta u mahajon ynda ka la kheiñ ba la palat ka sngi ba u la ia buh bad ka khun u Padsha ban ia phet, ka la khyllie ia ka synduk bad ka la shem une u iam, u leh sngewsih kat ban pyniap noh ialade. Ka kmie ka la pyntngen pynsngewbha ia u katba ka don la ka buit, ka la pyni la sneng ba ym bit da lei-lei ruh ia ka khun u Padsha b'am iadei jait, bad kumta u la shu sngewbha pat mian mian.

Hangta ka ïng u Padsha ruh la kulmar noh thlim, ba la jah noh ka khun u Padsha bad u bieij, u shakri ap

masi, La ki la ia wad shano shano ruh ym shem shuh, ym lap shuh ; kumta ki la shu ia sngap, shu ia lyngngoh, shu ia iam sngewsih.

Lah nangta, uta u Bieij bad ka khun u Padsha ynda ki la ia shong ia sah hangta ha shnong thymmai lai snem saw snem ki la iathaw la ka ïng ka sem, ki la buh thikna la ki shakri ki shakor bad ki la lum la ka khrong, ka dan, ka jingmih ka jingioh na ka pyrthei ka hima, ki la suk ki la man bha ka bym lah ong shuh. bad u khun u hajai, u tymmen u san u ba khraw u batri baroh, u sngewsuk u sngewbha shikatdei;

Uta u Padsha rim uba na kata. ka hima u la shong kynjah jar kumba la iap, ym don ba leit ba wan shuh sha u, ym don ba ñiew burom surom shuh ia u.

Haba uta u bieij bad la ka tnga, ka khun u Padsha, ha kawei ka sngi ba ki dang ia shongkai sngewbha bad la ki khun arngut. ki la ia kynmaw sha la ïug, ki la ia pyrkhat, ba ka kham dei la kumno kumno ruh ba kin ia leit kai shisien sha la shnong ban khmih la ki kur. ki kmie ki kpa. Kumta ki la ia khreh ia khrum la ki shakri shakor ki kulai ki hati, bad ki la nang aiti ia ka kam ka duk ha ki rangbah ki myntri. Ki la ia leit de soit, Shisngi lynti ym pat poi, ynda hakawei pat ka sngi ynda janmiet kila wan poi sha jan shnong, u Bieij u la kdew kai ha ka khun u Padsha ia ki jaka ba u la sharai masi, ka la bitar la sngewrem ym thikna shuh, Ynda la poi harud nong ki la ia kylli ha ki briew shaphang la ki kmie ki kpa, bad la tip ba ki dang im baroh, kumta u la phah arngut ki shakri sha ïng u Padsha ban kylli ïng-basa ki la leit kylli bad uta u Padsha u la ong ba kin wan bad ba u sngewbha. Ki la ia leit de bad la ai jaka ia ki ha ka ïng ba ju shong hi kata ka khun nyngkong u Padsha mynno mynno. Hangta u bieij u la thamula ka bym lah ong shuh, u la kdew ia la i jaka ba u ju thiab, bad ki la ia rkhie arngut arngut kim pynpei satia ia kita kiba ha ïng, ki la ia kren ruh da ka ktien jong kita ki shnong kiba ki la leit long Padsha. Ynda la miet

la ia wan kai u kpa. ka kmie bad kita ki para arngut ban ia shongkai sngewbha jait ba la wan poi uba khraw batri, bad kim ithuh shuh ia la ka khun, bad kita ki ksiew ruh ki la leit sor sor, ha la kata ka kiaw bad ha kita ki kmienah, ki da leh kumba ithuh eh. Haba ki la lah ia bam la dih ia shongkai sngewbha baroh shi miet. ki la ia kylli ia ki khun ki ksiew bad ki la iathuh khana sngewsynei ki jong u Padsha ia la ka khun ba ka la shu jah noh na Ing bad u shakri shano shano ruh kim tip shuh. Kata ka kmie ka la iam artat bad kumta ki jong u Bieij kim lah buhrieh shuh bad ki la phla wo. Kumta shi synkem ka kmie Biat ki la ia nguh ia dem ia doh ia dait bad ka jingkmen ka bym lah ong shuh Ki la iathuhkhana ia kiei kiei baroh ba ki la shem kat kane ka jinglong. U Padsha u la thaw ka jingkhawai bad la ka shnong baroh ban leh sngewbha bad ka put ka tem ba la shem pat ia la ka khun bad u pyrsa bad ia ki ksiew, kata ka kmie u Bieij ruh ka la kmen ka bym lah ong shuh ba la shem kat kane ka jingdonbok.

Kumta ki sa tip ia sngewthuh. sa ia leit iawan baroh ar hima, la pynlong kum kawei ka bor kaba khraw, Ynda la bun sngi ki jong u Bieij ki sa leit noh sha la ka jaka ba ki long Pedsha, hynrei ia ki ksiew kim pyllait shuh kita ki tymmen bad ki kmienah, bad ki ieij shikatdei ia ki na bym juh don khun sit la slem.

Ka jingshem u briew ha ka pyrthei ka bym thikna, hynrei bunsien ka kyrdan kaba khraw ka long ka jong uta uba lehrit

19. Shaphang u Tngam bad ka Wanduh

La don uwei u nongrep bad ka tnga jong u. ki la don tang kawei ka khun kynthei kaba kyrteng ka Wanduh. Kata ka khun jong ki, ka Wanduh, ka la khynraw bha. La don ruh uwei u samla uba kyrteng u Tngam, uue u samla u long uba bha shibun eh bad uba don akor ruh

u shait leit kai sor-shi-sor sha ïng ka Wanduh, ba u don jingmut ia ka , u leh rit, u eh don akor shibun eh bad u iarap katba i don i kam i duk ha ïng ha sem ka Wanduh katba u leit kai. Kita ki kmie ki kpa jong ka ruh ki imon ia u ban dei pyrsa kurim. Uta u samla u la phah kren phah, ong lada ki mon ne em ban khot noh ia u. Ynda ki la ia kien ha ing ka Wanduh ka la ong, "Ko mei ko pa, tang u ban shong ryngkat' iap ryngkat, im ryngkat, kata te hooid, ban ia uba wan tang ban lehbeiñ te ynnai." Kumta ki kmie ki kpa jong ka ki la ong ia kata ka ktien, ba lada ki mut ban ia im ryngkat, ia iap ryngkat te kin ai ia la ka khun. Na ka liang u rangbah ruh ki ong. "Ngi ruh ngi don kaba kum kata hi ka jingmut, wei la leit sha ïng ki briew te ka long hi kumta naduh u Nongbuh u Nongthaw." Te kumta ki la kyntiew kurim. Dap tang khyndiat snai, kata ka Wanduh ka la pang eh bad ka la iap noh Uta u Ingam, u tnga jong ka, um ai thang, u la ong, ieh ngan da iap noh sa ma nga La shi taiew ar taiew ruh um iap satia, bad kita ki kmie ki kpa jong ka nongiap, ki la ong, ba haduh katne ruh phim ai thang shuh te, "To khie leh katba phi mon, la phi thang ne phi bret katba phi mon, tang ba phin pynmih noh na ïng, phi leh ia ka bam ju don rukom". Kumta u la shim kawei ka jaiñ ryndia tlem, u la khung dong kyndong u kit halor la ka met, u mih na ïng bad u la leit pyrshang sha-phang shatei u iaid na khlaw ka khlaw, u la khmih lynti rmang tang ban iap noh. La u shem ia u khla u kynrup na ka tdong, u khla ruh u phet iap pynban, la u shem ia u thlen, u leit sha jan ka shyntur, u thlen ruh u kynran u rieh noh pynban, u la shu iaid khlem thikna, ban poi hangno hangno ruh um tip bad um khieiñ satia, u shu khmih lynti tang ban poi ka sngi ba un iap noh U la khung kyndong ia kata ka tnga la jaw ka pyut ia ka met jong u barch, la sop ka lati baroh shi rynieng um pynsngew, u la shu iaid ia ka 'iawbah ka iawsan, ka sangam ka saja, ym man don ban pyniap ia u. Ynda u la poi ha uwei u lum, uba la tap da ka khlaw ym lah shuh ban ong. hangta la don u laiphew mrad baroh katba don ha ka pyrthei. "Hangne te ngan sa shem ki ban pyniap" u la mut ha lade, bad u la tur ia kita ki mrad ki mreng.

hynrei baroh ki phet iap pynban. Laian dap 12 snem u la shu iaid khlem ia shem briew satia taig bad ki mrad, ruh ym man don ban pyniap ia u. Ynda u la poi kham sha khlieh uta u lum, u la ia shem uwei u briew uba jrong bad uba i shyrkhei shibun eh. uba don la u diengduh uba jrong bad u la kylli ia u, "Shano men leit ?' U la ong, "Nga wad ia u ban pyniap ia nga" Uta u briew u la ong. "Hato ka kti ngan khmih." U la ai la ka kti bad ynda u la khmih u la ong, "Ym don ba lah ban pyniap ia me, khie leit shatai shaphang mihngi na une u lum te men iashem ia u Lama Thakur, bad tang ma u uba lah ban ai hukum ia ka iap bad ka im." Kumta u la kylli sa ia u, "Phi uei?' U la ong. "Nga u kyllang um u shakri u Lama Thakur, nga uba sumar tang ia ka um baroh kaba mih na une u lum." U la kylli, "Une u lum aiu ?' —"O. mem tip," la ong uta u Kyllang-um, "Une dei u lum Himalaia, u kmie lum ka pyrthei baroh" Kumta u la iaid shata shaphang mihngi, u la lei soit shi soit, ynda la dap lai sngi lynti, u la shem iwei i lum phylloit iba la soi madan bha ha khlieh, bad iba don ka rynsan ba la siang da ki lyntang ksiar bad la ker ruh da ki dieng rupa; hangta la don uwei u briew uba radbah, kyrteng u Hoiro, uba sumar ia kaia ka jaka ba ha badei badei u ju wan U Blei ban pynmih hukum ha u Lama Thakur.

Hajan ita i lum don kawei ka wah kaba khiaw kaba kyrteng ka Kongka, harud kata ka wah don kawei ka pukri kaba da ka ksiar kaba da don bad ka jing tap kum ka synduk, ka um hapoh kata ka pukri ka sngur bha shibun eh. Uta u Tngam u la sdang kiew halor ita i lum, hynrei u Hoiro um shah, u ong ba ym bit ia uno uno u briew ban kiew hangta, bad kat uba donkam un leit shong harud ka ka wah Kongka, un ap ynda wan u Lama Thakur bad un sa iathuh ha u ia la ka duk ka pap baroh. Kumta u Tngam u la leit shong harud kata ka um. Hadien katto katne la wan uta u Lama Thakur bad u la iohi ia u ba u shong harud um, u la kylli u ong; 'Me wan lei shane?' U la jubad ba la 12 snem mynta la iap noh kata ka tnga jong u kaba u kit ha ka met, kaba u la kular ban iap ryngkat bad kumta u la iaid la 12 snem lynti haduh hangta

khlem shem u ban pyniap noh ia u. Mynta u la ong ba u kwah tang ban iap noh ban ioh pyndep ia la ka jingkular bad la ka tnga. U Lama thakur u la ong; "Shong hangne, ngan da leit shim hukum nalor utei u lum bad un sa wan poi uwei u briew u ban pyniap ne u ban pynim ia me" "To ňiumu," u la ong Kumta uta u Lama Thakur u la leit kiew shalor u lum phylloit, uba la siang rynsan da ka ksiar bad uba ker da ki dieng rupa hangta u la pyrta jam katba lah ia ka bor. u la ong, "Haripo, Haripo, Haripo." Nangta la wan uwei u briew uba shong kulai halor u Gynda, u la khot ia uta u briew, u la ong "Mame uba kwah iap noh ?" U la kohnguh, hooid. "Hato ka kti jong me," u la ong uta u briew, bad u la ai. Haba u la khmih ia kata ka kti, u la ong, "Me uba bun ka umor kumno me shu kwah iap ryngkat bad ka briew kaba tang khyndiat ka umor, khie leit noh sha la ing". "Em" u la ong, "Phin pyniap noh ia nga," "Kumta me da kwah ban iap ryngkat bad kane ka tnga ?" u la kylli uta u briew. "Hooid" la ong u Tngam. 'Men ai noh ka jingim jong me ha la ka tnga mar shiteng ba men sa ia iap ryngkat," la ong uta u briew. u la ong: "Hooid," Kumta u la plie ia ka dabi ksiar kaba u sei na la ka pla, u la khyndied ia ka jingtap ka pukri ksiar, u la shim iwei i kba, u shaiñ ar dkhot u bret ha ka pukri; u la shim de kawei ka sbai u la phiah arliang, u bret ha ka pukri · u shim sa kawei ka paro u ot. u pynjaw snam ha ka pukri bad u sa phiah arliang, u bret ha pukri, hadien u la shim ia kata ka jingkhung jong u na ka med, kaba la sah sa ki shyieng u la bret ha pukri; u la shim da ka siang kaba heh bad ba jrong ka jingbat, u la king ia ka pukri laisien, shu mih bluit ka briew kaba bha briew shibun. U la ong: "Me ithuh dei ne em kane ka tnga jong me ?" U Tngam u la ong ba ka dei, tang ba ka la kham stem ia kaba mynno mynno. Kumta u la shim sa ia u, u la bret ha ka pukri, u da king pat de laisien ia ka pung, ki sa mih lang baroh arngut na pukri; u la ai ki jain, ki sopti ia ki baroh arngut bad u la ong: "Khie keiñ, naduh mynta phin sa ia iap ryngkat ha kajuh ka por," bad u la kiew ia lade halor uta u Gynda bad u la leit noh soit. Ki de ki ia wan noh sha la shnong. Katno ki la ia sagewbha baroh arngut ba la

iashem pat. Kumta ki la iaid sak-shi-sak ban wan poi kloi noh sha la shnong.

Ynda lajan lait ia ka 'lawbah, u tnga u ia ong ba u samthiah naba la 12 snem u khlem iohthiah satia Ka la ong ba un thiah ha lyiet kawei ka jri kaba khraw shikaddei eh ban kham tngen ka la shong jyrtieng la ki kjat ia lade, u la buh la ka khlieh halor ki khohsiew jong ka, u la iohthiah ngai lyngai ; ka ruh ka la dem la ka khlieh halor ki tyrpeng jong u, ka la nang ap dngong bad synñia bad sngi, kam pynkhih satia, ka shu ong ha la ka mynsiem, "ieh un ioh thiah suk u bapli u la kit ia nga la 12 snem khlem iohthiah satia." Shi bnai ruh um kyndit ar bnai ruh um kyndit, san bnai ruh um kyndit" ki thieid jri ki la tawah halor ka met. 10 bnai ruh um kyndit shuh, kata ka shu ap hi dngong Hamar ban sa dap 12 bnai shu wan poi ngong uwei u Syiem uba wan beh mrad, u ba shong halor ka hati bad bun ki nongbud jong u. La u khmih uta u Syiem u iohi kata ka briew bad nta u tnga uba nang iohthiah, kita ki briew baroh arngut kiba itynnad shi rukom kiba stem kum ka ksiar. Hangta u la pyrkhat ba un leh kumno : kawei ka jingmut ka ong, "To shim ia ka." Kumta u la ong ia la ki briew ban shim tang ia ka kynthei, bad ban kyntiew ia ka halor ka hati, Kumta ki shim tang ia ka, ki iehnoh ia uta u tnga, la kumta ruh u shu iohthiah hi jar jar. Ki la rong noh ia ka soit, ka la iam la kyrpad ia u katno katno ruh um pyllait satia. Ynda u Syiem u la wan poi sha la ïng u la buh ia ka ha kawei ka ïng-paki, u phah ai ja ai jingbam ha ki shakri, hynrei kam treh bam satia. Ka la ong, "Khie iathuh ia u Syiem" bad to ong ia u ba na ka bynta kane ka jingleb jong u, ka jingpynsh'tom u Thakur kan sa poi bad kan neh ruh 12 snem". Uta u Syiem haba u la iohsngew ia kata ka ktien u la sheptieng, bad u la kum babe ba u la wan rah ia ka sha la ïng.

Uta u tnga ynda u la kyndit, u la ia ksaid hangta ha lyeit ka jri ba la spaiñ ki thied jri, la u khmih ka tnga ym don shuh ; u la khot la pyrta ruh jar jar, la u wad u la

shem tàng ka dien hati kumta u la bud ter shiter ia kata dien hati ; bad leit poi haduh kata ka shnong. U la leit rung ha iwei i ïng iba rit hajan rudnong, u la kylli, ba kin sngewbha ban iapaiñ basa. Hynrei don tang kawei ka tymmen, bad ka la ong ; "Ah kynrad, lada phi ibit shong kum bad nga ka ïaltoi, to wan." U la shong hangta katto katne, u la ialap shaphang la ka tnga ba wan rong noh uei re uei haba u dang iohthiah. Ita i tymmen i la ong "O ! nga iohsngew keiñ, u Syiem u la leit beh mrad bad u la wallam kawei ka briew," ki ong u ioh na khlaw. Kumta u la leh pukir ia lade u la leit sha ïng u Syiem bad u kylli ia u Syiem "Hangno ka briew kaba phi la shim da ka bor na lyeit ka jri na katai ka khlaw, phin sa ioh saja na u Lama Thakur khatar snem lada phim leit lam pat ia ka hajuh" Kumta la mih ki rangbah, ki myntri bad ki shnong ki thaw baroh, ki la sheptieng shikatdei eh haba ki la iohsngew ia kata ka ktien u pukir, bad ki la ia kylli bniah bha ia u ba u dei uei. U la ong :"nga u shakri u Lama Thakur" "Naei me wan, "la kylli ia u bad u la ong "Na Himalaia namar ba mih ka wah Kongka". "Kane ka briew ka long kaei ?" la kylli ia u, u la ong, ka khun u Lama Thakur," hangta ki la sheptieng ka bym lah batai shuh bad ki briew baroh ki la sngewbitar ia u Syiem kat ban pynduh Syiem noh, naba, u la wanlam ia ka briew kaba khyllah, kaba shu im khlem bam khlem dih la katta sngi. Lymda ka long ka kynja blei kan num im satia, ki ia mut bad kumta ki la nguh ia uta u pukir, ki la ong ba kin leh kumno ban lait na ka jingpynshitom u Lama Thakur, ba kan nym wan poi satia ha ka shnong jong ki, U la ong : "To khie leit lam pat ia kato ka briew ha kajuh ka jaka, ai bad ka jingainguh ha trai jong ka jri te phin sa ia ioh lait." U Syiem ruh u la iam, u la ong, "Nga la leh pap, nga la wallam ia ka da ka jingthmu kaba sniew, hynrei nga pan map na u Thakur ba un isynei ia ka jingleh bieij jong nga," u la plie ia kata ka briew napoh ba la set u la ai ia ka ba ki rangbah ban leit lam pat shajuh, bad ka jingainguh bun hajar tyngka. U la ong ia uta u pukir ruh, "Khie duwai ha u Thakur ba un map ba ngan lait na ka jingpynshitom jong u."

Kumta ki la leit lam noh ia ka nangta ha ka jaka kaba ki la wan shim, kila ia leit lang bun ki paidbah bad ki jingainguh ia u Thakur, ki buh biang hangta ha lyiet ka jri. Ynda ki la iehnoh ia ka bad ia uta u pukir ki la ia khublei bad ki la ia wan phai noh baroh sha la shnong. Kita ruh baroh shitnga ki la wan noh sha la ka lynti; ynda ki la ia iaid lait ia ka khlaw, ia ki pyntha ki la wan poi ha kawei ka shnong kaba ha sharing lum, ki la leit rung ha kawei ka ïng bad ki la shem ba don tang ki tymmen baroh arngut shitnga kiba khlem khun Kita ki tymmen ki leh ieij leh kmen shibun ia ki, ki la khot shong basa ha ïng jong ki haduh lai bnai. Namar ba ki kwah ban ioh jingtrei jingrep, lane kano kano ka kam kaba ibit, kine baroh shi tnga ki la sah slem bad ki la iohi ba don kawei ka lad ia ki kaba bha tam, ka rep, bad ban kem hati. Kumta ki la trei ia kita ki kam baroh ar, bad ki roi ruh ha ka jingtrei jong ki, ki la shong ha kata ka shnong haduh lai ngut khun, bad ki la leit sha la shnong bad la leit shem ba kita ki kmie ki kpa jong ka tnga jong u ki dang im. Kita ki tymmen kmie kpa kim ithuh shuh ia ki, ki la kylli pynban; "Phi kiei, phin leit shano, kynrad?" Ki la ong: "Ngi wan hangne, keiñ." Slem kim ithuh satia, haduh ba kin da iathuh hi, bad hangta ka jingkmen bad ka jingsngewphylla ia ki ka ba'm lah long shuh bad ki briew ruh kine lai ngut, hangta lei lei ka jingsngewbha ka kham pynkhynraw pat ia ki khyndiat, bad la wan dap ki lok ki jor, ki para shnong para thaw bad ka jingtohkit lynter. "Da kumno pa da kumno phi la im pat." Bad ki la shong sngi bun sngi tang ban iathuhkhana kai ha la ki lok ia kiei kiei baroh ba la jia halor jong ki, bad ba ki la shem baroh shi katta. Ki la sah noh de ha la shnong bad ynda la bun ki khun bad la poi la ka por ban iap ki sa ia iap lang ryngkat ha kajuh ka sngi ka por, ka kynta.

20. U khun u Syiem bad ka khun u Sodakor

La don uwei u Syiem uba don tang uwei u khun. U kpa bad ka kmie jong u ki ong ban pynbia noh ia u, hynrei u la ong ba lada ki shem ka briew kaba lieh kum uwei u sohkhia uba ha kper la jong te un kohnguh, lymne ban ia ka briew kaba kumwei uñ nym kohnguh U kpa bad ka kmie ki la sngewsih naba ym don briew hangno hangno ruh ka ban lieh kat uta u sohkhia uba ha ka kper jong ki. U khun haba u la iohi ba ki ·la sngewsih shisha, u la leit kheit ia uta u sohkhia bad u la ong : ',Ko mei, ko pa ngan leit wad hi kylleng kylleng ngan rah bad une u sohkhia, shisha lada ym don briew ka ban lieh kum une u sohkhia, ngan shu shong khynraw junom" Kumta u la rah na ïng shi khung ki muhor ksiar, u la ialam bad uwei u shakri, u la ia shong mar la u kulai, bad ki la iaid kylleng la kylleng. U la kylli ha ki briew jong kawei pa kawei ka shnong kat shaba u la iaid ym man shem ka briew ka ban lieh kat uta u sohkhia U la sngewbtai sngwsalia shikaddei. Hadien hadien u la leit poi sa ha kawei pat ka shnong, u la rung ha ïng kawei ka rangli, u lap ba ka suh syntiew, u la kylli ia ka, "lano mei phi suh shytiew ? ' Ka la ong, "ia ka khun u Sodakor " U la ong, "kaba bha briew mo mei kata ka khun ki briew ?" "Waw" ka la ong, "phim tip du, ba ym ju don briew ha ka pyrthei kaba bha briew kat ma ka ! ka jinglieh lung, bad ka dur bad ka rynglieng ym ju don shuh ha ka pyrthei nga tharai, kaba kat ma ka ; phin khmih ia ka snam ba ka khih baba ka iaid ruh iohi haduh katta ka sniehdoh jong ka,"

Kumta uta u khun u Syiem, u la mih man ka step ban pynmareh kulai ia ka shnong baroh sawdong sawdong, haba dei, bad ynda janmiet ruh, naba u la khmih lynti ban iohi ia kata ka briew. Kata ka khun u Sodakor pat ka nang khmih na ka jingkhangit katba u mih pynmareh kulai, bad ka la lyugoh shibun badei uei keiñ uta u briew uba ka dem iohi ba u shong kulai.

Katba ka nang iohi ba u pynmareh kulai man ka miet man ka step, kumta ka la nang i ieit, itynnad ym don pyrthei shuh. Kumta ha kawei ka sngi ka la phah tch jin ia uwei u kulai, bad ynda ki shakri ki la wallam u kulai ka la kiew joit, ka la pynmareh thiaw sha ka surok ka ban ia kynduh bad u, Ynda ki la kynduh ngong ka la ia khublei bad u, bad ka la peit liep ka la pyndem la u ñiuh-mat, hangta ka jabieng jong u ka la pynshad 'er langthari la ka jingieij itynnad ka bym lah ong shuh. Ka la kylli ia u ynda la lah ia khublei, ba u dei uei, uba nangno, ba u la wan lei sha kata ka jaka.

U la ong, "Nga long u khun Syiem, u khun marwei, nga la wan shane, namar ba u kpa bad ka kmie jong nga k pynbor ban bia noh, bad naba ngam shem ka samlam kaba 'nga mon na la ka ri, na kata ka daw nga la wan poi shane ." Hadien u la kylli pat sa ma u, "Phi kaei, ka khun jongno ?" Ka la iathuh ba ka long ka khun u Sodakor ha kata ka shnong. Hangta u la ong, "ba haba nga la ia kynduh kumne bad phi, ngan leit noh lashai sha la shnong, ngan iathuh ha la u kpa ba nga la shem ia phi, phin nym pynlehraiñ ia nga haba ngan phah uwei u rangbah u ban long u ksiang " Ka la shu wiat samrkhie lam kren, bad kumta ki la shu ia pyniaid no ia ki kulai bad ka jingkren artat la artat. Ynda ha ban sa ia poi ha ka lad ban sa iakhlad noh, ka la ong, "haba phin sa leit noh sha shnong lashai da wan kai keiñ ha ïng jong ngi, ban tang ithuh u kpa jong nga," "To ñiuma," u la ong.

Lashai dang step u la khreh la khrum, u riam u beit, u deng la ki maw kordor kum u Syiem, u la kiew joit halor u kulai bad la u shakri uba bud ia u ruh halor u kulai, u la leit sha ïng u Sodakor. Ynda la poi ha phyllaw u Sodakor u la mareh ban leit ia kulai, u da leh burom leh rit shibun u shu tharai ba u long u kynja Syiem bakhraw. Ki la ia shong kai ia kren sngewbha sngewmiat ia kylli, ia kren ithuh ithaw, bad ynda u la lah ia kren, u la ong ba un leit noh. Uta u Sodakor u ong, "Lehse phi kwah thied ei ei ?" "Em" u la jubab

"ngam mut thied ei ei mynta, ngan sa wan pat, tang kine ki munor ksiar 500 ngan nang buh ha phi bad ngan wan thied ei ei ynda nga la wan pat." U la leit noh de soit. Hangta u Sodakar u la pyrkhat, "uei keiñ une u samla uba leh jynsur jingmut haduh katne katne," La kumno kumno U Sodakar jaid u rangbah u la kum tharai ha la ka mynsiem ba uta u khun Syiem, leh u don jingmut ei ei jait ba don ka khun khynraw bad u la shu sngap noh.

Ynda la dap kumta shi bnai tam u ks'ang na u Syiem u leit poi ha ing u Sodakor bad uta u Sodakor u. la sngewbha shibun eh, bad ka khun jong u ruh ba ka la lah iohi ia uta u khun Syiem, ka la mon ruh. Ki la ia buh ka sngi ka ia de ba un wan u khun u Syiem. Ynda la poi ka ia, kita kiba na ing ka kynthei ki la taiar biang ka jingkhawai kum la ka rukom bad ki jingpyt jingtem baroh. U khun u syiem ruh u la wan bad la ki lok ki jor shibun bylhen, la win ka shnong ka thaw da ki jinglehkmen, ba la bia ka khun u Sodakor bad u khun u Syiem. Ynda la dep ka kam ki la ia leit phai noh ki lok baroh sha la ïng la ïng. Ynda u la lah shong kumba shibnai hangta, u la dei leit lam ia la ka tnga sha la ïng, bad ki la khreh la taiar kiei kiei baroh.

Uta u Sodakor u la ong ba kin leit da ka lieng, ban kham ioh kit bun ki tiar bad ki jingbam jingdih. Ki la mih na ïng bad ki la ia kiew ha ki lieng. Kata ka tnga u khun Syiem ka la shong ha kawei ka lieng bad la ka shakri kynthei bad uta u khun u Syiem u la shong ha kawei pat bad ki shakri ki ban sumar ia kiei kiei halor ka lieng, Ym don ba tip mano mano ruh ba kata ka shakri kynthei kaba ki ai na ïng ban sumar ia ka tnga u khun Syiem ka la lah leh sian lypa bad ka la lah wallam lupa kawei ka briew ban buhrieh hapoh kata ka lieng ban long kum ka shakri ia ka, namar ba ka ibha ia uta u khun Syiem. Ynda la poi ha shiteng lynti, kata ka shakri ka la pyniap ia ka tnga u khun u Syiem, khlem don ba tip bad la bret ia ka met iap sha wah, ka la shim ia ki jaiñ jong ka bad ki jingdeng jong ka, ka la kup ka la deng ha lade, bad ia la ki jaiñ ki jingdeng ka la pynkup

ha kata kawei pat ka briew kaba ka la lah wan kyntiew buhrieh halor ka lieng. Katba nangiaid ka lieng u shu dem khot shu dem kren hynrei nang jubab kata ka shakri. Ynda lajan poi sa tang kumba shiteng sngi lynti' ka la khot ia u.

U la ong, "aiu phi kwah." Ka la ong, "Nga la thngan." Kumta u la phah lakai harud wah la ki lieng, bad haba u la leit kiew ha kata ka lieng ba shong ka tnga, u la lyngngoh ngaiñ da kumno kumne, la u khmih ki jaiñ ki tiar kum ka tnga thik hynrei ka dur bad ka jingsawa ka ktien la bakla, u thangiong ngaiñ Kata ka shakri ka la pynbor ba un bam jingbam, hynrei um nang bam shuh ; la u khmih ka shakri ruh kane, ki briew ruh kine hi arngut—hangta u la shu kan jlang, un kren kumno kumno ruh um nang shuh u shu sngap, u la ong ha poh mynsiem ieh yn mat da poi syndon sha ing ; u la leit bta khmat harud wah bad katba u dang bta, shu wan poi i syntiew iba la itynnad noh keiñ i shu shad halor sla ka um lynoi lynoi, u la pdiang da la ka slati bad i la kiew joit halor ka kti, u la sei la ka rumar u la teh da i tdong dong rumar, u la tynsat ia ita i syntiew ha ka pla sopti bad u la kiew halor lieng. U la ong ia ki maji "king kloi ban dup poi noh' Ki maji ki la king bran bad u la nang pyrkhat katba u shong halor lieng, "hato kumno kein ine i syntiew i wan long kumne" bad um lah pynkut nia ei ei.

Ynda u la poi ha ing u la iam bad u la iathuh ia kaba la jia baroh ha la ka kmie bad u kpa. Ki ruh ki la ia sngewsih lem ym tip briew shuh, la katta ruh ki shu sngap jar bad ki la phah buh ia kata ka shakri ha kawei ka sem kulai ba kan shong hangta, bad u la shu dem leit khmih arsien shi sngi ba u sheptieng ioh ka pynkheiñ burom ha ka bapaw, kata ka shakri ka la ong, "Kynrad wallam seh ki jaiñ ba ngan phah sait" bad u la shu law ia ki jaiñ bad u ai. Ka la shim ia ita i syntiew ka la kynjiaw ha ka kti ka bret de bak sha kper. U la kynmaw ia ita i syntiew, la u khmih ha ka pla sopti ba ka sait um don shuh, u shu sngap um kren ei ei. Nangto

na i syntiew la mih u wang uba la bha ym jn don shuh. Kata ka shakri ka la kylli ia u ka la ong "Kynrad nga shet une u wang phin bam jaid ba uba bha than eh ?" U la ong "ñiuma," katba ka dang ot ia uta u wang uta u wang u lynñiar. Waw me wallam ia nga shane ban phah shet ban bam mo !" Kumta u la ong ; "Khie leit bret noh." Ka la leit bret bad la duh uta u wang khoit na kper, hynrei mih da u tyrso uba la bha ym jiw don shuh.

Kumta ka la ong ia u, "Kynrad. phin bam une u jhur tyrso ngan shet" bad u la kohnguh ; ka la leit kheit ka ot hynrei u shu lynñiar sa uta u tyrso ruh. "Waw me wallam ia nga na ka ri kaba jngai pleng ba men bam !" "Shi, shi, khie leit bret noh," u la ong, bad kumta ka la leit bret noh bad shu duh u tyrso khoit, shu mih bangta da ka dieng snepkor thung kynthung kaba soh snepkor ym thikna thikni shuh. Waw ba leit bam snepkor u bynriew ym lah kheiñ shuh, tang ma u bad ki kmie ki kpa jong u kim man shei satia. Uwei u khar Bamon ynda la lut snepkor u la wan iapan snepkor ba u kwah eh U khun u Syiem u la ong ia ki shakri ban leit kheit kawei ka snepkor ia u ba un leit bam, ki shakri ki la ohg " ym don shuh." "Em" u la ong, "Khie da wad bha" bad ki la leit biang, ki la iohi lwei iba rit eh iba sah-liar shah-khadduh- ki la ai bad u la kmen shikaddei eh uta u Bamon. U la leit noh soit u rah bad ita i snepkor. Ynda poi ha ïng u la buh ia i u mut ban bam kum lashai. Kumta la shai ruh u shu klet noh, shu kumta pa kumta man la ka sngi. Ynda ha kawei ka sngi haba um don, ka la mih bloit da ka briew, ka la sar ia ka ïng ka sem, ka la kyrshut ka pl'ang ka luta bad ka la rung pat ha ita i snepkor. Ynda u la wan ha ïng u la lyngngoh, mano keiñ ba wan leh kumne haba ia ka ïng ruh u la khang tala. La kumta u shu sngap. La shai pat ruh ka shu mih biang bad ka la sar ia ka ïng ka sem, ka la pynbeit ki tiar ki tar baroh, ka la rung pat hajuh ha ita i snepkor shu kumta man la ka sngi, hadien hadien u la thap bad u la rieh khop. Ka thie mih da ka briew na ita i snepkor bad ka la leh kumjuh kumba ka la ju leh. U la mih bluit bad ka ong, "papa, balei phi wan kloi kumne ?

haba barabor phi wan ynda miet." Hangta u la dum buit tiaw, u la kylli "phi kaei ?" Ka la ong, "Nga ka tnga u khun u Syiem." "Te balei phi wan leh kumne," u la kylli. Ka la iathuh diap, ka la ong Haba ngi la mih na ïng ban wan kai shane, ma nga bad u khun u Syiem ngi la ia shong mar la ka lieng, ngi la pyniaid ki lieng marjan marjan, ka shakri jong nga ka la pyniap ia nga, ka la bret shapoh um. Nga la kylla syntiew, u tnga jong nga u la shim ia ita i syntiew u ri u sumar ia ita i syntiew. hynrei ha kawei ka sngi kata ka shakri ka la ioh pynsniew ia i ka bret de artat sha kper ; hangta nga kylla wang : na u wang, nga kylla tyrso ; na u tyrso nga kylla snepkor ; ha ito i snepkor nga rieh haduh b'ynda poi ba me u kpa , uba long u riew-hok, nga sa mih kumne to thaw ïng kloi-kloi ba ngan shong." Uta u Bamon um nang ong ei ei shuh, u shu ngeit katba ka ong ; u la khmih ka briew kaba pher na ki kynthei baroh, U la thaw iwei i ïng, u da ker bha u pynshong ia ka hangta. Haba u la leit jingleit u da ong, "khun hei, ka ing ho." 'Hooid hooid" ka kognguh, bad ka sumar ka sukher ia ka kaei kaei baroh kum kashakri.

Ha kawei ka sngi wan poi iaid ki masi u Syiem najan ïng, ka mih bloit na ïng ka beh ka sympat ia ki bad kumta shu bna haw ha shnong ba ka briew ka mih na ïng uta u khar Bamon kaba bha briew ym ju don shuh ha ka pyrthei. Nangta ha kawei ka sngi uta u khun Syiem u la ñiah shibun ki masi shaphang ïng u Bamon naba u kwah ban iohi ia ka. Haba la leit kyrshut ki masi ia ka ïng, ka la mih ka beh ia kita ki masi, ka da ong artat, "ki masi u tnga ka shakri jong nga mo kine ?" Ngan phah mudui noh ha u Syiem. Uta u khun u Syiem u la mih bluit na kyndong ba u la rieh bad u la ong, "Waw kynrad ! shano phi jah ba phi pynlyngngoh ia nga haduh katne." Ka la ong, "Ale ha ïng u kpa jong nga, u Bamon," bad u la leit de. Ka la iathuh ha khmat uta u khun Syiem, u tnga jong ka ruh, la kiei kiei baroh kumba ka la iathuh ha u Bamon thik Uta u khun u Syiem u la ong, ba u la lyngngoh haduh ba um sngew lah ban bishar ruh. Haba ngi ia kiew lieng," u la ong, "bad

la buh ia phi tang bad kawei ka shakri, kata arngut hi, te da kumno ba wan poi sa kawei haba ka la pyniap ia phi." Hangta ki la ia lyngngoh baroh arngut. "Ieh ñiuma," u la ong, "ngin sa sani bha hamar ban pyniap noh ia ka." Te hangta ki sa ia buh sngi wan shim noh ia ka na ïng u Bamon da ka rukom kaba don burom, kum ka rukom ki Bamon. Uta u khun Syiem u la wan poi sha ïng da kaba kmen shibun eh, u la iathuh ba la u kpa bad ka kmie ia kiei kiei baroh, bad katno ki la ia kmen. Ia kata ka shakri ki la set bha ha slung khop haduh ban da dep ka kam ba yn sa bishar. Ynda la poi kata ka sngi la pynkhynwin ir ban leit shim ia ka tnga u khun u Syiem na ïng u Bamon, la thaw ka jingkhawai, ka jingleh kmen ka bamlah ong shuh.

Ynda la lah dep kata baroh, ha kawei ka sngi, u la lum ka dorbar, u la sei ia kita ki shakri kynthei na slung, kiba la leh runar ban pynsaja ia la ka kynrad haduh kat kata baroh. Ka dorbar ka la rai ban shraiñ ia ki kti ki kjat ha khmat ka jingtep haduh ba kin da iap suki, ki sa tep khop.

Ka jingshukor kaba rieh katno katno ruh ka paw hi pat.

KABA KUT

